

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Monika Vašíčková

**ANGLOSASKÁ SEVERNÍ AMERIKA
SOUBOR VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ PRO ZŠ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2022

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Monika Vašíčková (R20977)

Studijní obor: Učitelství geografie pro SŠ - Učitelství anglického jazyka pro ZŠ

Název práce: Anglosaská Severní Amerika - soubor výukových materiálů pro ZŠ

Title of thesis: Anglo-Saxon North America – set of teaching materials for primary schools

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, PhD.

Rozsah práce: 76 stran, 6 vázaných příloh

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá vytvořením souboru výukových materiálů (pracovních listů, interaktivních prezentací, elektronických testů, motivačních aktivit) pro výuku regionální geografie anglosaské Severní Ameriky na ZŠ.

Klíčová slova: Výukové materiály, regionální geografie, Severní Amerika, základní škola

Abstract: The diploma thesis is focused on creating complex teaching materials (worksheets, interactive presentations, electronic tests, activities focused on motivation) for educating the regional geography of Anglo-Saxon North America used in primary schools.

Keywords: Teaching materials, Regional Geography, North America, Primary schools

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, PhD. a veškeré použité literární a odborné zdroje jsem uvedla v seznamu použité literatury.

V Olomouci 22. dubna 2022

Podpis

Tímto bych chtěla poděkovat RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi byly velmi užitečné při psaní této diplomové práce. Děkuji také své rodině za obrovskou podporu a trpělivost.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2020/2021

Studijní program: Učitelství geografie pro střední školy
Forma studia: Kombinovaná

Specializace/kombinace: Učitelství geografie pro střední školy
/ Učitelství anglického jazyka pro základní školy (Zma-UAJmi)

Specializace v rámci které má být VŠKP vypracována: Učitelství geografie pro střední školy maior

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Bc. Monika VAŠÍČKOVÁ**

Osobní číslo: **R20977**

Adresa: **Zelnituse 1421, Staré Město, 68603 Staré Město u Uherského Hradiště, Česká republika**

Téma práce: **Anglosaská Severní Amerika – soubor výukových materiálů pro ZŠ**

Téma práce anglicky: **Teaching materials of the Anglo-Saxon North America for Primary Schools**

Vedoucí práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**

Katedra geografie

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je vytvoření souboru výukových materiálů (pracovních listů, interaktivních prezentací, elektronických testů, motivačních aktivit) pro výuku regionální geografie anglosaské Severní Ameriky na základních školách. Součástí práce bude analýza výukových materiálů dostupných na českém trhu a také teoretická kapitola zabývající se formami a hodnocením výukových materiálů (se zaměřením na netradiční a moderní formy).

Seznam doporučené literatury:

Práce využije zejména:

1. Soubor učebnic regionální geografie pro ZŠ
2. Odborné články zaměřené na tvorbu učebních pomůcek
3. Základní české kurikulární dokumenty
4. Populární vědeckou literaturu zaměřenou na regionální výuku Severní Ameriky

Bibliografie vhodné literatury bude konkretizována v předmětu Diplomová práce z geografie 1

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍLE A METODY PRÁCE	8
2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.....	9
2.1 Očekávané výstupy v regionální geografii	10
2.2 Postavení geografie ve školství	12
3 ORGANIZAČNÍ FORMY VÝUKY	14
4 METODY VÝUKY	21
4.1 Klasifikace výukových metod	23
4.2 Metody použité v praktické části.....	26
5 UČEBNÍ ÚLOHY VE VÝUCE	35
5.1 Taxonomie učebních úloh	35
5.2 Formální podoba učebních úloh	38
6 VLASTNÍ TVORBA VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ	39
6.1 Tvorba animace	40
6.2 Storymapping	43
6.3 Prezentace Pear Deck	54
6.4 Prezentace Power Point	61
6.5 Pracovní list	63
6.6 Metoda SOLE.....	67
ZÁVĚR.....	70
SUMMARY	72
POUŽITÁ LITERATURA.....	73
PŘÍLOHY	6

ÚVOD

Školství bylo v posledních letech značně ovlivněno nutností přechodu na distanční výuku. Ačkoliv to mělo na některé žáky i vyučující negativní dopad, z pohledu rozvoje výukových forem, metod a prostředků byl zaznamenán obrovský posun. V tomto směru se podoba výuky velmi změnila, vzniklo velké množství elektronických výukových materiálů, nových aplikací a webových portálů, které sdružují různorodé odkazy užitečné pro zpestření výuky.

Cílem diplomové práce je vytvoření souboru výukových materiálů (pracovních listů, interaktivních prezentací a dalších zajímavých aktivit) pro výuku regionální geografie Anglosaské Severní Ameriky na základních školách. Tyto materiály mají sloužit k usnadnění práce učitele, rozšiřovat možnosti běžné výuky a rozvíjet kompetence žáků.

Tato práce se tedy věnuje pouze Anglosaské Americe, což je vymezení na státy Kanada a USA. Výběr tématu nebyl zcela náhodný. Před pár lety se mi podařilo navštívit Spojené státy americké, a tak jsem alespoň v některých aktivitách zapojila vlastní poznatky z cest. V praxi se mi osvědčilo, že když hovořím o zážitcích z cestování, žáci dávají největší pozor, dost si toho zapamatují a více je to motivuje k práci v hodinách. Při studiu na gymnáziu mě tímto způsobem velmi motivovala vyučující, která hodně cestovala. To mi pomohlo při rozhodování o budoucím studiu a výběru povolání. Poněvadž jsem už učila na základní škole a i nadále v tom hodlám pokračovat, rozhodla jsem se vytvořit výukové materiály právě pro tento stupeň vzdělávání.

Úkolem je uchopit látku tak, aby vznikla zajímavá a užitečná aktivita, která zaujme žáky i učitele. Vzhledem k nevyzpytatelnosti dnešní doby, budou aktivity voleny tak, aby se daly použít při prezenční, ale i distanční online výuce. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy doporučuje využívání různorodých metod a úkolů, zejména při distanční výuce. Z toho důvodu se ve své práci pokusím nakombinovat rozdílné typy aktivit, které mohou obohatit žáky i učitele. Zaujmut žáky není snadným úkolem, a proto je vhodné zapojení moderních technologií. Zejména při výuce zeměpisu se nabízí nespočet možností, jak prezentovat svět kolem nás.

Teoretická část bude věnována revizím v rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy, konkrétně oblasti regionální geografie. Dále bude zmíněno postavení geografie ve školství a některé inovační myšlenky, které se dotýkají změn při výuce. V této kapitole jsou citováni zejména didaktici Knecht a Hofmann. Důležitou částí pro zpracování metodických

listů bude kategorizace forem, metod a učebních úloh. Práce se odkazuje zejména na publikace autorů Kalhous a Obst. Členění metod bude uvedeno dle Lerner a Maňáka. K rozdílu mezi prezenční a distanční výukou se vyjadřují autorky Všetulová a Zlámalová. V závěru teoretické části budou zmíněny netradiční metody, kterým se věnuje praktická část práce.

Samotné aktivity budou detailně rozepsány v metodických listech v přílohách, včetně ukázky vzhledu a správného řešení. Praktická část tedy jen nastíní důležité poznatky, poskytne náhled a zpětnou vazbu k realizaci těchto aktivit. Celkově tato práce obnáší 6 jednotlivých aktivit, které obsahují další přidružené materiály. Tyto aktivity jsou - tvorba animace, storymapping, interaktivní prezentace Pear Deck, prezentace v Power Pointu, pracovní list na mezipředmětovou vazbu v angličtině a výukový materiál metodou SOLE.

Původní zadání předpokládalo jako jeden z dílčích kroků provedení „analýzy výukových materiálů dostupných na českém trhu“. Od tohoto záměru bylo v průběhu realizace práce upuštěno, protože obsahové rozdíly kapitol o anglosaské Severní Americe v aktuálně nabízených učebnicích zeměpisu jsou minimální. Po menším průzkumu na několika školách bylo zjištěno, že většina používá učebnice a pracovní sešit od nakladatelství Taktik – Hravý zeměpis. Proto ve své práci vycházím především z obsahu tohoto výukového materiálu.

1 CÍLE A METODY PRÁCE

Cílem diplomové práce je vytvořit soubor výukových materiálů a aktivit, které by zejména studenty základních škol vzdělávaly, procvičovaly a rozšiřovaly jejich znalosti. Účelem těchto materiálů není pouze prosté vyjmenovávání faktů v prezentacích, práce s pojmy a informacemi vyjmenovanými v učebnicích (vyjmenovávání, definování, porovnávání, aktivní používání termínů v textu, odpovědi na zjišťovací i doplňovací otázky), ale také práce s rozšiřujícími texty, mapami, grafy, tabulkami, videi, různými aplikacemi a dalšími zdroji informací.

Obsahově se materiály zabývají pouze Anglosaskou Amerikou, tudíž Spojenými státy americkými a Kanadou. Nejvíce vychází z učebnice pro 7. ročník ZŠ a víceletá gymnázia – Hravý zeměpis, regionální zeměpis od vydavatelství Taktik. Aktivity byly z velké části realizované ve výuce a doplněny zpětnou vazbou i poznámkami z výuky. Na základě připomínek studentů i pedagogů z praxe došlo k finální úpravě materiálů a eliminaci případných metodických nebo jazykových chyb. Využití těchto materiálů ve výuce může sloužit jako doplnění a zpestření běžné výuky nebo jako plnohodnotná vyučovací hodina. Jsou zde přiloženy prezentace, které zpracovávají konkrétní téma dle učebních textů, ale také aktivity pro rozšíření vědomostí v oblasti regionální geografie Anglosaské Ameriky. V přílohách, u pracovních listů je doplněno správné řešení pro učitelskou verzi.

Sekundárním cílem práce je shrnutí teorie, která je nezbytná pro ujasnění obsahu a formy samotných plánovaných aktivit. Při tvorbě metodických listů je nezbytná znalost pojmenování jednotlivých metod, forem i prostředků.

2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání 561/2004 Sb., zavedl do českého vzdělávacího systému novou formu kurikulárních dokumentů, upravujících vzdělávání od 3 do 19 let věku žáků. Podle tohoto školského zákona jsou kurikulární dokumenty vytvářeny na dvojí úrovni. Systém kurikulárních dokumentů je vytvořen a uplatňován na státní úrovni, kterou tvoří rámcové vzdělávací programy a školní úroveň tvoří školní vzdělávací programy.

Mísařová a Hercik (2013) uvádí, že RVP vychází z nové strategie vzdělávání, která by měla zdůrazňovat klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě. Mimo to vychází z koncepce celoživotního učení, udává určitou úroveň, kterou mají mít absolventi z jakékoli školy v České republice. Také mají napomoci tomu, aby měli všichni žáci následně stejné šance při ukončování studia. Podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

Zeměpis se na základních školách řadí do oblasti *Člověk a příroda* spolu s dalšími přírodovědnými předměty jako jsou chemie, fyzika a přírodopis. V rámci zeměpisu jsou v RVP ZV vymezeny tyto tematické celky:

- Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie,
- přírodní obraz Země,
- regiony světa,
- společenské a hospodářské prostředí,
- životní prostředí,
- Česká republika,
- terénní geografická výuka, praxe a aplikace.

2.1 Očekávané výstupy v regionální geografii

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo v lednu 2021 úpravu RVP ZV. Největší změny proběhly v oblasti informatiky, avšak zeměpis také nezůstal zcela totožný. Mírné úpravy proběhly v sekci očekávaných výstupů. Tato práce se zaměřuje konkrétně na regionální výuku v geografii, proto bude zmíněna pouze tato oblast z RVP ZV.

Očekávané výstupy dle RVP ZV: Regiony světa

- *Žák lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny.*
- *Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států.*
- *Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich. (MŠMT, 2021)*

Jedinou změnou, která proběhla v této sekci, bylo vyřazení očekávaného výstupu, kde má žák rozlišovat zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa. Tyto tři očekávané výstupy jsou velmi obecné a umožňují velké rozpětí učiva. K tomu patří také sekce - minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- *Žák vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány.*
- *Žák rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů.*
- *Žák charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států. (MŠMT, 2021)*

Učivo v této oblasti zahrnuje:

- *Světadíly, oceány, makroregiony světa – určující a porovnávací kritéria; jejich přiměřená charakteristika z hlediska přírodních a socioekonomických poměrů s důrazem na vazby a souvislosti (přírodní oblasti, podnebné oblasti, sídelní oblasti, jazykové oblasti, náboženské oblasti, kulturní oblasti).*
- *Modelové regiony světa – vybrané modelové přírodní, společenské, politické, hospodářské a environmentální problémy, možnosti jejich řešení. (MŠMT, 2021)*

Fyzická a sociální geografie jsou velmi úzce propojené. Aktivity v této diplomové práci jsou zaměřené na obě odvětví, proto bude uvedena i část RVP ZV, která se zabývá právě společenským a hospodářským prostředím.

Očekávané výstupy dle RVP ZV: Společenské a hospodářské prostředí

- *Žák posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace.*
- *Žák posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel.*
- *Žák zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje.*
- *Žák porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit.*
- *Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků.*
- *Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech. (MŠMT, 2021)*

Zde bylo upuštěno od dodatku hned v prvním bodě, kde měl žák posoudit světovou populaci, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku. Měl také zhodnotit na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa. Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou:

- *Žák uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel.*
- *Žák vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace. (MŠMT, 2021)*

Učivo v této oblasti zahrnuje:

- *Obyvatelstvo světa – základní kvantitativní a kvalitativní geografické, demografické, hospodářské a kulturní charakteristiky.*
- *Globalizační společenské, politické a hospodářské procesy – aktuální společenské, sídelní, politické a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace.*
- *Světové hospodářství – sektorová a odvětvová struktura, územní dělba práce, ukazatele hospodářského rozvoje a životní úrovně.*

- *Regionální společenské, politické a hospodářské útvary – porovnávací kritéria: národní a mnohonárodnostní státy, části států, správní oblasti, kraje, města, aglomerace; hlavní a periferní hospodářské oblasti světa; politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států; geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska. (MŠMT, 2021)*

2.2 Postavení geografie ve školství

Josef Herink (2009) ve svém článku uvádí, že geografie byla původně velmi obsáhlým vědním oborem, který se postupně osamostatnil a vyčlenil další obory, jako jsou geologie, geochemie atd. Zeměpis byl dlouhou dobu popisného charakteru, který prezentoval veškeré poznatky o Zemi, avšak v dnešní době není objektem studia celá planeta Země, ale spíš jen její část – geografická sféra a geografické prostředí. Postupem času se změnilo také zaměření a význam geografie, která se začala zaměřovat i na praktické využití (aplikovaná geografie se zapojuje do výzkumné činnosti interdisciplinárních programů).

Knecht a Hofmann (2011) se vyjadřují ve svém článku k reformám, které proběhly v minulosti v geografickém vzdělávání. Bohužel, cíle těchto reforem ve většině případů nebyly naplněny. Domnívají se, že hlavní příčinou nízké úspěšnosti kurikulárních reforem je podceňování jejich přípravné a implementační fáze. Pro větší úspěšnost je potřeba, aby reformní myšlenky pochopili zejména učitelé.

Zeměpis není v českém školství brán jako klíčový předmět, často je vnímán spíše jako odpočinkový. Doubrava (2018) ve svém článku tvrdí, že zeměpis žáky často nebaví, a samotný předmět tak doplácí na svou hraniční pozici. Školní osnovy byly nahrazeny rámcovými vzdělávacími programy, které velmi obecně a stručně charakterizují požadavky na výuku, proto zde vzniká prostor pro moderní pojetí výuky, ale zároveň možnost promítnout kdeco, a pak s úspěchem tvrdit, že to odpovídá danému rámci.

Jedním z proponovaných cílů kurikulární reformy bylo, že učitelé budou samostatně rozhodovat o řazení učiva, uvádí Knecht a Hofmann (2013) ve svém článku, který rozebírá provedené výzkumné šetření. Výsledky naznačují, že způsob řazení geografických vzdělávacích obsahů zůstal přibližně takový, jaký byl před zavedením Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v roce 2007. Konstatují, že primární problém není v pořadí geografických poznatků v kurikulu nebo ve výuce, ale spíše to, jakým způsobem jsou tyto poznatky ve výuce zprostředkovávány.

Jelikož se tato práce zabývá především regionální geografii, je vhodné uvést také myšlenku od autorů Knechta a Hofmanna (2020), kteří rozebírají právě ukotvení regionální geografie v českém kurikulu na základních školách. Navrhli čtyři akční teze, které by mohly vést k proměně:

- 1. Postupně opustit tradiční popisně a encyklopedicky pojímanou výuku regionální geografie a nahradit ji tematickým studiem;*
- 2. zvýšit podíl problémově orientovaného studia míst a regionů různého měřítka;*
- 3. inovovat tradičně koncipované učebnice regionální geografie;*
- 4. podchytit absolventy učitelského studia geografie a nabídnout jim kvalitní kurzy dalšího vzdělávání.*

K naplnění těchto tezí je nutné zapojení všech, kteří mají blízko k tomuto oboru a jsou ochotni pracovat na změnách. Problémem je upadající pozice geografie v kurikulu základních a středních škol, přičemž v praxi učí tento předmět stále více neaprobovaných učitelů. (Knecht, Hofmann, 2020, s. 21)

3 ORGANIZAČNÍ FORMY VÝUKY

Při tvorbě výukových materiálů byl kladen důraz na využití při běžné frontální výuce, ale i distanční, která se v dnešní době stává běžnou formou. Nevýhodou je, že není stále zcela uchopena v odborných literaturách a v podstatě každá škola i každý učitel si volil jiný způsob realizace. Já jsem se setkala s touto formou výuky hned na počátku pandemie covid-19, kdy vládl chaos a velké změny. Na mém pracovišti bylo využíváno Moodle, stránek školy a Skype. Další školní rok se každému zřídil školní email a dále fungovali skrz MS Teams. Na jiné škole, kde jsem realizovala praxe používali Google a věřím, že těch variant bylo ve státě či ve světě ještě nespočet. V úvodu této kapitoly bude uvedeno tradiční vymezení organizačních forem a na závěr právě vymezení pojmu distanční výuka, zejména dle pokynů ministerstva školství a mládeže.

Dle Kalhouse, Obsta a kol. (2009, s. 294) organizační formou výuky tedy rozumíme uspořádání vyučovacího procesu, což je vytvoření prostředí a způsob organizace činnosti učitelů i žáků. Každá z forem vytváří osobitý svět vztahů mezi žákem a učitelem, obsahem vzdělávání i vzdělávacími prostředky. Pro uspořádání výuky z pohledu učitele zohledňujeme dva aspekty. Napřed s kým a jak pracujeme – to znamená, do jaké míry je to výuka hromadná či individuální apod. A pak je také důležité, kde výuka probíhá – ve třídě, venku či v domácnosti.

Ačkoliv by měla obecná didaktika poskytovat obecná východiska, v dostupné české literatuře neexistuje ani jedna shodná definice a členění organizačních forem výuky. Danou problematikou se zabývají autoři Skalková, Vališová, Gavora a další. Zde je uvedeno členění dle Kalhouse, Obsta a kol. (2009), který dělí formy výuky do osmi kategorií.

- 1. Individuální výuka** – může být popsána jako trvalejší kontakt jednoho učitele a jednoho žáka (př. doučování, výuka na základních uměleckých školách, trénink). Žáci při této formě výuky mohou být shromážděni v jedné třídě, ale mohou být různého věku i úrovně vědomostí. Učitel řídí činnost, ale žáci pracují jednotlivě, nijak nespolupracují, nemají společné učebnice ani výukové materiály.
- 2. Hromadná a frontální výuka** – učitel řídí učební činnost všech žáků najednou ve třídě, která je vytvořená většinou dle věku dětí. V průběhu výuky plní stejné úlohy, ve stejném čase probírají stejnou látku. Při regulaci učebních činností musí učitel zvládnout mnoho úkolů (vytvářet podmínky pro učení, seznamovat žáky s novým učivem, prohlubovat a upevnit již získané informace, poskytnout zpětnou vazbu).

Uspořádání učebny je většinou velmi tradiční a organizace vyučovací doby je v systému po sobě jdoucích předmětů po 45 minutách. Hromadná výuka s sebou nese řadu výhod a je nejspíš nejčastěji používanou formou výuky. Navzdory tomu, se v dnešní době snaží moderně smýšlející učitelé upustit od této historicky významné formy a zapojovat spíše další možnosti, které kladou větší nároky na žákovu aktivitu, samostatnost a individualitu.

- 3. Individualizovaná výuka** – hlavním úkolem je požadavek na aktivitu žáka, při kterém je kladen důraz na individuální odlišnosti jednotlivých žáků, jejich různé dispozice, zájmy, potřeby. Tuto formu výuky používá například Daltonský laboratorní plán.
- 4. Projektová výuka** – řeší určitý komplexní úkol, který často vychází z praxe nebo je s ní alespoň úzce spjatý. Projekt by měl být pro žáky zajímavý a významný, aby se s jeho realizací identifikovali a řešili jej se zájmem. V ideálním případě si žáci volí téma samostatně podle jejich zájmu a zkušeností. Při realizaci je důležité dodržet 4 základní kroky: zpracovat záměr projektu, vytvoření plánu, provedení projektu a vyhodnocení projektu. Uspořádání žáků se může rozlišit na individuální, skupinovou práci, třídní projekt nebo školní projekt, který je daný pro celou školu. Nevýhodou je časová náročnost a složitější organizace v tradičně uspořádaných vyučovacích předmětech.
- 5. Diferencovaná výuka** – dochází zde k seskupování žáků do homogenních skupin podle určitých kritérií (intelektových schopností, nadání, zájmů, ale třeba i podle místa bydliště atd.). Toto rozřazení má přispívat k lepší organizaci pro učitele a individuálnímu rozvoji žáků.
- 6. Skupinová a kooperativní výuka** – třída je rozdělena do menších skupin, ve kterých je možnost přizpůsobit výuku individuálním potřebám žáků. Sociální skupinu nejčastěji tvoří 5-7 žáků, ale už při počtu dvou se jedná o skupinu nebo tak zvané párové učení. Skupiny může vymezit učitel nebo vznikají spontánně. Při kooperativní výuce je kladen důraz na spolupráci, komunikaci, získávání důvěry ve skupině, prohlubování dovednosti aktivně naslouchat a schopnosti plného osobního nasazení. Důležitá je tedy spolupráce ve skupině, ale i mezi skupinami. Od faktoru soutěžení by mělo být zcela upuštěno. Učitel se staví do pozice rádce a koordinátora.

- 7. Týmová výuka** – podstatou je spolupráce více učitelů v rámci flexibilních žákovských skupin. Jednotlivé týmy učitelů pracují s různě velkými skupinami žáků. Jedná se o rozšiřování možností učení v různě strukturovaných seskupeních. Učitelé, kteří organizují tuto formu výuky mohou být stejného oboru, což je tzv. oborový tým. Mohou být také různých oborů, čemuž se odborně říká všeobecný tým nebo je možné sestavení tzv. příležitostného týmu. Řazení žáků do skupin lze uspořádat více způsoby: paralelně – ve stejném ročníku, vertikálně – napříč ročníky (6.B, 7.B, 8.B, 9.B) nebo smíšeným nasazením, kde jsou vytvořeny vlastní organizační jednotky.
- 8. Otevřené vyučování** – hlavní myšlenkou je snaha o celkovou změnu charakteru práce školy. Dělí se do dvou kategorií. První je *organizační opatření ve vyučování – týdenní plán, volná práce*. Žáci mají předem připravený týdenní plán a individuálně plní obsažené úkoly, přičemž v denním rozvrhu jsou to tak zvané volné práce. Úkoly se dělí na základní, které mají všichni totožné a doplňkové, které si plní žáci podle zájmu a potřeby. Kontrola probíhá samostatně, za pomoci spolužáka nebo učitele. Učebna není tradičně uspořádána a poskytuje velké množství doplňkových materiálů dostupných pro studium. Tento způsob organizace výuky podporuje kooperaci, individualitu i samostatnost žáků. Druhou kategorií je *otevírání školy navenek*. Spočívá ve spolupráci s mimoškolním prostředím jako jsou rodiče, obec, zájmové organizace, podnikatelé apod. Díky tomu jsou žáci více propojeni s realitou, mohou praktikovat nejrůznější projekty spojené s vnějším světem. Například rozbor půdy ve školní laboratoři, která poskytne informace zahrádkářům. Otevřená škola je schopna rychleji a účinněji reagovat na vnější podněty, podle kterých modifikuje svůj vzdělávací program. Toto uspořádání je v praxi více uplatňováno na prvním stupni základních škol. (Kalhous, Obst a kol., 2009, s. 293-306)

Prezenční forma výuky

Prezenční forma výuky podle Zlámalové (2003) vyžaduje fyzickou účast studentů ve výuce. U nás se tento termín často shoduje s denním studiem. Znamená to, že jsou učitel i žák při výuce v přímém kontaktu, neboli "face to face". Tato forma studia může mít různé varianty jako je večerní studium, externí studium či dálkové studium.

Distanční forma výuky

Všetulová (2007) uvádí ve své publikaci, že distanční forma výuky je zpravidla nenáročná na osobní účast studentů i vyučujících, kteří jsou při výukovém procesu odděleni v čase i prostoru. Dorozumívají se většinou pomocí dostupných komunikačních prostředků, speciálně upravených studijních materiálů anebo přímou osobní komunikací na prezenčních setkáních.

Autorka uvádí definici Evropské komise: „Distanční vzdělávání je definováno jako jakákoliv forma studia, kde student není pod stálým či bezprostředním dohledem učitelů, nicméně využívá plán, vedení a konzultace vzdělávací instituce či jiné podpůrné organizace. Distanční vzdělávání charakterizuje samostudium, a proto je silně závislé na didakticky kvalitním návrhu materiálů, které musí nahradit interaktivitu mezi studentem a vyučujícím, běžnou v prezenční výuce. Samostudium je vždy doplněno podporou tutora a dalším podpůrným servisem, který je v ideálním případě poskytován regionálním studijním centrem a využívá ve stále větší míře moderní komunikační média.“ (Všetulová, 2007, s. 14)

Zlámalová (2003) jednoznačně odlišuje pojmy distanční a dálkové studium, které jsou často chybně zaměňovány. Pro distanční vzdělávání je vhodnější používání zkratky DiV, zatímco dálkové DV. Rozdíl mezi těmito pojmy vychází z rozlišení distančního a prezenčního studia. Při prezenční formě je učitel s žákem v každodenním osobním kontaktu, dochází k vzájemné reflexi a okamžité reálné reakci při procesu výuky. Učitel tedy působí nejen jako zprostředkovatel učiva, ale i pedagogicko-psychologický poradce. Obdobná situace je při dálkovém studiu, kdy se jedná o modifikované prezenční studium. Studenti jsou zúčastněni prezenční výuky v časově omezeném rozsahu a zbylá výuka je odkázána na samostudium, avšak materiály i rozsah učiva jsou totožná s prezenční formou. Nevýhodou je nedostatečný počet přednášek i seminářů, proto je tato forma často diskutována a označována za nižší odbornou kvalitu absolventů dálkového studia. Distanční forma je založená na samostatném studiu, které využívá všechny dostupné didaktické prvky a technické prostředky, kterými lze prezentovat učivo, komunikovat se studujícími, prověřovat pokroky a hodnotit studijní

výsledky. Významným didaktickým prvkem distančního studia je v současnosti tzv. e-Learning. Díky tomuto systému lze studovat v neomezené vzdálenosti a čase, třeba i v zahraničí. U nás se nejčastěji vyskytuje v podobě celoživotního vzdělávání.

V minulých letech bylo vzdělávání kvůli covidové epidemii odkázáno pouze na formu distanční výuky, která probíhala nejrůznějšími způsoby. MŠMT vydalo řadu metodických doporučení k průběhu této situace ve školství. Formy vzdělávání distančním způsobem dle MŠMT (2020) mohou probíhat on-line nebo off-line. On-line výuka je způsob vzdělávání na dálku, který probíhá zpravidla prostřednictvím internetu a je podporován nejrůznějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji. Tu dále rozlišujeme na synchronní a asynchronní.

Při **on-line synchronní výuce** je učitel propojen s žáky za pomoci nějaké komunikační platformy ve stejném čase. Skupina dětí tedy pracuje na úkolu souběžně, dle předem daného rozvrhu. Výhodou je, že má učitel přehled o průběhu vzdělávání, které je jednotné. Nevýhodou však může být technické vybavení účastníků, problémy s internetovým připojením či flexibilita vybavení v rodinách. V této formě výuky se vytrácí možnost individuality i sociální propojenosti a může mít následky na psychické i fyzické zdraví dětí.

On-line asynchronní výuka funguje jako samostudium. Žáci pracují vlastním tempem na předem daném úkolu za pomoci nejrůznějších platform, portálů a aplikací. Učitel poskytne zadání pro samostatnou či skupinovou činnost a účastníci si zvolí dle svých časových možností dobu, kdy se tomu budou věnovat. Většinou mají předem stanovený termín odevzdání a vyučující by měl být k dispozici pro možnost konzultace. Tato forma výuky umožňuje velkou míru individualizace a klade na žáky určitou zodpovědnost za vyplnění úkolů. Nevýhodou je opět postrádání sociální interakce, může se zde projevit rozdílné domácí zázemí a podpora ze strany rodičů.

Obě formy on-line výuky mají své výhody a nevýhody a ideální je kombinování obou. Je potřeba uvážit také věk žáků při zadávání úkolů. Starší žáci mohou lépe pracovat formou asynchronní výuky než ti mladší, kteří nutně potřebují přímý kontakt s vyučujícím. (MŠMT, 2020, s.8)

Pojmem **off-line výuka** je označováno vzdělávání, které neprobíhá přes internet a zároveň je na dálku. Využívá zejména učebnice, pracovní sešity, pracovní listy a další výukové materiály, ke kterým není potřeba připojení k internetu. Je to opět forma samostudia, kdy mají aplikovat své znalosti a dovednosti, pracovat na projektech či kreativních pracích. Řadí se sem

úkoly na rozvoj nejrůznějších kompetencí, jako jsou tvorba portfolia, práce na zahradě, příprava jídla apod. Výhodou je tedy nízká náročnost na technické vybavení a praktické zaměření činností. Nevýhodou pro učitele je náročnost monitorování, kteří žáci jsou plnohodnotně zapojeni do činnosti a následná zpětná vazba. (MŠMT, 2020, s. 9)

Dále MŠMT (2020) uvádí **doporučení pro 2. st. ZŠ** a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a konzervatoří. Při distančním vzdělávání je vhodné kombinovat synchronní a asynchronní metody online výuky. U starších žáků lze podporovat větší míru samostatnosti a zodpovědnosti. Doporučuje se, zařazovat skupinové aktivity, samostatné vyhledávání zdrojů a práci s nimi, využívání různých digitálních nástrojů podporující porozumění učivu, jeho procvičování a rozvoj kompetencí v daných oblastech. I v této věkové kategorii je vhodné upravení běžného rozvrhu tak, aby žáci netrávili online synchronní výukou více než tři vyučovací hodiny za sebou. Doporučuje se používat různorodé metody a úkoly. Pro žáky na 2. stupni je velmi důležitý kontakt s vrstevníky, avšak je nutné citlivě přistupovat k jednotlivcům, zejména při zkoušení před kamerou apod. Role rodičů není určena k probírání učiva s dětmi, avšak učitelé mohou požadovat zpětnou vazbu, zda jsou děti motivované, zažívají úspěch, zda nejsou přehlcené, zbývá jim čas na zájmové aktivity a odpočinek. Důležité je také vyrozumění, zda je komunikace ze strany školy dostatečná a srozumitelná.

MŠMT (2020) uvádí souhrn obecných doporučení pro učitele pro distanční výuku:

- *Přizpůsobujte výuku možnostem dětí/žáků/studentů i pedagogů.*
- *Nepřeceňujte možnosti rodičů a dětí/žáků/studentů při vzdělávání na dálku, ale ani jejich možnosti nepodceňujte, snažte se zjistit, jaká je realita, řiďte se fakty, usilujte o častou zpětnou vazbu od účastníků a sami ji hojně poskytněte.*
- *Samostatnost nepřeceňujte zejména u dětí a mladších žáků, a to zvláště ve vztahu k nové látce a samostudiu.*
- *Optimálním přístupem je diferenciací obtížnosti úkolů.*
- *Poskytněte dětem/žákům/studentům možnosti volby.*
- *Zadání formulujte jasně a konkrétně, ověřte si, že děti/žáci/studenti vědí, co se od nich očekává.*
- *Stanovujte realistické termíny plnění úkolů.*
- *Rozvíjejte u dětí/žáků/studentů dovednost plánovat si práci.*
- *Podporujte skupinovou práci v on-line prostředí, v menších skupinách je práce efektivnější.*

- *Podporujte kontakty mezi účastníky navzájem, využívejte malé autonomní skupiny především u starších žáků a studentů.*
- *Čím mladší děti nebo žáci jsou, tím více potřebují přímý kontakt s učitelem.*
- *Při komunikaci se snažte o srozumitelná a jednoznačná zadání a pokyny.*
- *Bud'te empatičtí a zajímejte se o to, jak jim učení jde, co jim případně nejde, jestli komunikují s ostatními spolužáky apod.*
- *Respektuje v přiměřené míře potřebu časové flexibility v rodinách.*
- *Umožněte rodičům i dětem/žákům/studentům získat informaci o dobrém/správném výsledku u samostatných prací.*
- *Vzdělávání musí být i za těchto podmínek takové, aby děti/žáci/studenti měli chuť se učit a v učení pokračovat. (MŠMT, 2020, s.10)*

4 METODY VÝUKY

Při tvorbě výukových materiálů byla snaha o použití různorodých metod, ať už z důvodu atraktivity, tak i mého osobního zájmu. Ke vzniku nepřehledného množství online aplikací a virtuálních webových stran velmi přispělo distanční vzdělávání. Tato situace učitele přiměla k zamyšlení se nad nejrůznějšími metodami, vyhledávání zábavných portálů a tvorbě prezentací ve zcela nových rozhraních. Toto období bylo inspirací pro tvorbu aktivit v této práci. Některé byly dokonce realizované v období lockdownu.

Petty (2008) ve své publikaci uvádí, že častou chybou v praxi je právě osvojení si pouze jedné či dvou metod. V moderní výuce je potřeba se adaptovat, mít možnost širokého spektra metod a už jen vhodně zvolit, která se hodí k dané problematice. Při aplikaci nové metody je ideální vyzkoušet ji alespoň třikrát, než bude označena za neúspěšnou. Může se stát, že se při prvním použití nevydaří vše jak má, při druhém pokusu to může být jen náhoda, ale pokud se neosvědčí ani potřetí, bude vhodnější od ní upustit. Autor ve svém textu povzbuzuje začínající učitele slovy: „...komu se v začátcích nepříhoda žádná pohroma, ten málo experimentuje.“ (Petty, G., 2008, s.113)

Výuková metoda je jednou ze základních didaktických kategorií a představuje „koordinovaný systém činností učitele vedoucí žáka k dosažení stanovených vzdělávacích cílů“ (Průcha a kol., 2003, s. 287). Přitom výuková metoda není pouhým nástrojem v rukou učitele, lze ji považovat jako spojnicí možných interakcí mezi učitelem a žákem.

Dle Červenkové (2013) výběr vhodné metody ovlivňuje čas a prostředí, které však učitel většinou nemá možnost změnit. Dle rozvrhu jsou jasně dané vyučovací předměty i učebny. Proto vyučující rozhoduje spíše podle počtu zúčastněných žáků, zda budou učební činnosti probíhat hromadně, skupinově, párově, individuálně nebo jako samostatná práce. U výběru je také zohledňována efektivita dané metody, přičemž je obecně známo, že čím aktivněji je žák do výuky zapojen, tím snazší a efektivnější je jeho osvojování vědomostí nebo dovedností.

S. Shapiro (1992) vytvořil model tzv. pyramidu učení, která znázorňuje procento zapamatování poznatků u jednotlivých výukových metod. Zjednodušená pyramida vypadá následovně: (Shapiro in Kalhous, Obst, 2009, s. 308).

- *přednáška* 5 %
- *čtení*10 %
- *audiovizuální metody*20 %
- *demonstrace* 30 %
- *diskuse ve skupinách* ... 50 %
- *praktická cvičení* 70 %
- *vyučování ostatních*..... 90 %

Podle Marádové (in Bendl, Kucharská a kol., 2008, s. 192) závisí volba výukových metod na těchto aspektech:

- *typ a stupeň školy;*
- *zákonitosti výukového procesu a z nich plynoucí didaktické zásady;*
- *vymezené cíle a úkoly výuky;*
- *obsah a metody daného oboru transformovaného do vyučovacího předmětu;*
- *organizační formy (uspořádání vnějších podmínek vyučování, počet žáků, čas, prostředí);*
- *učební možnosti žáků a jejich osobnostní předpoklady;*
- *psychosociální charakteristika žáků i třídy jako celku (klíma třídy, gender aj.);*
- *vnější podmínky výuky, např. geografické prostředí, společenské prostředí, hluchost okolí, technická vybavenost školy atd.;*
- *osobnost učitele, jeho odborná a metodická vybavenost, zkušenosti.*

4.1 Klasifikace výukových metod

Klasifikací výukových metod existuje v současné době více, v této práci bude uveden přehled té nejzákladnější, kterou uvádí Kalhous (2009), jako vhodnou pro učitelskou praxi. Je to klasifikace, kterou vytvořil I. J. Lerner (1986) na základě charakteru poznávací činnosti žáka při osvojování obsahu vzdělání. Rozlišil:

1. *informačně-receptivní metodu;*
2. *reproduktivní metodu;*
3. *metodu problémového výkladu;*
4. *heuristickou metodu;*
5. *výzkumnou metodu.*

Krátký popis jednotlivých metod dle Kalhouse (2009).

1. **Informačně-receptivní metoda** předává žákům již hotové informace, prostřednictvím učebnic, pracovních sešitů a podobně. Realizuje se pomocí výkladu, vysvětlování, popisu, ilustrací, videa, zvukových nahrávek a podobně.
2. **Reproduktivní metoda** je založena na opakované činnosti. Učitel konstruuje učební úlohu předchozí metodou informačně-receptivní a žáci následně plní daný úkol reprodukcí ústní, písemnou, rozhovorem, čtením map, rýsováním atd. Důležité je porozumění poznatkům a jejich následná reprodukce v typových situacích. Tato metoda je označována za nejekonomičtější, nejučelnější a nejrychleji vedoucí k dosažení cílů. I když je velmi často používána, nevede žáky k tvůrčí činnosti.
3. **Metoda problémového výkladu** funguje na principu problému, který učitel vytyčí a žáci se mají postupně dopracovat k odpovědi na základě vlastní aktivity, případně za pomoci vyučujícího. Postup k dosažení cíle by měl začínat vyjasněním, kde spočívá problém. Následně jeho rozbor a hledání dostupných informací. Dále se určí nejvhodnější postup řešení. Na závěr je důležité ověření, potvrzení či vyvrácení tohoto řešení.
4. **Heuristická metoda** nabádá žáky ke komplexnímu řešení problémových úloh. Aby dokázali vyřešit složité otázky, nejprve je potřeba osvojit si jednotlivé etapy procesu. Učitel tedy konstruuje učební úlohy tak, aby pro žáky znamenaly určitý

rozpor. Žáci se snaží samostatně vyřešit tyto obtíže. Podmínkou k funkčnosti metody je rovnováha mezi aktivitou žáků a učitele.

- 5. Výzkumná metoda** je poslední fází, která přenáší veškerou činnost na žáky. Vyžaduje od nich zcela samostatné řešení problémových úloh. Činnost učitele je omezena pouze na výběr úloh, které je vhodně volit nejdříve jednodušší, až poté složitější.

J. Maňák se změnami ve vzdělávání a se vzrůstající potřebou inovace výuky vytvořil v roce 2003 novou klasifikaci výukových metod. Ty roztřídil podle stupňující se složitosti edukačních vazeb mezi učitelem a žáky. Klasifikace vypadá následovně, dělí se na metody klasické, aktivizující a komplexní: J. Maňák (2003, s. 49)

1. Klasické výukové metody.

1.1. Metody slovní.

1.1.1. Vyprávění.

1.1.2. Vysvětlování.

1.1.3. Přednáška.

1.1.4. Práce s textem.

1.1.5. Rozhovor.

1.2. Metody názorně-demonstrační.

1.2.1. Předvádění a pozorování.

1.2.2. Práce s obrazem.

1.2.3. Instruktaž.

1.3. Metody dovednostně-praktické.

1.3.1. Napodobování.

1.3.2. Manipulování, laborování a experimentování.

1.3.3. Vytváření dovedností.

1.3.4. Produkční metody.

2. Aktivizující metody.

2.1. Metody diskusní.

- 2.2. *Metody heuristické, řešení problémů.*
- 2.3. *Metody situační.*
- 2.4. *Metody inscenační.*
- 2.5. *Didaktické hry.*
- 3. *Komplexní výukové metody.*
 - 3.1. *Frontální výuka.*
 - 3.2. *Skupinová výuka.*
 - 3.3. *Partnerská výuka.*
 - 3.4. *Individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků.*
 - 3.5. *Kritické myšlení.*
 - 3.6. *Brainstorming.*
 - 3.7. *Projektová výuka.*
 - 3.8. *Učení dramatem.*
 - 3.9. *Otevřené učení.*
 - 3.10. *Učení v životních situacích.*
 - 3.11. *Televizní výuka.*
 - 3.12. *Výuka podporovaná počítačem.*
 - 3.13. *Sugestopedie a superlearning.*
 - 3.14. *Hypnopedie.*

4.2 Metody použité v praktické části

Následující text bude pojednávat o vybraných metodách pro praktickou část diplomové práce dle Maňáka (2003).

1. Metody klasické

1.1 Metody slovní

Metoda **vyprávění** je použita v aktivitě storymapping, kde jsou zmíněny vlastní poznatky z cestování po USA. V pracovním listu, připojeném k této aktivitě, pak mají žáci vytvořit vlastní příběh. Vyprávění je založeno na poutavém líčení příběhu, děje či události. Učitel se snaží žáky zaujmout, motivovat, emotivně naladit. Při této metodě je často používáno dramatického zabarvení, jsou předávány vlastní dojmy a pocity vypravěče. Je to způsob, jakým většinou dojde k rozvolnění pracovního tempa, proto je vhodné tuto aktivitu doplnit dalšími činnostmi, které žáky aktivizují.

Vysvětlování je metodou, kterou lze nalézt v animačním videu o horkých skvrnách i v prezentacích. Jde o explanaci uceleného postupu, jež má napomoci k pochopení dané problematiky. Při vysvětlování by se mělo následovat po jednotlivých krocích a sledovat, zda žáci rozumí těmto etapám, poté je možné přecházet ke složitějším problémům.

Práce s textem je zakomponovaná do aktivity storymappingu, ale i pracovního listu, kde mají žáci krátký text v angličtině. Metodu práce s textem budou využívat také při poslední aktivitě o Kanadě. Tato metoda je velmi často spojována také s použitím učebnic, které mohou být velmi nápomocné vyučujícím i žákům. *„Učebnice je pro každého žáka základním zdrojem zeměpisných poznatků. Můžeme říct, že učebnici pokládáme za ústřední učební prostředek, který má a bude mít toto vedoucí postavení, protože právě ona plní mnoho závažných funkcí – informační, výchovnou, motivační a podobně.“* (Machyček a kol., 1985, s.101, volně přeloženo ze slovenštiny)

P. Gavora (1992, s.10) vymezuje funkci učebnic tak, že pomáhají učivo procvičovat, opakovat, systematizovat a integrovat. Napomáhají k sebevzdělávání žáků. Také působí na jejich postoje, názory a zájmy. Pro učitele i žáky mohou být oporou, kde jednoduše nalézt vědecké poznatky formou běžného učiva.

Šupka (1986) uvádí, že učebnice určuje obsah výuky a také naznačuje didaktický postup. Mají sloužit jako taková příručka pro žáky, kterou mají užívat spolu s atlasem podle pokynů učitele při vyučování i při domácí přípravě.

Další často využívanou metodou je **rozhovor**, který lze najít v prezentacích i storymappingu. Jedná se o „*verbální komunikaci v podobě otázek a odpovědí dvou nebo více osob na dané výchovně-vzdělávací téma, které se vyznačuje svou vnitřní zaměřeností na stanovený cíl*“ (Maňák, Švec, 2003, s. 69). Metoda se projevuje střídáním otázek a odpovědí, což umožňuje zapojení velkého množství žáků.

Pokládáním otázek se věnuje Lambert a Balderstone (2010), kteří uvádí, že tato metoda je velmi důležitou součástí učitelských schopností. Používání této metody pro rozvoj dialogů ve třídě je důležitým aspektem při celotřídní výuce. Díky kladení otázek může učitel přetvářet myšlení a učení žáků a rozvíjet tak kognitivní vývoj. Jednoduché otázky mohou získat pozornost studentů a rychle zkontrolovat, zda všemu rozumí. Tento druh, nižšího charakteru, vyžaduje spíše odpovědi, které jsou správné nebo špatné. Více komplexní a intelektuálně náročnější otázky mohou vyvinout spekulativní a hlubší myšlení. Tento druh vyžaduje, aby se žáci zamysleli, hodnotili a aplikovali již získané informace.

Další možné dělení je na uzavřené a otevřené otázky. Většina geografických otázek používaných v hodinách jsou uzavřené. Učitelovým záměrem je strukturovat a kontrolovat, jak jsou geografické znalosti a porozumění rozvíjeny skrze určité logické myšlení. Žáci jsou vyzýváni k tomu, aby sdělili, co již o dané věci vědí.

Pokud je zamýšleno napomáhat k novému učení, více otevřené otázky mohou napomoci žákům k badatelskému konceptu a myšlení. Odpovědi žáků na tyto otázky mohou být často provizorní a mohou být velkou výzvou pro učitele, jelikož jejich odpovědi nemusejí být to, co očekával nebo zná. V těchto situacích musí být učitel více flexibilní, schopný reagovat a naslouchat žákům, aby to, co se děje dávalo smysl a neptal se na další otázky. (Lambert D., Balderstone D., 2010, s.103)

1.2 Metody názorně-demonstrační

První metodou v této kategorii je **předvádění a pozorování**, které je využito v aktivitě, kde mají žáci sami natočit video na základě mnou vytvořené ukázky. Do této kategorie také spadají videa, prezentace, práce s mapou a dalšími pomůckami, které jsou v praktické části hojně využívány. Metoda předvádění „*zprostředkovává žákům prostřednictvím smyslových receptorů vjemy a prožitky, které se stávají stavebním materiálem pro následné psychické úkony a procesy*“ (Maňák, 2003, s. 78)

Předváděnými předměty a jevy mohou být (Maňák, 2003, s. 81):

1. *reálné předměty (přírodniny, preparáty, výrobky);*
2. *modely (statické, dynamické);*
3. *zobrazení - obrazy (realistické, pozměněné, schematické);*
 - *statická projekce (diaprojekce, epiprojekce, zpětná projekce);*
 - *dynamická projekce (film, televize, video);*
4. *zvukové pomůcky (hudební nástroje, gramofon, magnetofon);*
5. *dotykové pomůcky (reliéfové obrazy, mapy, slepecké písmo);*
6. *literární pomůcky (učebnice, příručky, atlasy aj.);*
7. *počítače.*

V dnešní době je potřeba zmínit především časté zastoupení prezentací, které sem spadají a dalších moderních pomůcek jako jsou interaktivní tabule, různé aplikace, se kterými žáci pracují pomocí elektronických zařízení. V každém případě sem patří také běžná školní tabule, která má stále své důležité zastoupení i v tomto století a mnozí učitelé by se bez ní neobešli. Aby byla demonstrace úspěšná, je potřeba slovního komentáře, který upozorňuje na důležitá fakta.

Práce s obrazem je nedílnou součástí výuky, zejména v geografii. Velkou spoustu přírodních úkazů lze nalézt v našem okolí, ale bohužel i velkou část obsahu, o kterém vyučujeme, musíme popisovat, aniž by se s ní studenti v praxi setkali. Tato metoda se objevuje ve všech aktivitách praktické části.

V britské knize Trotier (1965) uvádí, že použití obrázků, fotografií a grafů v geografii má dva hlavní cíle. Prvním cílem je, že fotografie dává určitému pojmu nějaký reálný obraz, představu nebo koncept, který nebyl předtím jasně pochopený nebo byl zcela nepochopený. Například kolik dětí porozumělo na poprvé pojmu „škarpa“, dokud ji neviděli? Nebo kolik dětí z městského prostředí mělo špatnou představu o tom, jak vypadá údolí ve tvaru V, protože se s tím nikdy nesetkali v běžném životě ani na obrázku? Druhým cílem je, že vizuální prezentace má také povzbuzující efekt a pomáhá udržet zájem žáků. Například statistická tabulka produkce ropy, která zobrazuje kvantitu produkovanou jednotlivými státy, je mnohem méně zajímavá vizuálně, než grafy ukazující tuto produkci.

Je důležité si uvědomit, že všechny vizuální prezentace, které mají být podstatné pro dítě, nemusí být stejné, které ohromí učitele. Při promítání určitého obrázku si nejspíš vyučující přeje zdůraznit, že počasí je horké a suché, zatímco se žákova pozornost upírá k motoru automobilu, který je umístěn ve spodním rohu obrázku. Proto je učitelova část v prezentování vizuálních

materiálů více než podstatná, protože na tom záleží celý obsah, jak bude dítě vnímat, co je geograficky důležité.

Instruktaž je nedílnou součástí všech níže uvedených aktivit. Z důvodu ne příliš obvyklých provedení, je důležité hned na začátku vysvětlit žákům, co se bude dít a co mají dělat. Informace je možné předat formou písemného zadání, ale vždy je vhodnější jej doplnit i slovním komentářem. Instruktaž zprostředkovává žákům „vizuální, auditivní, audiovizuální, hmatové a podobné podněty k jejich praktické činnosti“ (Maňák, 2003, s. 87).

Slovní instruktaž plní tyto funkce (Gagný in Maňák, 2003):

- *informuje žáky o jejich budoucí činnosti (popisuje pracovní postup);*
- *řídí pozornost žáků a zaměřuje je na důležité nebo náročné kroky (např. „Nejdříve udělej..., Všimni si, že..., Pokus se...“ atd.);*
- *aktualizuje u žáků již dříve osvojené dovednosti (např. „Vzpomeň si na ..., Uvádí se do činnosti podobně jako...“).*

1.3 Metody dovednostně-praktické

Z této kategorie jsou níže použity pouze metody **vytváření dovedností**, a to při tvorbě vlastní animace. Při procesu utváření dovedností kognitivní povahy můžeme sledovat etapy:

1. *Deklarativní etapu, při níž si žáci osvojují a aktualizují fakta, nezbytná pro řešení problému. Fakta jsou v deklarativní paměti žáka reprezentována jako tvrzení.*
2. *Etapu sestavení znalostí pro řešení problému, v níž dochází k uspořádání shromážděných znalostí podle logiky a k sestavení strategie vlastního řešení.*
3. *Procedurální etapu, ve které jsou navržené strategie transformovány do souboru takových procedur, jež mohou být aplikovány mechanicky.*

(Anderson in Maňák, 2003, s. 93 - 94).

2. Aktivizující výukové metody

2.1 Metody diskuzní

Diskuze a otázky vybízející k této metodě se vyskytují v aktivitách poměrně často. Červenková (2013) vymezuje následující podoby diskuze:

Panelová diskuse, která spočívá v prezentaci vlastních stanovisek skupinou vybraných odborníků z dané oblasti. Každý z nich představí své názory, po nichž následuje diskuse. Dále

řetězovou diskusi, kdy učitel nastolí problémovou otázku a vyřkne k ní své stanovisko. Další účastník tento názor shrne a přidá vlastní argument. Třetí člen řetězové diskuse opět shrne a naváže, čímž dále diskusi rozvine. Cílem je zejména schopnost naslouchat a formulovat stanovisko. V případě **diskuse na základě tezí** je prvním krokem samostudium východisek. Učitel buď připraví výňatky z odborné literatury, nebo naváže na učivo vyučovací hodiny. Je tak mimo diskuzi zapojena také práce s textem. Obdobou používanou zejména na středních a vysokých školách je **diskuse na základě předneseného referátu**. Zde je důležité zapojit všechny posluchače. Vyučující může předem stanovit, že si každý z účastníků během prezentace připraví konkrétní otázku. Do referátu nikdo nezasahuje, diskuse následuje až po jeho přednesení.

2.3 Metody situační

Situační metody se objevují v pracovním listu připojeném k aktivitě storymappingu, kde mají žáci na základě učitelova příběhu z cestování vytvořit vlastní krátký text. Tato metoda spočívá právě v nastolení určité modelové situace a cílem je, aby žáci vytvářeli a formulovali vlastní řešení. Problémové situace mohou být předloženy v několika podobách jak uvádí Kotrba a Lacina (2011, s. 142):

1. *textová ukázka (příběh, popis konkrétní situace, úryvek z knihy);*
2. *auditivní ukázka (nahrávka rozhovoru, analýza hudební skladby, ukázka poezie, namluvený příběh, popis konkrétní situace);*
3. *video ukázka (profesionální, odborně zaměřené filmy, hrané scény z firemního prostředí, divadelní ukázky, reklamy, firemní prezentace);*
4. *počítačová podpora (situaci lze zprostředkovat pomocí webových stránek, které mohou obsahovat text, fotografie, krátká videa nebo zvukové nahrávky, powerpointové prezentace, výukové programy, případně formu e-learningu).*

2.5 Didaktické hry

Didaktické hry mají vysoký motivační prvek, podporují učební strategie a dokáží stmelovat kolektiv. Aplikace Kahoot a prezentace Pear Deck jsou vhodným zastoupením v této kategorii metod. Požívání didaktických her ve výuce je pro žáky velmi oblíbenou metodou a

dokáže je nejen motivovat k lepším výkonům, ale také nadchnout pro samotný výukový předmět. Didaktické hry se pokusilo kategorizovat mnoho autorů, zde je uvedena klasifikace, kterou provedl G. Petty (2004, s. 189):

- *rozhodovací hry (např. členění slovních druhů; rozlišení mezi fyzikálními konstantami a proměnnými; mezi vyvřelými, usazenými a metamorfovanými horninami apod.);*
- *kvízy (otázky zpravidla klade učitel, odpovídá jednotlivec nebo skupina žáků);*
- *soutěže (např. recitace, matematická olympiáda aj.);*
- *problémové úlohy;*
- *činnosti a hry pro učení sociálních dovedností;*
- *seznamovací hry;*
- *hraní rolí a simulační hry;*
- *příprava scénářů;*
- *hry pro osvojování jazykových a komunikačních dovedností atd.*

4. Komplexní výukové metody

V této práci je uveden detailnější rozbor výukových metod podle Maňáka (2003), avšak kategorie komplexních metod vychází více méně z organizačních forem, kterým je věnována samostatná kapitola. Z tohoto důvodu zde nebudou tyto metody více rozebírány. “... *komplexní metody dále rozšiřují prostor výukových metod o prvky organizačních forem, didaktických prostředků a mnohem více než předchozí skupiny metod reflektují též celkové cíle výchovy a vzdělávání*“ (Maňák, 2003, s. 131).

Geografie a nové metody

Na začátku tvorby diplomové práce byla provedena rešerše na nejruznější moderní metody u nás i v zahraničí. Jak uvádí Gerber (2003), výuka geografie bez využití nových technologií není už nadále žádaná. Učitelé zeměpisu a studenti se potýkají s velkým množstvím dat, textů, map a modelů. Moderní technologie je velmi nápomocná ke zvládnutí takových informací. Všechny různorodé formy moderní výuky mohou pomáhat vyučujícím a žákům analyzovat mnohem širší okruh prostorových otázek, který dříve nebyl možný. Díky moderním technologiím získáváme lepší pohled na svět a v hodinách zeměpisu umožňují strávit více času zkoumáním a reflektováním toho, co se děje ve světě.

K novějším metodám patří internetová aplikace **Story Maps** od společnosti ArcGIS, která umožňuje sdílet mapy v kontextu s psaným textem. Autor vytvoří příběh, který je doplněn mnoha dalšími funkcemi jako jsou zmiňované mapy, ale také obrázky, videa, odkazy a další média. Tuto práci lze jednoduše sdílet s kýmkoli pomocí odkazu. Příběh se dá upravovat, prohlížet, vyhledávat či vytvářet propojené kolekce příběhů.

Pro jednu z aktivit byla zvolena metoda prezentace v online aplikaci **Pear Deck**, která byla realizována při distanční i prezenční výuce a její funkce se velmi osvědčily. Jak uvádějí na svých webových stránkách peardeck.com, aplikace byla vyvinuta k podpoře každodenního učení, aby pomohla učitelům zapojit žáky do aktivního procesu výuky. Výhodou anonymního připojení k prezentaci je, že i žáci, kteří se neradi veřejně zapojují se mohou účastnit a mít dostatek prostoru k vyjádření se.

Další z aktivit je formou **počítačové (elektronické) prezentace** v Power Pointu. Růžička (2009) píše ve svém článku, že prezentování v elektronické formě je v dnešní době naprostou samozřejmostí. Důležitá je formální i obsahová část prezentace, celkový dojem, logické a přehledné řazení jednotlivých prvků a schopnost zaujmout žáky. Neméně důležité je si uvědomit, že vedle rozměru vizuálního, jež tvoří samotná prezentace, je jejím nezbytným doplňkem (ve většině případů) také doprovodný komentář. Prezentace může být realizována i jako interaktivní forma výuky - může obsahovat úkoly nebo otázky k vyvolání diskuse.

Co se týče formální stránky prezentace, Čapek (2015) se vyjadřuje k odrážkovému způsobu psaní informací v prezentacích. Jeho nevýhodou může být, že žáci začnou odrážky bezmyšlenkovitě opisovat a následně se je učit z paměti, aniž by se více zamysleli nad jejich významem. To může podpořit lenost a snížit také jejich aktivitu. Z toho důvodu jsou

v prezentaci, níže uvedené, různé úkoly a otázky, které mají tuto pohodlnost a monotónnost zamezit.

Další aktivita je formou **pracovního listu**. Ty jsou považovány za jeden z materiálů charakterizujících moderní prostředky vyhovující vzdělávacím potřebám pedagogů a žáků. Při tvorbě pracovních listů je dle Mrázkové (2013) důležitá jasná formulace a zadání otázek, zejména tak, aby odpovídalo věku a úrovni cílové skupiny. Vhodná je jednoduchost až strohost pro lepší přehlednost. Z toho plyne také množství a charakter textu, který musí odpovídat cílům a typu pracovního listu. Ideální je pracovat s co nejrůznějšími dovednostmi, promyšleně a rovnoměrně střídát typy aktivit.

Poslední z aktivit, která je zaměřená na výuku Kanady je realizovaná metodou SOLE (Samoorganizované učební prostředí). SOLE vznikla jako výsledek celé řady experimentů britského vědce indického původu Sugaty Mitry a jeho kolegů. Jak uvádí Dangwal a Thounaojam (2011), minimálně invazivní vzdělávání (MIE) je pedagogická metoda, při které je využíváno učební prostředí, které má podněcovat děti k práci ve skupinkách s minimálním nebo žádným zásahem dospělé osoby.

Tato metoda je v dnešním světě již obecně známou, patří k moderním výukovým metodám a setkáváme se s ní spíše v alternativním školství. Tato metoda se používá například na ZŠ Měšťanská v Brně, kde mají dokonce speciálně vytvořené prostory pro tento typ výuky.

“Cesta výuky SOLE je poháněna velkými otázkami, sebereflexí, sdílením a spontánností. Tyto parametry jsou potřebné k vytvoření prostředí, které není ohrožující, ve kterém děti mohou volně bádát” (Mitra - Toolkit, 2015, str. 7).

Mitra (2015) uvádí, že díky této metodě jsou žáci schopni se naučit víc, než při běžné výuce, která je omezena učebními osnovami a učitelem. Mimo vědomosti se učí také sociálnímu chování. Studenti si vytvářejí vlastní chápání nových poznatků a pojmů, které propojují s již osvojeným. Porozumění dané problematice vyžaduje myšlení a mluvení. K tomu nabádá i spolupráce ve skupině. Děti jsou schopné se velmi rychle učit. Pomocí této metody vzrůstá jejich motivace, schopnost kritického myšlení a dovednosti při používání učebních nástrojů.

Role učitele v průběhu vyučování je minimální, má pouze povzbuzovat studenty k tomu, aby pracovali jako komunita. Nemá ani funkci facilitátora, spíše stojí mimo a do průběhu příliš nezasahuje, soustředí se na pozorování dětí. Důležité je, aby správně vytvořil zvědavé otázky. Třída pracuje s těmito pravidly:

- *studenti dostanou zvládnutou otázku, na kterou se snaží najít odpověď (nebo můžou vymyslet své vlastní otázky)*
- *studenti si vytváří své vlastní skupinky a mohou je kdykoliv změnit (většinou čtyřčlenné)*
- *studenti se mohou volně pohybovat, mluvit na sebe a sdílet nápady, které mohou využít k práci ve své skupince*
- *studenti mohou zkoumat otázky libovolně, nemusí existovat jedna správně odpověď*
- *na konci se očekává, že budou schopni před třídou prezentovat poznatky, které se během lekce naučili (Mitra, 2010, 2015).*

Uttendorfská (2018) píše ve své práci, že je vhodné mít speciálně vytvořenou učebnu pro účely této metody. Měla by být prosklená, s počtem okolo 9 počítačů rozdělených do 3 skupin, aby usnadnily interakci mezi žáky. Vhodné jsou větší monitory, aby se žáci orientovali ve své společné práci. U jednoho počítače by měli pracovat 4 žáci, ale v procesu výuky je možné, aby se jich tam objevilo i více či méně, jelikož se mohou žáci volně pohybovat. Výukový blok by měl mít v ideálním případě 90 minut jednou za týden. Důležitou roli má jeden z žáků, který je označen titulem „šerif“ či „policejní strážník“. Je to pozice manažera výuky, kdy přebírá zodpovědnost za učitele, který je přítomný jen minimálně nebo vůbec. Zastupuje tedy autoritativní postavu, která dohlíží a deleguje práci skupin a jakékoliv zásahy, které chce učitel zavést, musí být koordinovány prostřednictvím tohoto žáka. Mimo počítače jsou zapotřebí také tabule, listy papíru a psací potřeby pro zapisování poznámek na závěrečnou prezentaci.

“Studentům a učitelům, kteří nejsou obeznámeni s tím, že se chovají jako “mediátoři”, se může zdát, že učitel tuto třídu neřídí aktivně. Ale právě omezením zásahů učitele, je žákům umožněno přebírat odpovědnost. Pokud žáci řeší své vlastní selhání či nedostatek, mají se navzájem hodnotit, budují si tím odolnost vůči neúspěchu. (Dangwal, Thounaojam, 2011, str. 131)

5 UČEBNÍ ÚLOHY VE VÝUCE

Autoři Pedagogického slovníku Průcha a spol. (2003), definují učební úlohu jako „každou pedagogickou situaci, která se vytváří proto, aby zajistila u žáků dosažení určitého učebního cíle“.

Učební úlohy ve výuce jsou dle Kalhous (2009) velmi důležité pro učitele, aby díky nim vybídl žáky k aktivitě, čímž přispívá k efektivitě učení. Z toho plyne, že učební úlohy jsou jedním z nejdůležitějších nástrojů řízení učení a aktivizace žáků. Mimo to slouží také jako prostředek k ověřování naplnění stanovených cílů. Při řešení úloh by měli žáci nabývat nových vědomostí a dovedností, ale také opakovat či procvičovat již osvojené učivo. Pomocí učebních úloh by měli žáci rozvíjet své schopnosti práce s dalšími zdroji, spolupráci se spolužáky, osvojit si myšlenkové operace potřebné k vyřešení problémů apod.

Kalhous (2009) odkazuje ve své publikaci na D. Holoušovou (1983) a další autory, kteří se věnují roli učebních úloh ve výuce. Uvádí, že by neměly být situovány pouze na začátek a konec vyučovací hodiny, ale měly by pronikat celým vyučovacím procesem. Zároveň by měly mít charakter vzrůstající náročnosti a nebyť monotónní. Základní podmínkou pro tvorbu učebních úloh je správné stanovení výukových cílů.

5.1 Taxonomie učebních úloh

Při posuzování zpracovaných učebních úloh je vhodné vycházet z určitého uspořádání dle typů. Taxonomii podle náročnosti poznávacích operací nutných k vyřešení úlohy vytvořila D. Tollingerová (1970). Při zpracování vycházela z Bloomovy taxonomie kognitivních cílů, které jsou uspořádány podle náročnosti na myšlení žáků. Kompletní uspořádání dle autorky, které se člení do 5-ti základních úrovní je následující: (Kalhous Z., 2009, s.331)

1. Úlohy vyžadující pamětní reprodukci poznatků

1.1 úlohy na znovupoznání

1.2 úlohy na reprodukci jednotlivých faktů, čísel, pojmů

1.3 úlohy na reprodukci definic, norem, pravidel

1.4 úlohy na reprodukci velkých celků, básní, textů, tabulek aj.

Tyto úlohy vyžadují vyhledávání v paměti, vybavování a následnou reprodukci faktů. Pro zeměpisné úlohy by mohlo být příkladem: Vyber nejdelší řeku ČR. Jak se nazývá hlavní město Rakouska? Definuj proces urbanizace. Co bys napsal o naší obci na internetové stránky?

2. Úlohy vyžadující jednoduché myšlenkové operace s poznatky

2.1 úlohy na zjišťování faktů (měření, vážení, jednoduché výpočty aj.)

2.2 úlohy na vyjmenování a popis faktů (výčet, soupis aj.)

2.3 úlohy na vyjmenování a popis procesů, způsobů činnosti aj.

2.4 úlohy na rozbor a skladbu (analýza, syntéza)

2.5 úlohy na pozorování a rozlišování (komparace, diskriminace)

2.6 úlohy na třídění (kategorizace, klasifikace)

2.7 úlohy na zjišťování vztahů mezi fakty (příčina, následek, cíl, prostředek, vliv, funkce, užitek, nástroj, způsob aj.)

2.8 úlohy na abstrakci, koncentraci a zobecňování

2.9 řešení jednoduchých příkladů

Tato kategorie shromažďuje úlohy na jednoduché myšlenkové operace jako je analýza, syntéza, komparace a kategorizace. Příklad zeměpisných úloh může být: Zjisti vzdálenost do Vídně. Popiš fáze demografické revoluce. Jaké jsou společné charakteristiky města Brna a Ostravy. Roztříd' podle velikosti státy Evropy. Vypočítej měřítko mapy. Apod.

3. Úlohy vyžadující složité myšlenkové operace s poznatky

3.1 úlohy na překlad (translaci, transformaci)

3.2 úlohy na výklad (interpretaci, vysvětlení smyslu a významu, zdůvodnění)

3.3 úlohy na vyvozování (indukci)

3.4 úlohy na odvozování (dedukci)

3.5 úlohy na dokazování a ověřování (verifikaci)

3.6 úlohy na hodnocení

Složité myšlenkové operace jako jsou indukce, dedukce, interpretace, transformace a verifikace. V případě úloh na překlad není myšleno pouze překládání z mateřského jazyka do jiného, ale také z jazyka grafického do slov. Například při čtení v mapě, využíváme legendu - najdi město se 100 000 obyvateli. Další typy zeměpisných úloh: Udělej panoramatický náčrt z Holého kopce. Vysvětli, proč jsou města často v blízkosti vodního toku. V čem jsou klady a v čem zápory života v hlavním městě.

4. Úlohy vyžadující sdělení poznatku

4.1 úlohy na vypracování přehledu, výtahu, obsahu, apod.

4.2 úlohy na vypracování zprávy, pojednání, referátu aj.

4.3 samostatná písemná práce, výkresy, projekty apod.

V této kategorii úloh musí žák použít nejen myšlenkové operace, ale i další způsob vyjádření se, ať už slovně, písemně či graficky. Vypovídá tedy nejen o výsledku, ale také o průběhu, podmínkách a fázích svého řešení. Příkladem úloh v hodinách zeměpisu by mohlo být: Napiš referát o hinduismu. Udělej stručný výtah z kapitoly o zemědělství Polska.

5. Úkoly vyžadující tvořivé myšlení

5.1 úlohy na praktickou aplikaci

5.2 řešení problémových situací

5.3 kladení otázek a formulace úloh

5.4 úlohy na objevování na základě vlastního pozorování

5.5 úlohy na objevování na základě vlastních úvah

V páté kategorii žáci pracují samostatně. Tyto úlohy předpokládají znalost všech předchozích operací. Žáci zařazují znalosti do rozsáhlejších celků, struktur, sekvencí, strategií apod. Výsledkem práce má být něco nového pro žáka. Například: Pozoruj krajinu, a poté zakresli výsledky pozorování. Navrhni ideální umístění autobusové zastávky ve tvé obci.

5.2 Formální podoba učebních úloh

Řezníčková a Matějček (2014) člení učební úlohy dle formy řešení na otevřené a uzavřené. U otevřených úloh si žáci vytváří svou odpověď sami, proto jsou často považovány za intelektuálně náročnější. Rozlišují 4 podtypy: doplňující úlohy s jednoslovnou odpovědí, s krátkou odpovědí, s rozsáhlejší odpovědí a s rozsáhlou odpovědí.

Uzavřené úlohy mohou být méně i více náročnější na myšlenkové operace, to určuje konkrétní formulace. V publikaci je dělí na uzavřené položky s nabízenou odpovědí, dichotomické úlohy, úlohy přiřazovací a uspořádací.

Maňák a Švec (2003) definují vyučovací metodu jako záměrné uspořádání obsahu vyučování, činnosti učitele a žáka, které směřuje k dosažení stanovených výchovných a vzdělávacích cílů. Vyučovací formu zase chápou jako organizační formu vyučování, jimiž učitel uskutečňuje vyučovací proces prostřednictvím různých metod (metoda práce s glóblem, mapami, učebnicí zeměpisu...) v různém prostředí (odborná učebna, zeměpisná exkurze...). Mezi vyučovací prostředky řadí učební pomůcky a prostředky, které společně s vyučovací metodou přispívají k účinnějšímu dosahování cíle vyučování.

6 VLASTNÍ TVORBA VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ

Ve výuce zeměpisu je kladen důraz především na praktické a činnostní vyučování v terénu a laboratořích, ale i přímo ve třídě, splňující základní zásady badatelsky orientovaného vyučování a rozvoj geografických informačních systémů a jejich využití v rámci výuky zeměpisu již na základní a střední škole. (Karvánková, 2013)

Termín výukový materiál je používán k označení libovolného materiálu, kterého lze využít ve výuce. Může sloužit k předávání učiva (učebnice, prezentace), k samostatné práci žáků (pracovní listy, úkoly, aktivity) nebo ke kontrole pochopení dané látky (testy, dotazníky). Slouží také jako příprava vyučujícího na hodinu.

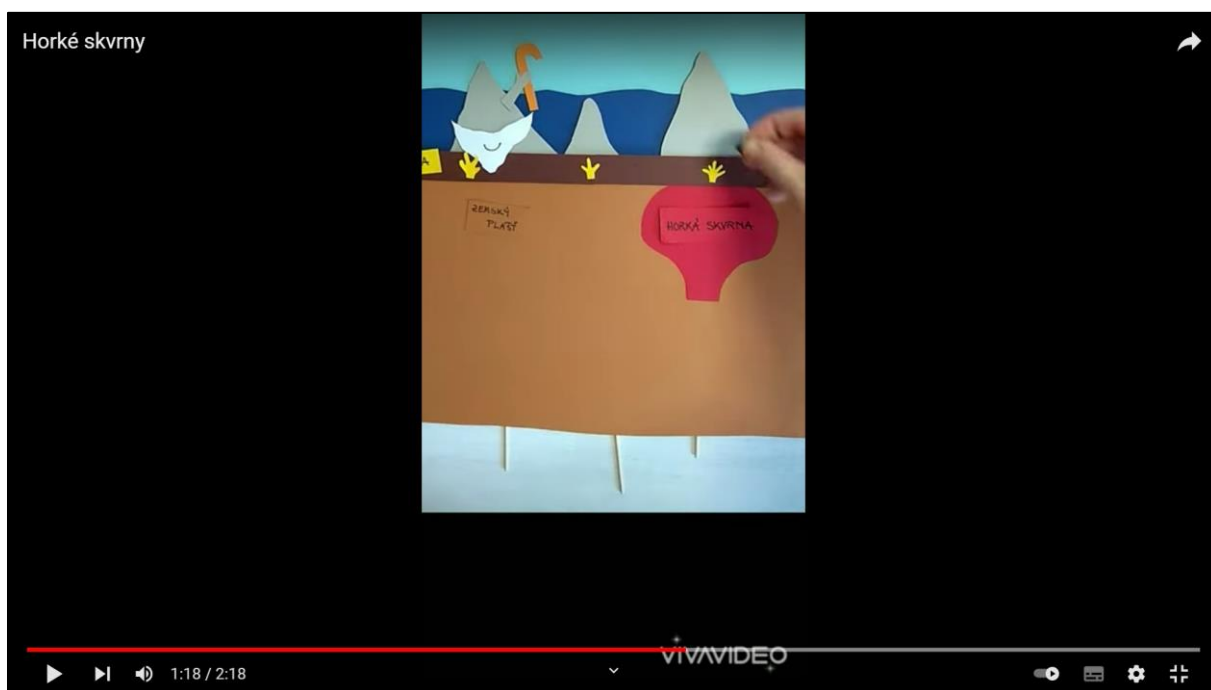
Výukové materiály jsou zaměřeny na výuku regionální geografie, konkrétně na Anglosaskou Ameriku. Šebesta a spol. (2013) vymezují tento pojem jako protipól k více známému a užívanému pojmu Latinská Amerika. Latinská Amerika zahrnuje nejen Jižní Ameriku, ale také Mexiko, neboli území, kde se používá románských jazyků (španělština, portugalština, francouzština). Z toho vyplývá, že se Anglosaská Amerika nachází na území, které bylo v minulosti pod anglosaským vlivem. Anglosaská Amerika tedy zahrnuje státy Kanada a Spojené státy americké. Toto vymezení vychází nejen z geografických, politických ale i historických předpokladů. USA a Kanada dohromady tvoří velmi silný celek, který patří k nejvyspělejším zemím světa, ekonomicky i politicky. Od Latinské Ameriky se liší nejen strukturou obyvatelstva, jazykem a historickými událostmi, ale i přírodní podmínky a klima jsou odlišné.

Tato kapitola se věnuje praktické části, tvorbě a popisu jednotlivých aktivit. Obsahuje 6 komplexních aktivit, které mohou obsahovat doplňkový materiál například pracovní list + kvíz nebo prezentace + zápis apod. Níže v přílohách jsou uvedeny plné verze metodických listů s podrobným popisem aktivit včetně rozlišení činnosti pro žáka a učitele.

6.1 Tvorba animace

Odkaz na video: <https://youtu.be/kioWsgBGk6c>

První aktivitou je tvorba animace na téma horké skvrny. Tento přírodní úkaz lze probírat v šestém ročníku při litosféře nebo také v sedmém ročníku v regionální geografii Ameriky. Horká skvrna se vyskytuje např. na území Havajského souostroví i v národním parku Yellowstone. Na vysvětlování tohoto děje jsem narazila při praxích a postrádala jsem zjednodušené vysvětlení v češtině, proto jsem se rozhodla vytvořit animaci podobnou anglické verzi. Jednou z možností, jak toto video využít, je pouhé přehrání studentům. Druhou možností je nechat žáky vypracovat podobnou verzi animace. Jednotlivé úkoly by si rozdělili ve třídě a společně vytvořili vlastní video.

Obr. 1: Náhled na vytvořenou animaci na YouTube.

Zdroj: <https://youtu.be/kioWsgBGk6c>

Potřebný materiál je uveden zde:

Barevné papíry (šedý, hnědý, oranžový, světle i tmavě modrý, bílý, žlutý a červený), nůžky, tužka, černý fix. Dále jsem využila ještě dřevěné špejle a izolepu, z důvodu snadnější manipulace, ale pokud budou spolupracovat, tento materiál není nutný.

Obr. 2: Ukázka potřebného materiálu k tvorbě animace. Zdroj vlastní.

Postup při tvorbě animace:

1. Rozdělení úkolů: Výroba materiálů (nakreslení, vystřížení, poskládání kompozice), sepsání mluveného textu, výběr vhodné aplikace na natáčení, vytvoření stativu, závěrečné zpracování videa a umístění na portál YouTube.
2. Každá skupina pracuje na svém úkolu, po celou dobu mají k dispozici průvodní video.
3. Společný nácvik a synchronizace pohybů s mluveným projevem.
4. Opakovaný pokus.
5. Vyhodnocení nejlepšího pokusu.
6. Závěrečné úpravy a zpracování.
7. Zveřejnění videa.

Časové rozvržení: tvorba videa mi zabrala přes dvě hodiny čistého času, bez pomoci jiné osoby. Předpokládám tedy, že při rozdělení úkolů je možné tento úkol splnit za jednu vyučovací hodinu s tím, že závěrečné úpravy a zveřejnění může být doděláno dodatečně.

Tento jednoduchý způsob tvorby výukových materiálů by měl žáky namotivovat k používání moderních technologií, kreativitě a vzájemné spolupráci při kooperativní výuce. Při tomto druhu výuky rozvíjí celou řadu klíčových kompetencí. Nejprve při vysvětlování aktivity převládá výuková metoda předvádění a pozorování, ale to plynule přechází v metodu vytváření dovedností a produkci vlastního díla. Tímto způsobem je možné zpracování i dalších přírodních úkazů a hůře uchopitelných témat. Video jsem prozatím sdílela s několika kolegy z oboru, kteří ocenili kreativitu i zpracování. Radostně prohlásili, že tuto animaci budou využívat při své výuce.

6.2 Storymapping

Odkaz na příběh: <https://arcg.is/1jyb0i>

Tento výukový materiál vznikl na základě vlastního cestování po USA. Vytvořila jsem tzv. storymap neboli mapový příběh, který je zaměřený na některá významná města Spojených států amerických. Tato města jsou zmíněná mimo jiné i v učebnicích a pracovních sešitech, avšak celý tento soubor úkolů může být pojat spíše jako doplňkový pro zpestření běžné výuky. Je možné přidávat osobní komentář a vlastní zkušenosti k jednotlivým místům, ale není to nutností. Materiál je vytvořen pro univerzální využití jakýmkoli pedagogem, obsahuje spoustu otázek a úkolů, které nejsou založeny na nutnosti návštěvy těchto míst.

Webová aplikace pracuje s vyhledáváním informací, různými mapami, videi, grafy, odkazy, mini prezentacemi a dalšími zajímavými funkcemi. V ideálním případě, je vhodné, aby žáci měli k dispozici tablet, počítač nebo alespoň mobil s internetovým připojením pro samostatnou práci. Lze pracovat i bez této podpory v běžné prezenční výuce, případně při distanční výuce. Při této aktivitě se střídají nejrůznější výukové metody jako je vyprávění, diskuze, brainstorming, práce s mapou, textem, obrazem či demografickými ukazateli. Rozvíjí zde řadu klíčových kompetencí, ale je zde kladen také důraz na mezipředmětovou vazbu s anglickým jazykem.

Tato práce je doplněna pracovním listem (ukázka zde, plný text je ke stáhnutí v přílohách). Pokud žáci nepracují na vlastních zařízeních, zcela doporučuji tento výukový materiál doplnit i pracovním listem, kde musí sice splnit pouze 3 jednoduché úkoly, ale učitel si tak ověří jejich činnost v hodině. V případě, že plnili jednotlivé úkoly během výuky, je možné tento pracovní list zcela vynechat nebo jen upravit. V prvním úkolu pracovního listu mají vyznačit města, o kterých celý příběh pojednává. V druhém úkolu si mají zapisovat zajímavosti, které mohou využít v závěrečném úkolu, kde mají napsat vlastní příběh s využitím alespoň 10-ti faktů. Tento doplňující materiál se při realizaci velmi osvědčil, jelikož nabádá žáky k problémovému řešení a vytváření produktu na základě vlastní volby.

PRACOVNÍ LIST – MĚSTA USA

1. Vyznač zmíněná města do mapy:
San Francisco, Los Angeles, San Diego, Las Vegas, New Orleans, Washington D.C.,
New York

Zdroj obrázku: <https://cs.maps-usa.com/pr%C3%A1zd%C3%A9-usa-mapu-se-st%C3%A1ty>

2. Napiš si poznámky k jednotlivým městům.

3. Vytvoř vlastní příběh, básničku, cestovní deník, návod pro turisty, reklamu, cokoliv tě napadne. Tento příběh musí obsahovat alespoň 10 faktů a musí dávat smysl. Tyto fakta pak na závěr vyznačte (barevně, podtrhnout, puntíkem). Můžete používat své poznámky, knihy, internet.

Obr. 3: Pracovní list přiložený k aktivitě storymapping. Zdroj vlastní.

Začátek příběhu: V lednu roku 2018 jsem se vydala na 3 týdenní cestu se svým bratrancem za sestřenicí, která v USA žila po dobu jednoho roku jako au pair. Celý výlet jsme měli pečlivě naplánovaný včetně ubytování přes Airbnb, vstupy do národních parků a půjčení auta na projetí západního pobřeží. Se sestřenicí a její kamarádkou jsme se potkali v San Franciscu, kde jsme půjčili auto a pokračovali na jih do Los Angeles se zastávkou v Yosemiteském parku. Nejjihněji jsme se dostali do San Diega a poté opět severněji do Las Vegas,

v jehož okolí jsme prozkoumali Death Valley a Grand Canyon. Vrátili jsme auto a přeletěli do New Orleans, odtud opět letecky do Washington D.C. a na závěr autobusem do New Yorku.

Obr. 4: Mapa zobrazující procestovaná města USA. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

Po úvodním příběhu následuje první úkol v souvislosti s informacemi k pojmu megalopole. Žáci mají určit za pomoci mapy, která města se skrývají pod zkratkami BosWash apod.

Obr. 5: Náhled do příběhu, první úkol na práci s mapou. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

První navštívené město bylo San Francisco. Žáci mají za úkol pracovat s krátkým textem. Po historickém úvodu k městu je zde uveden odkaz na krátké ilustrační video zobrazující následky zemětřesení z roku 1906 a fotografie. Následují otázky k dané problematice, přiložený je i odkaz na vysvětlení a popis zlomu San Andreas. Dalším úkolem je práce s obrázky metodou diskuze. Na závěr mají žáci pracovat s mapou a vyhledávat určitá místa toho města.

Na stránce wikipedia je video ukázka záběrů následků zemětřesení z roku 1906.

Zdroj textu.

Následky zemětřesení a požáru San Franciscu 18. dubna 1906.

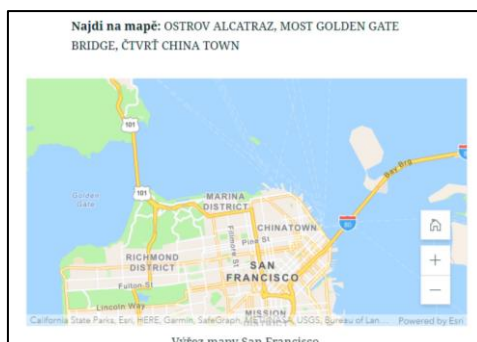
zdroj: www.archives.gov

OTÁZKY K DISKUZÍ:

Proč je San Francisco ohroženo zemětřesením? [odpověď zde](#)

Co víš o hnutí Hippies?

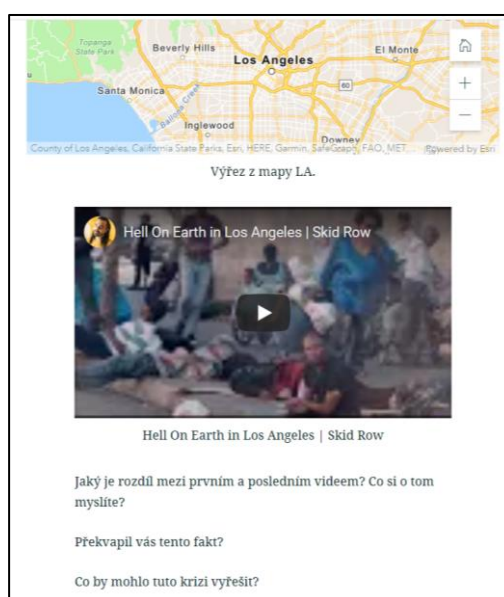
Co vidíš na obrázcích?

Obr. 6, 7: Náhled příběhu, San Francisco. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

Dalším navštíveným městem bylo Los Angeles. Na úvod jsou zde dva odkazy na videa v angličtině, přičemž první je spíše cestovní průvodce populárního charakteru a druhé je zaměřené více na fakta o tomto městě. Obě videa jsou pouze 3-minutová, ale vzhledem k délce prezentace a počtu úkolů je vhodnější zvolit pouze jedno z nich. Na to navazuje krátká debata o tom, co se dozvěděli, co už věděli o tomto městě apod. Tuto diskuzní část nelze vynechat, jelikož videa jsou v cizím jazyce a je důležité, aby žáci porozuměli tomu, co právě viděli. Dále mají možnost prozkoumat si blíže mapu LA a vyhledat zmiňovaná místa, například známé pláže (Long Beach, Santa Monica, Malibu), bohaté čtvrti jako je Beverly Hills, známá místa jako Walk Of Fame, Hollywood sign atd.

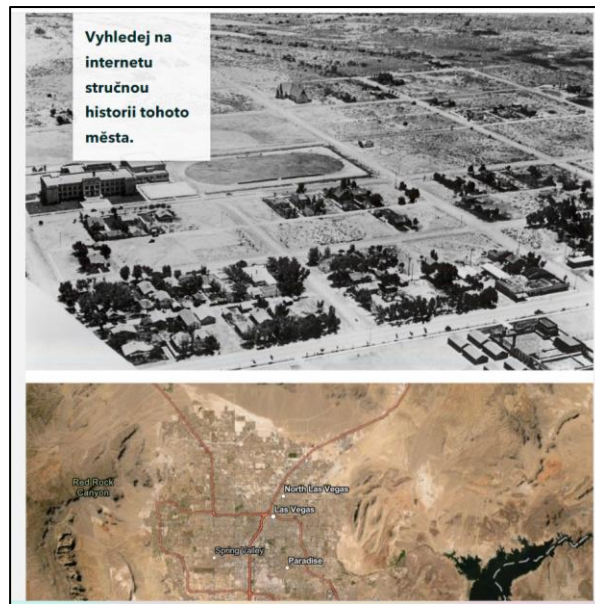
Jako kontrastní úkol navazuje další video a otázky zaměřující se na vážnou problematiku tohoto velkého města, a tou je chudoba a nezaměstnanost. Jen málokterý turista ví, že stačí odbočit do vedlejší ulice a uvidí odvrácenou stranu tohoto místa, kam lidé vyrážejí hledat slávu, kupují si předražené vily a předhání se v bohatství. Toto video je opět v angličtině, nejen z důvodu autenticity, ale také mezipředmětové vazby. Je dlouhé necelých 5 minut, ale je možné ho zkrátit na 4 minuty. Na úvod mluví filmový tvůrce Arthur Moore o dané problematice v kontrastu s běžnou představou o městě. Na závěr navrhuje možnosti řešení, o kterých je vhodné pohovořit s žáky.

Obr. 8: Náhled příběhu, Los Angeles. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

Následujícím městem je San Diego, ke kterému je připojená fotka, mapa a jen několik poznámek a zajímavostí. Krátkým úkolem pro zajímavost je vyhledání ingrediencí nutných na guacamole.

Více pozornosti je věnováno dalšímu městu, Las Vegas. Toto město je zpracované formou krátké prezentace. Na úvod je vepsána otázka, která má vyvolat brainstorming o tom, co již o městě ví. Dále je obrázkový kvíz, který zobrazuje napodobeniny určitých památek umístěných v centru města a žáci mají uhodnout název a stát originálů. Závěrem si mají vyhledat zajímavosti z historie vzniku tohoto města a zamyslet se nad výhodami a nevýhodami polohy.

Obr. 9: Náhled příběhu, Las Vegas. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

New Orleans je vytvořené za pomoci tzv. bočního bloku, kdy se prolínají snímky podobně jako v prezentaci s krátkým komentářem na straně. První dvě překrytí jsou vytvořena za pomoci map, které je možné přibližovat či oddalovat, a tak se žáci při přemýšlení nad odpovědí můžou detailněji podívat na dané místo. Úvodní otázka se táže na polohu města New Orleans. Žáci by měli pojmenovat řeku, jezero, záliv, stát apod. Na to navazuje rozšiřující otázka na umístění, které může přinášet výhody i nevýhody. Posledním snímkem jsou záplavy způsobené hurikánem Katrina. Žáci mají za úkol vyhledat na internetu další obrázky zobrazující následky těchto pohrom.

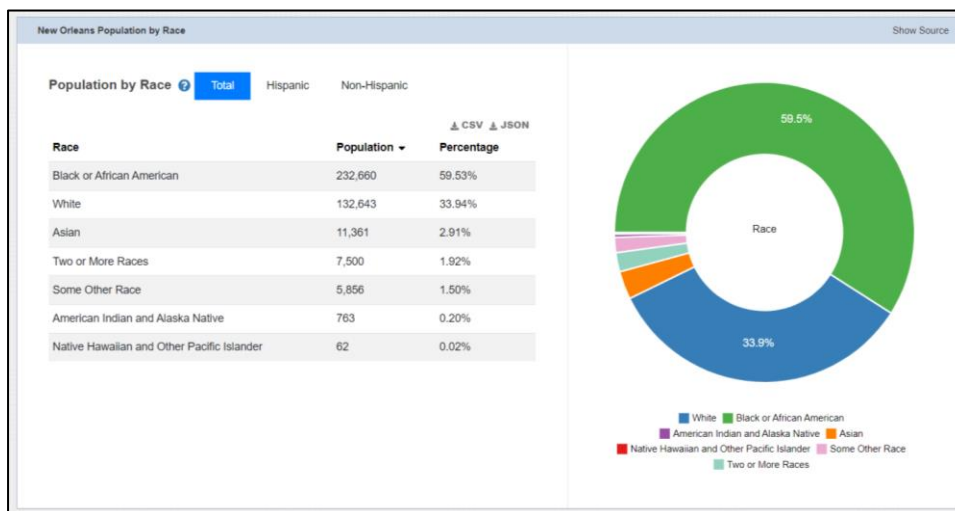
Dále jsou zde uvedeny nějaké zajímavosti tohoto místa a úkol, kterým je čtení demografických ukazatelů. Odkaz na stránku: worldpopulationreview.com se skrývá pod modrým tlačítkem „demografické ukazatele“. Jsou zde uvedeny také pomocné otázky, na které by se žáci mohli zaměřit, ale nejsou nutností, pokud je zaujme jiný ukazatel, mají možnost volby. Na uvedené stránce se nachází nejrůznější grafy v moderním a interaktivním provedení. Poslední zajímavostí tohoto města je zmínka k historii pohřbívání v New Orleans.

DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE

PODÍVEJ SE NA ODKAZ A OKOMENTUJ JEDNOTLIVÉ UKAZATELE.

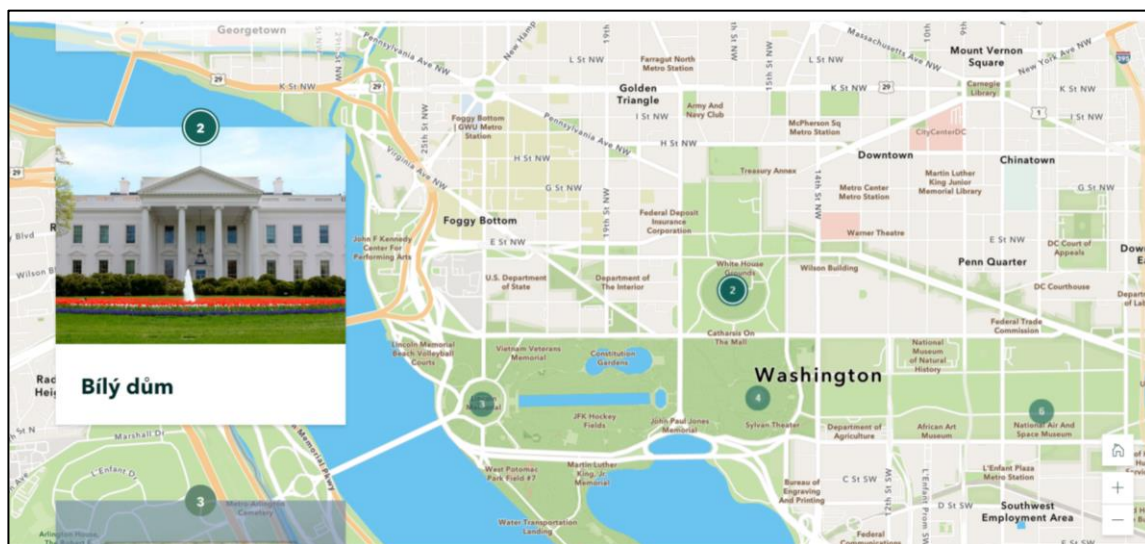
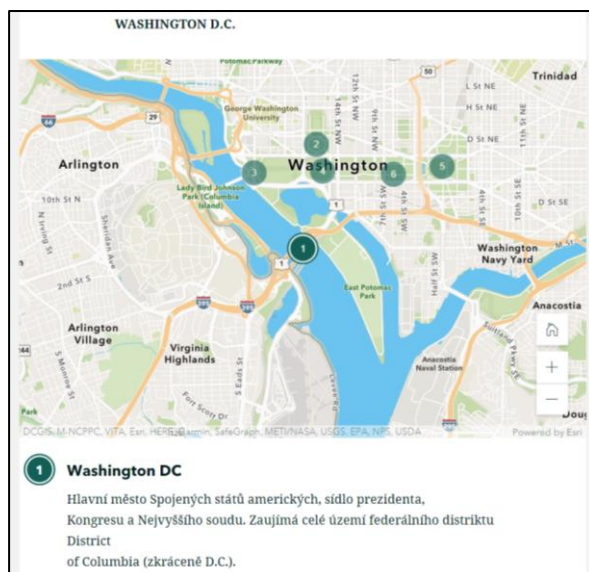
Pomocné otázky:

- Jaký je vývoj počtu obyvatel?
- Jaké je rasové složení? Pokus se zdůvodnit proč.
- Podívej se na graf chudoby. Porovnej to s dalšími ukazateli - vzdělanost, pohlaví, zaměstnanost.

Obr. 10, 11: Náhled příběhu, New Orleans a stránka demografických ukazatelů. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

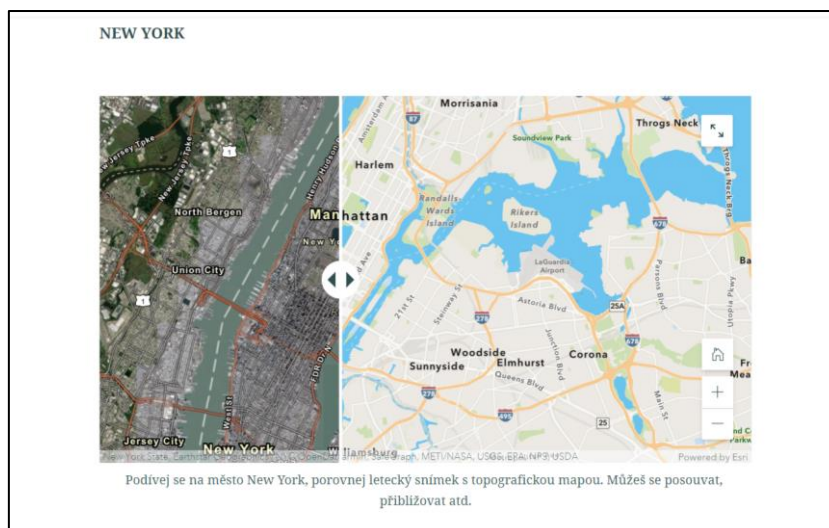
Washington D.C. je prezentován souborem zajímavých míst na interaktivní mapě s příloženou fotografií a popiskem. Žáci pracují s mapou, vyhledávají další zajímavá místa tohoto města.

Obr. 12, 13: Náhled příběhu Washington D.C.. Zdroj: <https://arcg.is/Ijyb0i>

Posledním zájmovým městem je New York, na který se žáci mohou podívat za pomoci překrývání dvou map - leteckého snímku a topografické mapy. Následuje debata, co vše již ví o New Yorku. Je zde možnost přehrání videa nebo zábavný kvíz, opět ve dvou variantách – jeden je v angličtině a druhý je česky.

Závěrečný úkol je dokončení pracovního listu individuálně doma. Podle Pettyho (2013) by měl ideální domácí úkol zapojit žáka do užitečné činnosti. Měl by být zadán tak, aby bylo možné zkontrolovat jeho splnění a neměl by být příliš složitý a zdlouhavý. Úkol by neměl jen dokončovat látku z hodiny, ale měl by být pro žáky zajímavý.

Obr. 14, 15: Náhled příběhu New York. Zdroj: <https://arcg.is/1jyb0i>

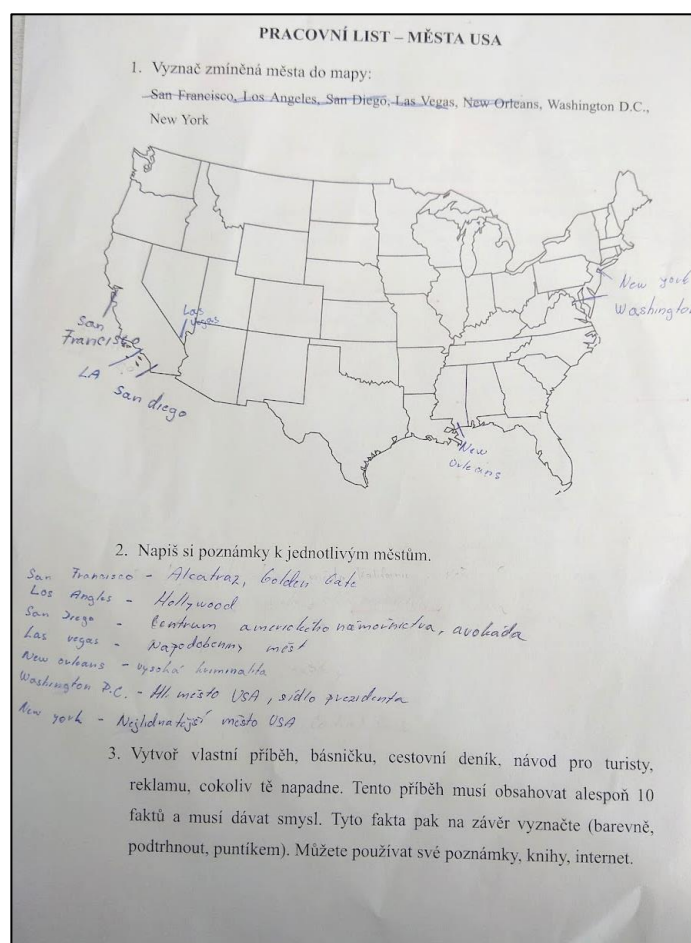
Realizace výuky:

Tuto aktivitu se mi podařilo realizovat v 7. třídě, kde již měli probranou celou Ameriku. Měla jsem k dispozici pouze jednu vyučovací hodinu, což je 45 minut. Ještě před začátkem výuky jsem věděla, že v tomto časovém rozsahu nemůžeme stihnout celý příběh, a tak jsem se snažila vybírat jen některé z aktivit, i přesto jsme stihli dokončit pouze New Orleans a k dalším dvěma městům jsme se nedostali. V případě, že se žákům dává dostatek prostoru pro diskuze a brainstorming, je vhodnější tuto aktivitu rozdělit do dvou vyučovacích hodin.

Žáci byli při výuce aktivní, odpovídali na mé otázky a snažili se zapojit. Ačkoliv pro ně byl tento typ aktivity zcela nový, pracovali zodpovědně. Měli rozdané notebooky do dvojic, a tak mohli částečně i spolupracovat se sousedem. Ze začátku byli poměrně nesmělí v odpovídání a nevěděli, jak se pohybovat v mapách, občas hůře ovládali touchpad, ale u třetí aktivity už si byli jistější a hezky spolupracovali. Jejich postřehy při odpovídání byly věcné a bylo vidět, že

se někteří dokáží zamyslet nad danou problematikou. Věřím, že kdyby se s touto třídou pracovalo častěji v tomto duchu, rozvíjeli by lépe své kritické myšlení i práci na počítačích.

Velkým překvapením pro mě byla výsledná práce v pracovních listech. První stranu dělali žáci průběžně ve výuce, ale závěrečný třetí úkol měli vytvořit doma. Téměř všichni se pokusili tento úkol vypracovat alespoň z části. Velké většině se to vážně podařilo, byli velmi kreativní a originální. Někteří vytvořili vlastní příběh, jiní reklamu či nabídku z cestovní kanceláře. Šest žáků to dokonce pojalo formou poezie a vytvořili velmi vydařená díla. Některá z nich uvádím níže.

Obr. 16: První strana vyplněného pracovního listu. Zdroj: žák 7. třídy, ZŠ Tupesy

San Diego je první představeno,
 Chutné jídlo je zde připraveno,
 Město je známo pro své krásné pláže,
 Špatné počasí se zde nenauče.

San Francisco je ohroženo zemětřesením,
 pro místní lidi to není velkým potěšením.
 Zemětřesení přichází
 když litos ferické dosky do sebe narazí.

Las Vegas se snaží napodobit Evropské památky,
 ale vždy mají nějaké nedostatky.

New Orleans trápí časté záplavy,
 obyvatelé mají vždy velké obavy.

Los Angeles vypadá jako nejhezčí město,
 ale velká krize je zde přesto.
 Ohroben tupí hodné lidi,
 spousta z nich jen na ulici sedí.

I přes to všechno jsou tyto města krásná,
 ale realita je vždy drsná.

AMERIKA

V New Yorku stojí Socha Svobody,
 sandačky jsou její boty.

Ve Washingtonu prezident sídlí,
 asi se mu tam velmi líbí.

V Las Vegas přísel o svobodu slavík náš,
 prostě se tam oddává ani neví jak.

Pak tu máme LA a jeho Hollywood,
 kde každá hvězda má svůj dům.

San Francisco a jeho Golden Gate
 a také Alcatraz, kde mohl mělec být.

U Floridy nejvíce
vádí větry, vichřice.

Nejznámější americká síň,
 je Route 66 dálnice.

Inuiti, Indiai
 už tu dávno nejsou páni.

Místo Trumpa mají Biden,
 logace to není žádná.

Obr. 17, 18: Druhá strana pracovního listu, básně o Americe. Zdroj: žáci 7. třídy, ZŠ Tupesy

Báseň jednoho z žáků byla přeepsána z důvodu lepší čitelnosti: (Zdroj: 7. třída, ZŠ Tupesy)

USA je pěkná země,
 když tam letíš zavolej mě,
 já tam s tebou pojedu
 a taky tě provedu.

Států je tu padesát,
 nemůžem tu jen tak stát.
 Největší je Aljaška,
 zapůsobí na Vaška.

Road Island stát nejmenší,
 ale to tam neřeší.
 Leží si tam u moře,
 nebojí se úhoře.

Kanada je ze severu,
 nedělají žádnou melu.
 Mexiko pak je z jihu,
 a já si dám koblihu.

Kdo nemá rád kopie,
 v Las Vegas se poblije.
 Hodně jich tam vážně je,
 originál v Evropě.

San Francisco má zemětras,
 na útěk z tama je čas.
 USA má Kordillery,
 takové jste neviděli.

6.3 Prezentace Pear Deck

Odkaz na prezentaci:

<https://docs.google.com/presentation/d/1IQN7pLgxlWLMJ2bp89obtz3SzuaubvcqC5U-FpMODEU/edit?usp=sharing>

Dalším výukovým materiálem je prezentace v interaktivní aplikaci Pear Deck. Práci s touto aplikací jsem si vyzkoušela díky distanční výuce, ale podařilo se mi ji realizovat i běžnou prezenční formou výuky. Obě varianty fungovaly zcela bez problémů. Nejvhodnější je, když mají žáci k dispozici tablety, počítače nebo alespoň mobilní telefony, na kterých se připojí k internetu. Pokud žáci vlastní školní nebo soukromé emaily, může to být výhodou. V tomto případě učitel vidí konkrétně, který žák jak pracuje a odpovídá. Pokud však nastanou komplikace s přihlašovaním nebo žáci nevlastní emaily, jednodušší varianta je použití tzv. avatarů. Avatar je většinou v podobě zvířete, které je žákovi přiděleno náhodně. Učitel bohužel neví, který žák vlastní které zvíře, pokud si to sám nezjistí. Samotná tvorba prezentace je velmi kreativní, aplikace nabízí nespočet šablon a nápadů. První seznámení s tímto programem může zabrat poněkud déle, ale další tvoření už tolik času nezabere. Pro zpestření výuky velmi doporučuji, žákům se práce v tomto programu líbila a chtěli ji opakovat.

Prezentace, je volně dostupná a je zaměřena na ochranu přírody v USA. Zabývá se především národními parky, které jsou zmíněné v učebnici pro 7. ročník ZŠ – Hravý zeměpis od vydavatelství Taktik. V aktivitě se kombinuje více výukových metod. Na začátku je nutností instruktáž ke spuštění prezentace, následuje vysvětlování, brainstorming, předvádění a pozorování, didaktická hra formou kvízu, práce s obrazem, práce s odkazem na Google Earth, videoprojekce a jednotlivé úkoly v průběhu prezentace.

Aktivita začíná výběrem nálady žáků, následuje představení tématu a úvodní brainstorming – co si představují pod pojmem ochrana přírody v Americe. Na tomto slidu můžou kreslit i psát.

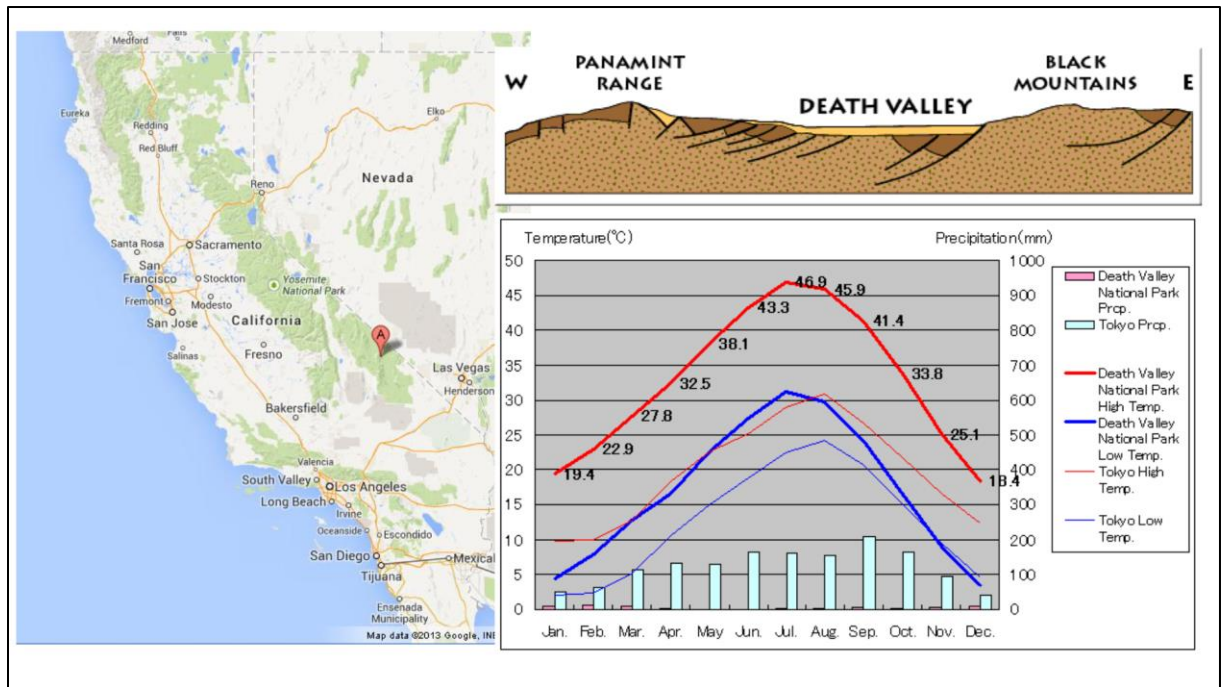
Prvním národním parkem byl zvolený Yellowstone. Napřed se mají žáci pokusit ho najít na Google Earth – je zde připojený odkaz, na který pouze kliknou. Následuje krátká debata o jeho vzhledu, poloze a dalších postřezích. Na dalším snímku je anketová otázka, zda si pamatují, jak tento park vznikl. Yellowstone je velmi specifický svým vznikem, proto je zde krátká odbočka s vysvětlením a použitím mnou vytvořeného videa o horkých skvrnách. Jsou zde další ilustrační obrázky a schémata k této problematice. Na závěr také video v anglickém jazyce, které zachycuje krásy tohoto amerického národního pokladu.

Dalším zájmovým místem je Death Valley - nejsušší, nejteplejší a nejnižše položené místo USA a celé Severní Ameriky. Je to pouze krátká zmínka zaměřená na čtení klimadiagramu a výškového profilu této solné pánve. V jeho blízkosti se nachází velmi známý Grand Canyon. K tomuto národnímu parku je vytvořený krátký kvíz na odpovídání pravda/lež neboli jak je předem dané v angličtině true/false. Na začátku je ukázána mapa se zaznačenou polohou tohoto parku a hned po kvízu je úkol, kde si mají žáci ověřit, jak dávají pozor a přetáhnout červenou ikonku na místo, kde se Grand Canyon nachází. Na dalším slidu je opět ukázána správná odpověď. Na závěr je přiložené 4-minutové video v angličtině o historii tohoto místa s exkluzivními záběry z dronů. Toto video je spíše navíc, jen v případě, že je dostatek času.

Pro zpestření je zde uveden také Bryce Canyon, který nemusí být tolik známý, ale mě osobně při jeho návštěvě velmi uchvátil svým vzhledem skalnatých věží, proto je zde také otázka na tento skalní útvar. Následuje krátká mini přestávka, tzv. stretch break, kde by měli žáci vyskočit ze svým míst, odložit přístroje a na chvíli se protáhnout a prodýchat.

Na závěr prezentace jsou zmíněné už jen park Sequoia a Yosemiteký park. V přiložené mapce je možné ukázat spoustu dalších národních parků a významných míst pro ochranu přírody. Posledním úkolem je vyznačení míst přetáhnutím ikonek na mapě a ohodnocení proběhlé výuky, které slouží jako zpětná vazba učitelů.

Pod ukázkou prezentace přikládám také odpovědi žáků z proběhlé hodiny pro lepší představu a krátkou reflexi.

Obr. 19: Náhled prezentace, Death Valley. Zdroj: odkaz na prezentaci uveden výše.

Grand Canyon je nejhlubším kaňonem světa.

True

False

Students choose an option

Pear Deck Interactive Slide
Do not remove this bar

Obr.20: Náhled prezentace, kvíz Grand Canyon. Zdroj: odkaz na prezentaci uveden výše.

Jak se nazývá tento skalní útvar?

Students, write your response!

Pear Deck
Pear Deck Interactive Slide
Do not remove this bar

Obr. 21: Náhled prezentace, úkol pro žáky. Zdroj: odkaz na prezentaci uveden výše.

Realizace výuky:

Na prvním snímku měli žáci zaznačit, jak se cítí v daný moment na začátku výuky. Velká většina odpověděla zeleným pozitivně naladěným smajlíkem. Další úkol zněl: Nakresli nebo napiš 2 věci, které tě napadnou, když se řekne ochrana přírody v Americe. Odpovědi žáků byly různorodé, ale žádná z nich nebyla špatná. Takto vypadala jedna z odpovědí pomocí nástroje na kreslení.

Nakresli nebo napiš 2 věci, které tě napadnou, když se řekne
OCHRANA PŘÍRODY V AMERICE:

1

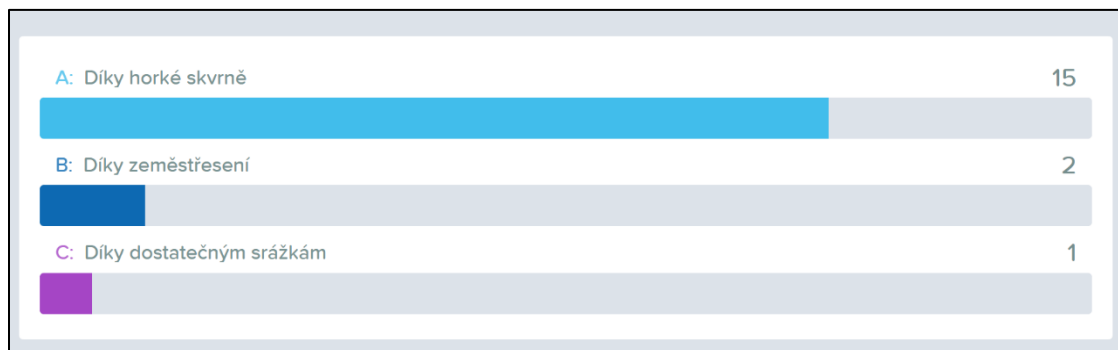
2

Students, draw anywhere on this slide!

Pear Deck
Pear Deck Interactive Slide
Do not remove this bar

Obr. 22: Odpověď žáka sedmé třídy při distanční výuce. Zdroj: ZŠ Františka Horenského, Boršice, 2021

První z národních parků, ke kterému jsme si řekli několik informací, byl Yellowstone. Další aktivizující činností bylo podívat se na tento park v aplikaci Google Earth a poté popsat, co viděli. Navazující otázkou bylo, zda si žáci pamatují z 6. třídy, jak vznikl Yellowstone? Odpovědi pomocí ankety vypadaly následovně:

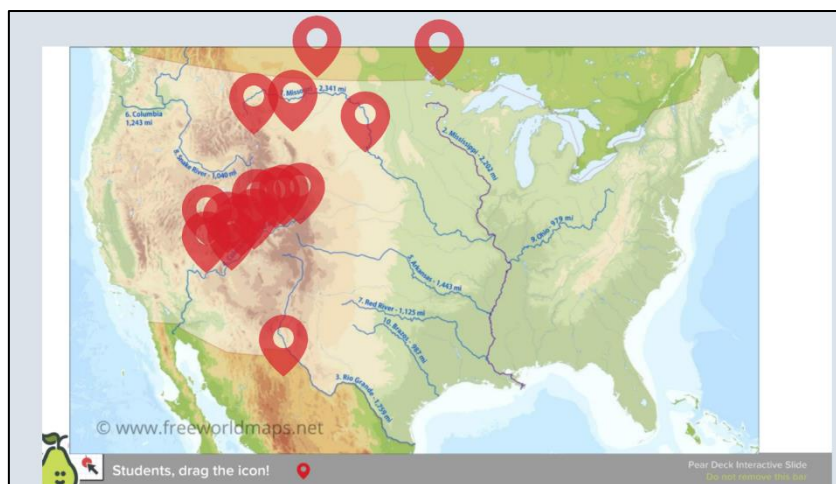

Obr. 23: Odpovědi žáků sedmé třídy při distanční výuce. Zdroj: ZŠ Františka Horenského, Boršice, 2021

Následovalo vysvětlení principu, ukázka vlastního videa a schéma s mapou. Žáci reagovali pozitivně a projevíli se, že chápou tento úkaz. Dalším národním parkem byl Death Valley, kde měli žáci prokázat znalosti ve čtení klimadiagramu. K národnímu parku Grand Canyon jsem připojila krátký kvíz a jeho výsledky vypadaly následovně:

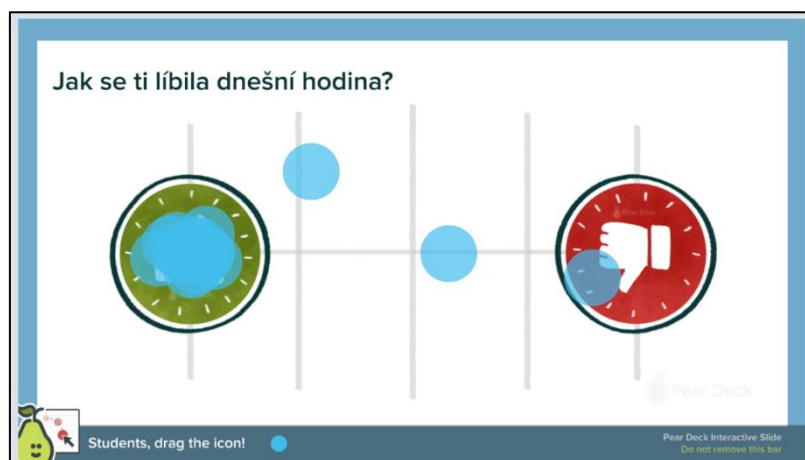
1. Je Grand Canyon nejnavštěvovanějším Americkým parkem? 17x ANO, 1x NE *správná odpověď: ANO*
2. V Grand Canyonu našli spoustu dinosauřích koster. 4x ANO, 14x NE *správná odpověď: NE*
3. Nejnebezpečnějším zvířetem parku je veverka. 9x ANO, 8x NE *správná odpověď: ANO*
4. Jakékoliv kameny, rostliny a podobně, které v parku najdete, si můžete vzít domů jako suvenýr. 1x ANO, 17x NE *správná odpověď: NE*
5. Hlídané požáry jsou velmi nebezpečné pro Canynonský ekosystém. 5x ANO, 11x NE *správná odpověď: NE*
6. Grand Canyon je nejhlubším kaňonem světa. 11x ANO, 5x NE *správná odpověď: NE*
7. Grand Canyon si tvoří své vlastní klima. 15x ANO, 2x NE *správná odpověď: ANO*

Po kvízu měli žáci zaznačit přibližnou polohu Grand Canyonu posunutím červeného ukazatele.

Obr. 24: Odpovědi žáků sedmé třídy při distanční výuce. Zdroj: ZŠ Františka Horenského, Boršice, 2021

Předposledním úkolem bylo zaznačení 4 bodů do mapy dle legendy a posledním úkolem bylo označení, zda se jim hodina líbila či ne.

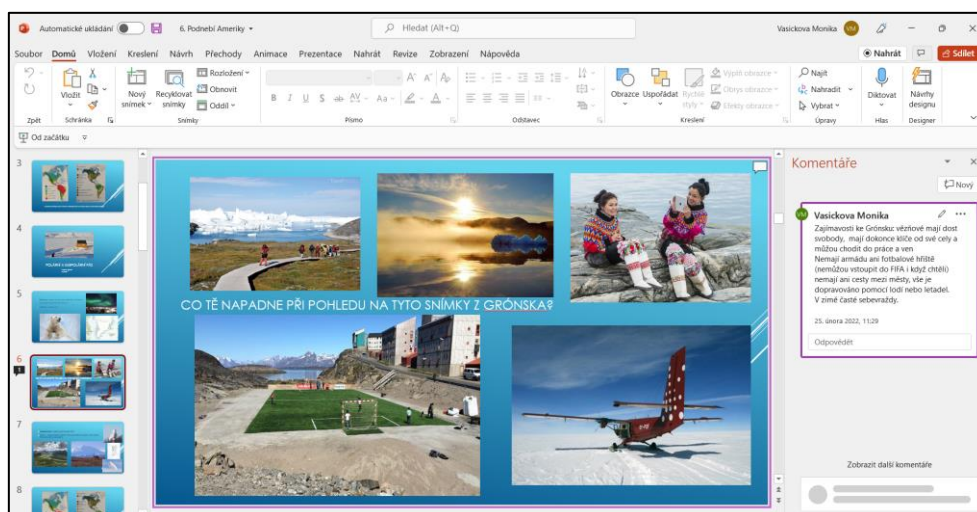
Obr. 25, 26: Odpovědi žáků sedmé třídy při distanční výuce. Zdroj: ZŠ Františka Horenského, Boršice, 2021

Výuka s použitím této aplikace se mi velmi osvědčila a sklídila velký úspěch u žáků. Zamlouvala se také provázejícímu učiteli na praxi. Pokud neselže nějaké připojení, tak jsou aktivně zapojeni všichni žáci. Úkoly lze adaptovat a kreativně využívat tak, aby používali kritické myšlení, další zdroje informací, orientovali se v mapě, četli klimadiagramy apod. Z vlastní výuky jsem vypořozovala, že žáky nadchne už jen myšlenka změny od běžné výuky a využívání moderních technologií. Tento fakt reflektoval již první snímek, kde měli zaznačit osobní stav nálady, který byl většinou pozitivně laděný. Někteří žáci se snažili zkoumat samotnou aplikaci a úmyslně odpovídali špatně nebo jim třeba vypadlo připojení. Tomuto problému lze předejít právě tím, že víme jejich jména podle emailu nebo známe přiděleného avatara. Nevýhodou je, že se velmi těžko odhaduje čas, který je potřebný na dokončení celé prezentace. Pokud vše funguje jak má bez komplikací s připojením a žáci pracují svižným tempem, je tato prezentace ideální na celou vyučovací hodinu. V případě, že je vyučující nucen řešit technické problémy s připojováním, nebo žáci například sabotují odpovídání, je vhodnější přednes zkrátit o videa nebo vynechat krátkou protahovací přestávku. Časové rozvržení také dost ovlivní prostor, který je žákům dáván v diskuzních chvílích či práci s mapou. Pokud vyučujeme ve třídě, kde jsou již zvyklí na diskuzní metodu výuky, jsou aktivní a zapojují se, může se stát, že se prezentace nestihne dokončit celá.

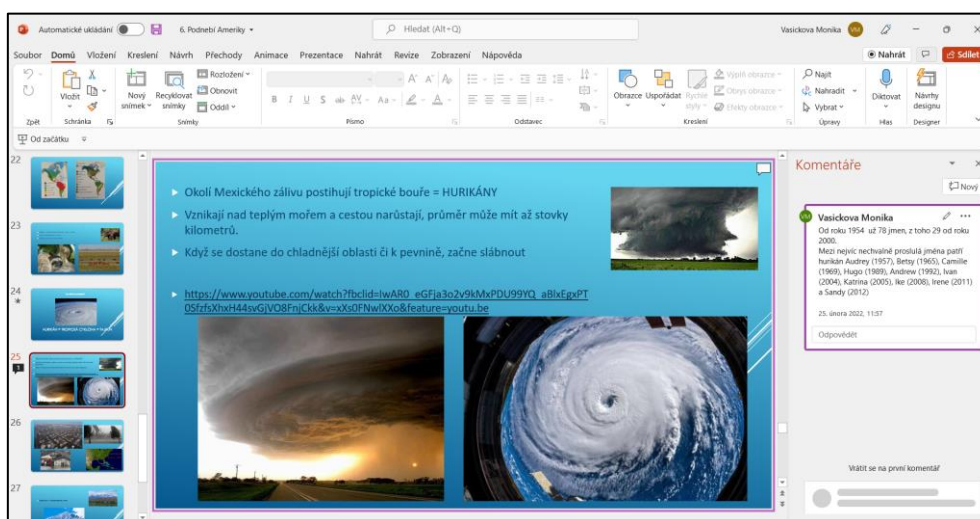
6.4 Prezentace Power Point

Téma podnebí a vegetace Ameriky je zpracováno formou prezentace v Power Pointu. Pro ilustraci uvádím zmenšený náhled slidů. V plné verzi prezentace jsou použity animace, a tak se odpovědi na různé otázky zobrazí až po kliknutí. Navíc jsou připojeny i komentáře, ve kterých jsou uvedeny informace pro učitele. Tento výukový materiál není tolik interaktivní jako předchozí prezentace, ale i přesto využívá kladení otázek, společnou debatu, práci s obrázky, vlastní poznatky z cestování, videoprojekci a práci s atlasem. V učebnici jsou tato dvě témata rozdělena do oddělených kapitol, avšak jsou natolik úzce spjatá, že je lze vyučovat souběžně.

V přílohách je k tomuto metodickému listu připojen také zápis. Jak uvádí Petty (2008), je vhodné, aby zápis byl připravený předem, byl stručný a srozumitelný po formální i obsahové stránce. Ideální je téma probrat, a teprve poté předložit žákům zápis, kterým se učivo shrne.

Obr. 27: Náhled prezentace, Grónsko. Zdroj: prezentace Power Point

Obr. 28: Náhled prezentace, hurikány. Zdroj: prezentace Power Point

6.5 Pracovní list

Pracovní list slouží jako soubor úkolů, cvičení, didaktického obrazového materiálu apod. Zpravidla vede žáka k samostatnému procvičování nebo mu poskytuje návod k práci. Pracovní list by neměl být známkován a měl by obsahovat prostor k osobním poznámkám žáka. (Čapek, 2015)

Tento pracovní list zaměřený na jazykovou strukturu USA a Kanady vznikl zejména kvůli mezipředmětové vazbě s angličtinou, která je mým druhým aprobačním předmětem. Lze oddělit první více geografickou část od druhé poloviny, která je zaměřena jazykově. První strana procvičuje čtení grafu a zaměřuje se na již získané znalosti z osidlování amerického kontinentu. Čtvrtý úkol se zabývá Kanadou a jazykovým složením této země. Žáci se mají zamyslet nad rozmístěním těchto jazyků a vymyslet 3 výroky, z toho jeden nepravdivý. Závěrečným úkolem této strany je čtení krátkého úryvku o rozdílech v angličtině těchto dvou zemí.

Druhá část pracovního listu vychází z edukativních videí, které se žákům napřed přehrají, a poté mají odpovídat na následující otázky. V pátém úkolu si mají nastudovat přiloženou tabulku a přejít na odkaz v aplikaci Kahoot, kde si ověří veškeré znalosti z tohoto pracovního listu.

V příloze je plná verze pracovního listu včetně správných odpovědí.

JAZYKOVÁ STRUKTURA USA A KANADY

1. Co zobrazuje následující graf?

2. Které jazyky převažují?

3. Pokud se zdielovat výskyt těchto jazyků v USA.

4. Prozkoumej jazykovou strukturu v Kanadě, zamysli se nad důvodem tohoto rozmnění a napiš 2 pravdivé a 1 nepravdivý výrok.

5. Přičti si následující text a odpověz na otázku: Jaky je rozdíl mezi Americkou a Kanadskou angličtinou?

ROZDÍL MEZI SLOVY V BRITSKÉ A AMERICKÉ ANGLIČTINĚ

1. Podívej se na video: https://www.youtube.com/watch?v=7cK_u0fCv3E

2. Vypíš následující cvičení. PODTRHNI, která verze je AMERICKÁ?

3. Podívej se na video: <https://www.youtube.com/watch?v=gH1ua000u0o>

4. Vypíš následující cvičení. PODTRHNI, která verze je AMERICKÁ?

5. Napiš si další slova. BRITSKÁ X AMERICKÁ

6. Ulož si své řešení kvíz v aplikaci Kahoot!

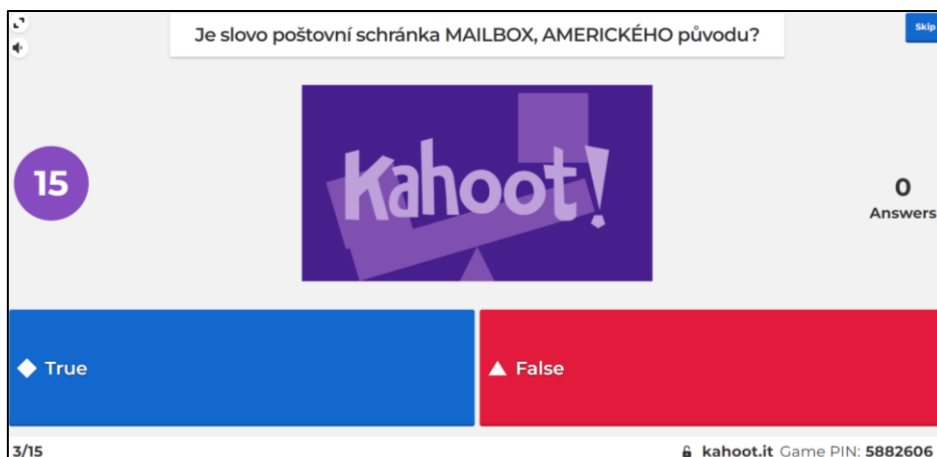
Obr. 30: Náhled pracovního listu na mezipředmětovou vazbu. Zdroj: vlastní tvorba

Odkaz na Kahoot:

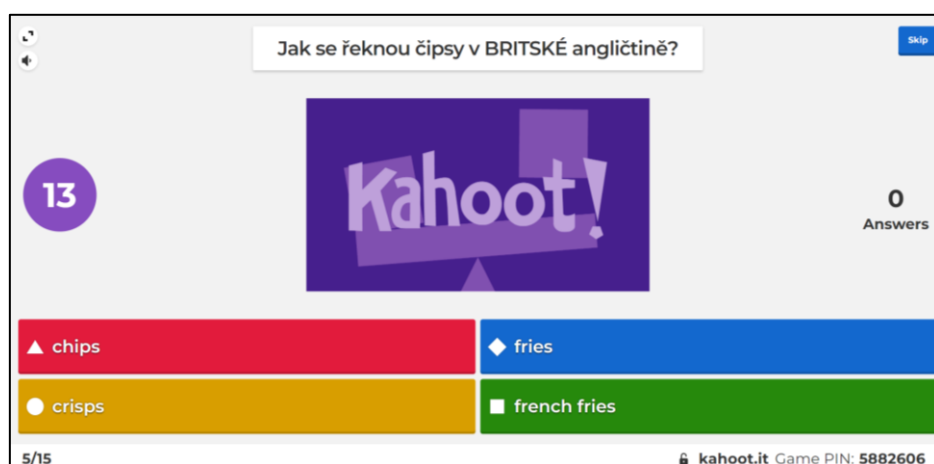
<https://play.kahoot.it/v2/?quizId=5c7cd09b-7d28-45a4-952d-f6b4797ea772>

Kahoot je aplikace, ve které je možné vytvořit kvízové otázky zábavnou formou. Tuto formu procvičování jsem při výuce využívala velmi často a žáci to vždy milovali. Jde o metodu didaktické hry, kde se soutěží nejen ve znalostech, ale i v rychlosti. Postupně žáci získávají body a tvoří se tak žebříček umístění s tím, že první tři místa jsou na konci oslavně vyhodnocena. Pokud žáci neradi soutěží jednotlivě, lze je uspořádat do skupin nebo alespoň dvojic. K funkčnosti této aplikace je potřeba připojení k internetu na zařízeních jako jsou tablety, počítače či mobilní telefony. Učitel spustí stránku, která ukáže unikátní kód hry. Žáci se připojí buďto načtením QR kódu nebo na stránce kahoot.it zadají již zmíněný kód, který je odkáže na konkrétní hru. Dále se zapíšou pod libovolnou přezdívku neboli nickname. Učitel promítá hlavní stranu s otázkami projektorem na tabuli a žákům se zobrazují pouze volby odpovědí bez textu, neboli barevná tlačítka, která symbolizují jednotlivé odpovědi. Toto nastavení lze změnit, aby se žákům zobrazovaly otázky. Vyučující má možnost tempo celého kvízu ovládat ze svého počítače, vidí kolik je správných odpovědí a komu jak se daří. Žáci vidí na svých zařízeních pouze svou odpověď, zda byla správná či ne a případné bodové ohodnocení. Učitel může upravovat nastavení jako je jazyk programu, styl a hlasitost doprovázející hudby, náhodné pořadí otázek, již zmiňované zobrazení pro žáky atd. V případě, že někomu vypadne spojení, což se může stát velmi snadno, v pravém dolním rohu je neustále promítaný úvodní kód, a tak se můžou soutěžící kdykoliv znovu připojit.

Při samotném vytváření kvízu lze v základní neplacené verzi použít pouze možnosti True/False nebo Quiz se čtyřmi možnostmi odpovědí. Při rozšířené placené verzi jsou pak možné další funkce jako psaní odpovědi, puzzle, kvíz doprovázený zvukovou nahrávkou, volby, word cloud nebo psaní s otevřeným koncem. Mezi novější funkce programu přibýlo také přidání snímku jako v klasické prezentaci, čímž lze hru obohatit, přidat kontext. Opět jsou zde i další možnosti pro rozšířenou verzi aplikace, které dokáží vytvořit plnohodnotnou prezentaci. Při tvorbě otázek lze přidat fotografii, nastavit čas, který budou mít žáci k dispozici na odpovídání, určit, zda dostanou normální body, dvakrát víc nebo nic. Poslední úpravou u kvízových otázek je počet správných odpovědí. Důležité je, vždy označit správnou odpověď, ale k tomu program sám vybízí a v případě opomenutí upozorňuje vykřičníkem. Samotná stránka je v angličtině, ale základní funkce nejsou nijak složité na ovládání a vytvoření jednoduchého zábavného kvízu není tolik časově náročné a žáky zaručeně pobaví.

Obr. 31: Náhled na kvízovou otázku s možností volby pravda/lež . Zdroj: Kahoot.com

Obr. 32: Náhled na kvízovou otázku se čtyřmi možnostmi volby. Zdroj: Kahoot.com

Realizace výuky:

Tento pracovní list jsem s žáky realizovala v době, kdy již měli probranou celou Ameriku. Ačkoliv by po zvládnutí učiva měli bez problému vyřešit první stranu zaměřenou na zeměpis, nebylo tomu tak. Žáci 7. třídy, kde jsem vykonávala tuto výuku, nejsou příliš zvyklí na samostatnou činnost a práci s mapou. První tři úkoly, kde mají pracovat s grafem relativně zvládli. Největším problémem bylo nepozorné čtení zadání, nedostatečné dovednosti v čtení grafu a také neznalost anglického jazyka. Nakonec tuto část splnili všichni, byť s malou nápovědou. Největším problémem byl úkol čtvrtý, kde měli vymyslet vlastní výroky na základě údajů z mapy. Odpověděla pouhá polovina třídy. Nutno podotknout, že tato třída má vysoký podíl žáků s IVP, a to se projevuje zejména ve výuce jazyků. Proto bylo potřeba dalšího vysvětlení a individuálního přístupu k těmto žákům. Pro tyto žáky by bylo vhodnější pracovní list upravit, zjednodušit nebo vynechat některá cvičení. Po realizaci došlo k úpravě pátého

úkolů, ve kterém si měli žáci přečíst krátký úryvek v angličtině a zjistit, že se kanadská angličtina podobá v písemné formě britské verzi, ale výslovností zase americké. Ačkoliv někteří odpověděli správně, jiní jen částečně, stále zde bylo velké procento žáků, kteří neodpověděli vůbec. Úryvek byl proto zjednodušen a zkrácen.

Druhá strana pracovního listu byla úspěšnější, každé video bylo puštěno 2x. Žáci plnili úkoly poměrně samostatně. Jediný zádrhel proběhl ve chvíli, kdy si měli samostatně nastudovat přiloženou tabulku před hrou v aplikaci kahoot. Jelikož tomu nevěnovali dostatečnou pozornost, neznali správné odpovědi v kvízu. Pracovní list časově zabral zhruba 30 minut a zbylý čas byl věnován kvízu Kahoot.

JAZYKOVÁ STRUKTURA USA A KANADY

1. Co zobrazuje následující graf?
prevládající jazyky v USA

2. Které jazyky převládají?
79% English only, Spanish 13%.

3. Pokus se zdůvodnit vskyt těchto jazyků v USA.
Kolonizoval: Angličané

4. Prozkoumej jazykovou strukturu v Kanadě, zamysli se nad důvodem tohoto rozmišlení a napiš 2 pravdivé a 1 nepravdivý výrok.

- ❖ v Ottawě se mluví převážně Anglicky - pravda
- ❖ ve Vancouveru se mluví španělsky - lež
- ❖ v Kanadě mluví 21% francouzsky - pravda

Languages of Canada (dominant mother tongue)

Canada Average: English 84% French 21% Other 20% Aboriginal 4%

Provinces/Territories: Ontario (English 94%, French 1%, Other 5%), Quebec (French 99%, English 1%, Other 0%), New Brunswick (English 75%, French 25%, Other 0%), Alberta (English 99%, French 0%, Other 1%), Saskatchewan (English 99%, French 0%, Other 1%), Manitoba (English 99%, French 0%, Other 1%), Ontario (English 99%, French 0%, Other 1%), Yukon (English 99%, French 0%, Other 1%), Northwest Territories (English 99%, French 0%, Other 1%), Nunavut (English 99%, French 0%, Other 1%).

5. Přečti si následující text a odpověz na otázku: Jaký je rozdíl mezi Americkou a Kanadskou angličtinou?
Canadian English seems neither here nor there in the grand scheme of English varieties. On the one hand, Canadians prefer the "British" spelling of words like "colour" or "centre". On the other hand, everyone who has heard an anglophone Canadian speak will notice that the pronunciation is closer to General American English. In fact, most people will have a hard time differentiating Canadian English from American English speakers.

ROZDÍL MEZI SLOVY V BRITSKÉ A AMERICKÉ ANGLIČTINĚ

1. Podívej se na video: <https://www.youtube.com/watch?v=k-o0f0QeEKI>

2. Vypíš následující cvičení. **PODTRHNI**, která verze je AMERICKÁ?

Biscuit	Cookie
Yard	Garden
Truck	Lorry
Lift	Elevator. <u>výtah</u>
Mailbox	Postbox
Rubber	Erasor

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tato pochutina?
BR: chips AM: chips

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tento pokrm?
BR: chips AM: fries

Jak se říká v AMERICKÉ angličtině slovo odpadky? (BR: RUBBISH)
AM: trash

Jak se říká v AMERICKÉ angličtině odpadkový koš? (BR: RUBBISH BIN)
AM: trash can

3. Podívej se na video: <https://www.youtube.com/watch?v=2g1t5iuG080>

4. Vypíš následující cvičení. **PODTRHNI**, která verze je AMERICKÁ?

License	Licence	Meier	Metre
Travelled	Traveled	Centre	Center
Flavor	Flavour	Catalog	Catalogue
Humour	Humor	Yogurt	Yoghurt
Apologize	Apologise	Doughnut	Donut

Jak se napíše v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině slovo BARVA?
BR: Colour AM: Color

5. Nastuduj si další slova. BRITSKÁ X AMERICKÁ

BR	AM	BR	AM
flat	apartment	Maths	Math
pavement	sidewalk	sweets	candy
film	movie	candy floss	cotton candy
headmaster	principle	police car	patrol car
torch	flashlight	trainers	sneakers
tin	can	nappy	diaper
shop	store	label	tag

6. Udelej si závěrečný kvíz v aplikaci kahoot:
<https://play.kahoot.it/?quizId=5c7e3d99b-7d28-45d4-952d-6bd4797ea772>

Obr. 33, 34: Ukázka vyplněného pracovního listu žákyně sedmé třídy. Zdroj: ZŠ Tupesy

6.6 Metoda SOLE

Pro výuku Kanady jsem si zvolila aktivitu, která je organizovaná pomocí metody SOLE (Self Organised Learning Environment – Samoorganizované učební prostředí). Její detailnější popis je uveden v teoretické části. Metoda SOLE nemá být pouze popisná, ale má žáky nabádat k tomu, aby přemýšleli nad různými jevy a souvislostmi. Důležité je uvědomit si, že ne každé zeměpisné téma je pro tuto metodu vhodné. Pozitiva při práci s touto metodou je získávání spousty kompetencí – komunikativních, sociálních, k učení i k řešení problémů. Žáci se naučí spolupracovat, vyhledávat zdroje a mluvit před publikem.

Samotná hodina je rozdělena do 3 částí: Položení otázek, samotný výzkum, posouzení neboli závěrečné prezentace. Učitelova role je držet se stranou a nechat za sebe jednat zvoleného žáka, tzv. šerifa. Úkolem učitele je vytvořit otázky tak, aby na ně nebylo možné odpovědět pouze “ano” nebo “ne”, ale také není vhodné pokládat otázky, na které je snadné dohledat odpověď během pár vteřin jako například “Kolik je v USA států?”. Otázky by tedy měly být složitější, podporovat kritické myšlení, povzbudit konverzace mezi spolužáky a propojovat více oblastí. Je také možné, aby si je vytvořili sami žáci. VIP otázky jsou určené pro žáky, kteří mají svou činnost ukončenou dříve.

Ukázka otázek z hodiny zeměpisu na ZŠ Měšťanská:

1. *Co potřebuješ k tomu, aby ses dostal do vesmíru a mohl v něm být? Proč?*
2. *Jak Země ovlivňuje Měsíc? A co jiného ovlivňuje naši planetu?*
3. *Čím je způsobeno zatmění Měsíce a Slunce? (namaluj)...* (Uttendorfská, M., 2018, s. 40)

Aktivitu na téma Kanada bych započala krátkým představením státu, případně je možné položit žákům otázku na brainstorming, co ví o Kanadě?

Kanada je největším státem amerického kontinentu, druhým největším státem světa. Pobřeží je velmi členité, ale povrch je spíše rovinný s velkým množstvím jezer. Proč tomu tak je? - Působení ledovce v minulosti.

Na západě se tyčí horské pásmo Kordiller, ale jinak zde není žádná další horská překážka, která by bránila průniku studeného arktického vzduchu hluboko do vnitrozemí.

Poté proběhne vysvětlení metody SOLE, výběr šerifa, rozdělení do skupin, rozdání otázek a obrysových map. Tím začíná fáze výzkumu, kde žáci pracují samostatně za asistence šerifa a učitel figuruje pouze na pozadí v případě nutnosti. Po uplynutí vyhrazeného času žáci představí své výsledky před třídou. Učitel by měl po prezentacích pronést zpětnou vazbu z jeho

nezávislého pozorování a ohodnotit práci žáků. Je vhodné také společně vytvořit zápis a zopakovat probrané učivo.

OTÁZKY:

1. Popište polohu Kanady a přírodní podmínky (do obrysové mapy zakreslete pohoří, nížiny, vodstvo).
2. Které podnebné pásy najdeme v Kanadě? Má podnebí vliv na rozložení obyvatelstva? Zakresli do obrysové mapy hlavní město.
3. Kdo je oficiální hlavou Kanady, má nějaké zástupce? O jaké státní zřízení se jedná?
4. Proč má Kanada dva úřední jazyky? Které to jsou?
5. Ve kterých částech Kanady se setkáme se zemědělskou produkcí, co se pěstuje? Proč tomu tak je?
6. V čem je Kanada průmyslově významná, jaké jsou zde naleziště nerostných surovin a kde?" Případně zakreslit do mapy.
7. Ovlivňují přírodní podmínky dopravu v Kanadě? Který typ dopravy převažuje a proč?
8. Čím Kanada láká turisty? Napiš, čím jsou tato místa zajímavá a zakresli je do mapy.

VIP otázky:

1. Jak se nazývá původní Kanadské obyvatelstvo a co o nich víte?
2. Které sporty jsou pro Kanadu významné?
3. Ve kterých městech se konaly olympijské hry a kdy?

Obr. 35: Obrysová mapa Kanady. Zdroj:

https://www.pngitem.com/middle/Tmmhmmi_canada-map-png-transparent-png/

Zpětná vazba k přípravě na aktivitu metodou SOLE. Jelikož jsem s touto metodou pracovala poprvé a neměla jsem možnost její realizace, rozhodla jsem se oslovit učitelku, která nejen že psala diplomovou práci na toto téma, ale také tuto metodu běžně využívá. Obdržela jsem cenné rady a následně jsem pozměnila formulaci klíčových otázek a částečně i obsah. Původně jsem zamýšlela, aby žáci k otázkám vypracovali ještě i jeden region, ale bylo mi doporučeno tuto činnost rozdělit do další vyučovací jednotky, kde mohou regiony realizovat formou skupinové práce, a kde již uplatní získané znalosti z metody SOLE. Proto tuto navazující činnost příkládám do příloh mapu rozdělení jednotlivých kanadských regionů.

ZÁVĚR

Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, výuka geografie bez využití moderních technologií není již nadále žádaná. Svět kolem nás se mění každým okamžikem a stejně tak učitelé, kteří chtějí naučit své žáky poznatky o tomto světě, by měli držet tempo s děním kolem nás. Konkrétně tento vyučovací předmět klade vysoké nároky na práci s mapou, tabulkami, grafy, klimadiagramy apod. Právě nové technologie mohou být velmi užitečné pro učitele i žáky. Elektronizace výukových materiálů a užívání didaktické techniky se stává běžnou, nejspíš díky nutnosti adaptace na distanční online výuku. Věřím, že na některé vyučující mělo toto období pozitivní dopad a i nadále využívají některých internetových rozhraní. Byla jsem svědkem toho, že některé návyky na školách přetrvávají a zůstávají samozřejmostí, i když nejsou nutností. Z důvodů aktuálnosti toho tématu se tato práce zabývala tvorbou méně známých aktivit, které lze adaptovat na prezenční i distanční formu výuky.

Cílem první kapitoly bylo uvedení změn v rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy, konkrétně v regionální geografii. Revize očekávaných výstupů v tomto předmětu nebyla tak výrazná jako například v informatice, ale přece jen zde nějaké úpravy proběhly. Dále bylo zmíněno několik myšlenek dnešní doby k postavení geografie ve školství. Tento předmět nikdy nepatřil mezi stěžejní a bohužel se v kurikulu dostává spíše do postranní. Ačkoliv geografie prošla v historii mnoha reformami, největší vliv na změnu mají právě učitelé. Důležité je, aby absolventi geografických oborů a již pracující učitelé smýšleli stejným směrem, snažili se opustit tradičně popisnou výuku a nahradili ji tematickým studiem. To by mimo jiné zvýšilo i atraktivitu předmětu u žáků.

V práci byla uvedena kategorizace organizačních forem výuky dle Kalhouse. Toto tradiční pojetí je univerzální, ačkoliv ne zcela aktuální. V dnešní době, při zohlednění distanční výuky, bychom mohli vyčlenit i další formy. Z toho důvodu se závěr kapitoly věnoval právě vymezení pojmu distanční výuka a doporučením pro úspěšné zvládnutí organizace této netradiční formy.

Další obsáhlá kapitola teoretické části se zabývala metodami výuky. Upozorňovala na častou chybu v praxi, kdy si učitel osvojí pouze jednu či dvě metody. Tomuto nešvaru diplomová práce předcházela a vytvořené výukové materiály vystřídaly mnoho různých metod, které byly popsány v podkapitole klasifikace výukových metod. Mimo členění dle odborných literatur, byl doplněn popis netradičních metod použitých v praktické části.

Závěr teorie uzavřela kapitola o učebních úlohách, které věrně slouží vyučujícím jako nástroj pro učení a aktivizaci žáka. Taxonomie ukazuje přehled nejrůznějších typů učebních úloh, které napomohly při tvorbě výukových materiálů v této práci.

Hlavním cílem práce byla tvorba souboru výukových materiálů (pracovních listů, interaktivních prezentací a dalších zajímavých aktivit) pro výuku regionální geografie Anglosaské Severní Ameriky na základních školách. Tyto materiály by měly v budoucnu sloužit k usnadnění práce učitele, rozšiřovat možnosti běžné výuky a rozvíjet kompetence žáků. V praktické části bylo uvedeno 6 souborných aktivit, které mohou obsahovat doplňkový materiál (pracovní list, kvíz, zápis, obrysovou mapu). Veškeré detaily k těmto aktivitám byly uvedeny v metodických listech včetně správných odpovědí v přílohách diplomové práce.

Většina aktivit byla realizována a následně upravena dle nutnosti. Zpětná vazba z výuky a výsledné práce žáků jsou představeny v praktické části u jednotlivých aktivit. Ačkoliv mám zkušenosti s výukou na základní škole, realizace těchto aktivit byla výzvou. Práce s žáky, kteří jsou zvyklí pouze na frontální formu výuky, byla náročná. Veškerá činnost trvala o něco déle, jelikož žáci nevěděli, jak při těchto aktivitách pracovat. Po čase se však adaptovali, a poté vše fungovalo jak mělo. Začali být aktivní, krásně odpovídali na dotazy a spolupracovali. Osobně se těším, až budu vyučovat třídu, kde si žáky naučím pracovat určitým stylem s využitím modernějších výukových metod.

Práce by zcela jistě šla rozšířit o další aktivity, které byly původně v plánu, například situační hry s využitím dramatu apod. Uvedené aktivity lze upravit na jakékoliv jiné téma předmětu geografie. Tvorbu videa lze využít pro všechny těžko uchopitelné jevy a prezentace je univerzálním nástrojem učitele i v jiných předmětech.

Věřím, že v 21. století je potřeba změnit styl výuky, zapojit co nejvíce smyslů a kreativity, rozvíjet logické myšlení a povzbudit žáky k hledání souvislostí. Také motivovat k různorodé činnosti a samostatnosti. Výuka zeměpisu nabízí řadu možností, jak využít nejrůznějších metod a forem výuky. Snahou bylo vytvořit soubor aktivit, které budou zcela odlišné od běžné výuky a pokud možno namotivují i další učitele ke kreativní výuce.

SUMMARY

The diploma thesis focused on creating complex teaching materials (worksheets, interactive presentations, electronic tests, activities focused on motivation) for educating the regional geography of Anglo-Saxon North America used in primary schools.

The theoretical part describes some aspects necessary for building those materials. First part concerns geography as a subject in national curriculum program and revise some late changes in regional geography teaching. Next chapters deal with forms and methods of teaching. The theory provides classifications and explanation of each method. Important term - distant learning is specified. Some extra methods used in practical part are explained. The last section of the theoretical part covers learning tasks, their taxonomy and the way it should be constructed for successful use when teaching.

Practical part introduces six complex activities, which focus on the USA and Canada. Each of them is described and shows feedback from school practice. Methodology lists in attachment provides methodology for successful accomplishment and other materials such as maps, worksheets etc.

Teaching materials created for this diploma theses were taught at primary school. Activities use modern applications and methods. It should motivate students for learning and using new technologies nowadays. It can be used by other teachers and adapted for different topics of teaching.

POUŽITÁ LITERATURA

- BENDL, Stanislav a Anna KUCHARSKÁ. *Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie: skripta pro studenty vykonávající pedagogickou praxi*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7290-366-5.
- ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.
- ČERVENKOVÁ, Iva. *Metody výuky a organizace vyučování*. Ostrava, 2013. ISBN 978-80-7464-238-8.
- DANGWAL, Ritu a Minerva THOUNAOJAM. Self regulatory behaviour and minimally invasive (MIE) education: A case study in the Indian context. *International Journal of Education and Development using ICT*, 2011, 7.1.
- DOUBRAVA, Lukáš. *Zeměpis žáky nebaví. Předmět, který paradoxně doplácí na svoji hraniční pozici*. Učitelské noviny, 2018, 121.10: 4-7.
- GAVORA, Peter. *Žiak a text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1992. ISBN 80-08-00333-2.
- GERBER, Rod, ed. *International Handbook on Geographical Education*. Netherlands: Kluwer Academic Publishers, 2003. ISBN 1402010192.
- HERINK, Josef. Geografie: její postavení a pojetí v národních kurikulech ve světě – shrnutí, závěry a doporučení. *Metodický portál RVP*. 2009. dostupný online: <https://clanky.rvp.cz/clanek/2920/GEOGRAFIE%3A-JEJI-POSTAVENI-A-POJETI-V-NARODNICH-KURIKULECH-VE-SVETE---SHRNUTI%2C-ZAVERY-A-DOPORUCENI.html?nahled=>
- KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-807-3675-714.
- KARVÁNKOVÁ, Petra. *Vývoj didaktiky geografie a nové trendy výuky zeměpisu v Česku*. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica*, 2013, 4: 101-109.
- KNECHT, Petr a Eduard HOFMANN. *K problému řazení geografického učiva ve školních vzdělávacích programech*. Informace ČGS, 2013.

KNECHT, Petr a Eduard HOFMANN. *Jak dál ve výuce regionální geografie na základních školách?* Pojetí geografie u studentů učitelství zeměpisu v Česku: výsledky shlukové analýzy. Informace ČGS, 2020.

KNECHT, Petr a Eduard HOFMANN. *Zeměpis v české škole: Vývoj cílů a obsahů na pozadí kurikulárních reforem.* In T. Janík, P. Knecht, & S. Šebestová (Eds.), *Smíšený design v pedagogickém výzkumu: Sborník příspěvků z 19. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu* (s. 516–520). Brno: Masarykova univerzita. 2011.

KOTRBA, Tomáš a Lubor LACINA. *Aktivizační metody ve výuce: příručka moderního pedagoga.* 2., přeprac. a dopl. vyd. Ilustroval Hana ŠEFROVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-34-1.

LAMBERT, David a David BALDERSTONE. *Learning to Teach Geography in the Secondary School: A companion to school experience.* 2nd Edition. London and New York: Routledge, 2010. ISBN 978-0-415-43786-8.

LERNER, Isaak Jakovlevič. *Didaktické základy metod výuky.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Pedagogická teorie a praxe.

MACHYČEK, Jiří, Matej PAPÍK a Hana KÜHNLOVÁ. *Základy didaktiky geografie: vysokoškolská učebnice pro přírodovědecké a pedagogické fakulty vysokých škol.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1985.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody.* Brno: Paido, 2003. ISBN 80-731-5039-5.

MŠMT, *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem.* Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 2020. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/metodika-pro-distancni-vzdelavani>

MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* In: . Praha, 2021. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

MITRA, Sugata. *The Self Organised Learning Environment (SOLE) School Support Pack,* 2010. Dostupné z: <http://repository.alt.ac.uk/2208/>.

MITRA, Sugata. *SOLE toolkit: How to bring self-organized learning environments to your community.* Newcastle: Newcastle University, 2015.

- MÍSAŘOVÁ, Darina a Jan HERCIK. *Kapitoly z didaktiky geografie 1*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-802-4438-498.
- MRÁZOVÁ, Lenka. *Tvorba pracovních listů: metodický materiál*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2013. ISBN 978-80-7028-403-2.
- PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807-3674-274.
- PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.
- PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8772-8.
- RŮŽIČKA, Evžen. Počítačové prezentace ve výuce. *Trendy ve vzdělávání 2009: Podpora výuky*. Olomouc, 2009, 4. Dostupné také z: <https://tvv-journal.upol.cz/pdfs/tvv/2009/01/130.pdf>
- ŘEZNÍČKOVÁ, Dana a Tomáš MATĚJČEK. *Úlohy ve výuce geografie*. Praha: P3K, 2014. ISBN 978-808-7343-463.
- ŠEBESTA, David, Miloš FŇUKAL a Milan TLÁSKAL. *Regionální geografie anglosaské Ameriky, Austrálie a Antarktidy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3899-3.
- ŠUPKA, Jan. *Přehled didaktiky geografie ve cvičeních a úlohách*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně, 1986.
- TROTIER, Louis. UNESCO Source book for geography teaching. Longmans, Londres, 1965. 254 pages. *Cahiers de géographie du Québec*, 1965, 9.18: 289-290.
- UTTENDORFSKÁ, Marie. *Metoda SOLE (Self Organised Learning Environments) a její aplikace ve výuce zeměpisu na ZŠ Měšťanská*. Brno, 2018. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. Mgr. Petr Knecht, Ph.D.
- VŠETULOVÁ, Monika. *Příručka pro tutora*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1641-0.
- ZLÁMALOVÁ, Helena. *Příručka pro tutora distančního vzdělávání*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2003. ISBN 80-248-0280-5.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Metodické pokyny k aktivitě – tvorba animace horké skvrny

Příloha 2: Metodické pokyny k aktivitě – města USA

Příloha 3: Metodické pokyny k aktivitě – ochrana přírody v USA

Příloha 4: Metodické pokyny k aktivitě – podnebí a přírodní krajina

Příloha 5: Metodické pokyny k aktivitě – jazyková struktura USA a Kanady

Příloha 6: Metodické pokyny k aktivitě – metoda SOLE

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Tvorba animace horké skvrny

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – Horké skvrny	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 45 min
Průřezová témata: -	Mezipředmětové vztahy: přírodopis, informatika
Cíl aktivity: vědomosti: žák dokáže vysvětlit pojem horké skvrny dovednosti: žák dovede vyjmenovat příklady, kde se vyskytují horké skvrny postoje: žák má povědomí o doprovodných činnostech toho úkazu očekávané výstupy: žák uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost; žák uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence pracovní, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální	
Obsah: Tato aktivita je návod k tvorbě jednoduchého edukačního videa. Tímto způsobem lze vysvětlit spoustu dalších přírodních úkazů. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): litosférická deska, magma, zemský plášť pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): horká skvrna, pásmo sopečných ostrovů	
Výuková metoda: výzkumná metoda, instruktáž, předvádění a pozorování, vytváření dovedností, videoprojekce, samostatná práce žáků, produkční metody	
Organizační forma výuky: prezenční výuka, kooperativní forma výuky, diferencovaná forma výuky	
Učební pomůcky, didaktická technika: YouTube, postup práce a dělba činností, barevné papíry, nůžky, fixy, špejle, lepidlo, izolepa, mobilní zařízení, vyrobený stativ	
Scénář AKTIVITY	
<i>I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)</i> Ukázka vzorového videa a vysvětlení úkolu. (7 min) Odkaz na video: https://youtu.be/kioWsgBGk6c	
<i>II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)</i> Žáci si mezi sebou rozdělí jednotlivé úkoly a začnou pracovat na tvorbě videa. Někteří stříhají a vyrábí samotné materiály, další sepisují mluvené slovo, další vyrábí stativ k natáčení a poslední skupinka je pověřena úkolem samotného natáčení a následného zpracování videa. V závěrečných 10 minutách se odehraje několik pokusů o realizaci videa. (30 min)	

III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)

Výběr nejúspěšnější verze, následné zpracování a zveřejnění na kanálu YouTube. Je pravděpodobné, že pověřený žák bude video zpracovávat a nahrávat v čase mimo vyučovací hodinu. Závěrečné zhodnocení práce žáků a zpětná vazba žákům za jejich činnost ve výuce. (8 min)

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Postup při tvorbě animace:

1. Rozdělení úkolů: Výroba materiálů (nakreslení, vystřížení, poskládání kompozice), sepsání mluveného textu, výběr vhodné aplikace na natáčení, vytvoření stativu, závěrečné zpracování videa a umístění na portál YouTube.
2. Každá skupina pracuje na svém úkolu, po celou dobu mají k dispozici průvodní video.
3. Společný nácvik a synchronizace pohybů s mluveným projevem.
4. Opakovaný pokus.
5. Vyhodnocení nejlepšího pokusu.
6. Závěrečné úpravy a zpracování.
7. Zveřejnění videa.

Časové rozvržení: tvorba videa mi zabrala přes dvě hodiny čistého času, ale bez pomoci druhých. Předpokládám tedy, že při rozdělení úkolů je možné tento úkol splnit za jednu vyučovací hodinu s tím, že závěrečné úpravy a zveřejnění je možné dodělat dodatečně.

Potřebný materiál je uveden zde: Barevné papíry (šedý, hnědý, oranžový, světle i tmavě modrý, bílý, žlutý a červený), nůžky, tužka, černý fix. Dále jsem využila ještě dřevěné špejle a izolepu, pro snadnější manipulaci, ale pokud budou spolupracovat, tento materiál není nutný.

UČITEL:

Spustí video na dataprojektoru a vysvětlí žákům úkol. Poskytne jim potřebný materiál a dále nechá žáky pracovat samostatně, případně radí a usměrňuje. Na závěr by mělo proběhnout zhodnocení činnosti a výsledků práce.

ŽÁK:

Rozdělení do skupinek podle zaměření činnosti. Každý pracuje individuálně na svém úkolu a později propojí svou činnost ve společný výsledek. Na závěr zveřejní svůj vlastní výukový materiál a provedou zpětnou vazbu.

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Města USA

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – Města USA	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 45-90 min
Průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Mezipředmětové vztahy: občanská výchova, dějepis, anglický jazyk
Cíl aktivity: vědomosti: žák vyjmenuje některá významná města USA dovednosti: žák dovede lokalizovat zmiňovaná města USA postoje: žák má povědomí o problematice velkých měst očekávané výstupy: žák porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění sídel, žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých sídel daného státu klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence pracovní (pracovní list)	
Obsah: Storymapping patří k novějším metodám výuky. Používá nejrůznější mapová rozhraní prostřednictvím ArcGIS. Tento mapový příběh je zaměřený na významná města USA, která byla vybrána na základě vlastních cest v souladu s učebnicí Hravý zeměpis od Taktiku. Jsou zde úkoly, které vybízí žáky k aktivnímu zapojení. Je vhodné, aby měli žáci k dispozici tablety, počítače, případně telefony s internetovým připojením. Pokud to není možné, lze dělat aktivity společně při promítání na tabuli. Tuto výuku možno realizovat i při distanční výuce a v příloze je i pracovní list. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): zemětřesení, zlom San Andreas, homeless, hurikány, záplavy, Jazz, kriminalita, otroctví pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): zlatá horečka, hippies, guacamole, Mardi Grass, Kreolové, Cafe du Monde	
Výuková metoda: informačně–receptivní metoda, instruktáž, vyprávění, rozhovor, diskuze, videoprojekce, didaktická hra - kvíz, vyhledávání informací na internetu, brainstorming, práce s textem, práce s mapou, práce s obrazem, práce s demografickými ukazateli, práce s pracovním listem – problémové řešení, situační metoda	
Organizační forma výuky: frontální výuka případně distanční online výuka, při sdílení elektronických zařízení do skupin – partnerská či skupinová výuka, pracovní list – domácí úkol individuálně	
Učební pomůcky, didaktická technika: počítač s dataprojektorem, internet, elektronická zařízení pro žáky, odkaz na Storymap, pracovní list	

Scénář aktivity

I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)

Připojování k prezentaci Storymap a organizace žáků (5 min)

Odkaz na Storymap: <https://arcg.is/1jyb0i>

II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)

Prezentace s aktivitami začíná samotným příběhem a mapou. První část je věnována obecným informacím k městům a pojmu megalopole. Celá prezentace pracuje hlavně s mapami, videi, obrázky, žáci plní různé úkoly, vyhledávají, odpovídají na otázky a zapojují se do diskuzí. Města, kterými se výukový materiál zabývá jsou: San Francisco, Los Angeles, San Diego, Las Vegas, New Orleans, Washington a New York.

V průběhu prezentace se žáci aktivně zapojují, a zároveň si zaznamenávají určená města a zajímavá fakta do pracovního listu. Třetí úkol z pracovního listu by měli dokončit za domácí úkol. (35 min při vynechání některých aktivit, je vhodnější volit dvě vyučovací jednotky pro zvládnutí celé aktivity)

III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)

Zadání domácího úkolu: dodělat pracovní list – úkol č.3. (5 min)

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Po krátkém průvodním příběhu a zaznačené mapě měst je zařazený první úkol.

1.úkol: Zjistí, která města se skrývají pod zkratkou megalopole BosWash, ChiPitts, SanSan. Správné řešení je: *BOSWASH (Boston, Filadelfie, New York, Baltimore a Washington), CHIPITTS (Chicago, Pittsburg) a SANSAN (San Francisco, Los Angeles a San Diego)*.

Story začíná městem SAN FRANCISCO.

2.úkol: Žáci si mají přečíst krátký text, podívat se na záběry ze zemětřesení v roce 1906 a zapojit se do diskuze. Je zde návrh otázek:

Proč je San Francisco ohroženo zemětřesením? Správná odpověď je *Zlom San Andreas*. V prezentaci je přiložený odkaz s vysvětlením i nákresem jak zlom vypadá.

Co víš o hnutí Hippies? Návrh odpovědi: *Bylo to neorganizované hnutí, vycházející z generace beatníků. Samo slovo hippie je zdvojnásobením výrazu hipster. Šířit se začalo v polovině 60. let ze západního pobřeží USA, ze San Francisca. Cíle „hippisáků“ byly nejednotné, za základní lze ale považovat vzpouru proti společnosti, mír, lásku, přátelství, svobodu. K naplnění těchto cílů se sdružovali do skupin, které pak provozovaly volnou lásku (free love). Často se užívaly drogy – zvláště psychedelické (LSD). Častým cílem bylo vyjádření protestu. Měli spontánní chování a prosazovali názor, že si člověk má užít života a nebudovat kariéru, nehonit se za penězi. Příslušníci hippies nosili často dlouhé vlasy, volné oblečení a korálky a celkově prosazovali „primitivní“ vzhled jako projev negativní reakce proti většinové metrosexualitě u mužů v 30., 40. a 50. letech 20. století.*

3.úkol: Co vidíš na obrázcích? Správná odpověď: *Nahoře řadové domky na náměstí Alamo Square s panoramatickým pohledem na město v pozadí, pod nimi zleva Lombard Street, lanová dráha, duhová vlajka ve čtvrti Castro, zcela dole Golden Gate Bridge.*

4.úkol: Závěrem mají vyhledat v mapě některé části města. Ostrov Alcatraz, most Golden Gate Bridge a čtvrť China Town. Učitel může doplnit o další zajímavá místa. Další město je LOS ANGELES, ke kterému jsou připojena dvě videa. Vzhledem k časové náročnosti se předpokládá přehrání pouze jednoho. První je spíše populární a druhé je více o faktech tohoto města.

5.úkol: Krátká diskuze, shrnutí obsahu videa a práce s mapou. Co ses dozvěděl o LA? Vyjmenuj některá známá místa tohoto města, čím se vyznačují? Pokus se je najít na mapě. Příklad: *Beverly Hills, Walk of Fame, Hollywood sign, Universal City, Santa Monica, Long Beach atd.*

6.úkol: Žákům se pustí další video, které zobrazuje zcela odlišný pohled na město. Zobrazuje život bezdomovců v chudinských čtvrtích. Žáci mají za úkol porovnat získané informace a pokusit se vymyslet, jak by bylo možné tuto problematiku řešit.

Jaký je rozdíl mezi prvním a posledním videem? Co si o tom myslíte?

Překvapil vás tento fakt?

Co by mohlo tuto krizi vyřešit?

SAN DIEGO je představeno jen několika fakty.

7.úkol: Najdi na internetu seznam ingrediencí na známé či neznámé guacamole. Správné řešení: *avokádo, cibule, rajče, citron nebo limetka, kousek chilli papričky nebo půl lžičky mletého chilli, špetka soli.*

LAS VEGAS je zpracováno formou krátké prezentace.

8.úkol: Na začátku mají společně vymyslet, co o tomto městě již vědí. Poté následuje krátký kvíz na foto ukázky a žáci se snaží uhádnout originální památku a místo, kde se nachází. Správné odpovědi: *Benátky (Itálie), Eiffelova věž (Francie, Paříž), London Eye (Anglie, Londýn), Fontána hotelu Bellagio (Bellagio je město v Itálii), L'arc de triomph (vítězný oblouk v Paříži, Francie), Fontána di Trevi (Řím, Itálie), Socha Svobody a další významné mrakodrapy města New York (USA), Velká sfinga v Gíze a pyramida (Egypt)*

9.úkol: Na závěr mají vyhledat něco málo k historii toho města a zaměřit se především na polohu a fyzickogeografické možnosti tohoto města.

Návrh odpovědí: *Oblast dnešního Las Vegas byla osídlena nejméně před 10 000 lety, a to díky podzemním vodám, které napájí místní zelené louky uprostřed okolní Mohavské pouště. Ve 2. tisíciletí př. n. l. se zde usídlil kmen Paiutů, kteří zde rozvíjeli zemědělství a stavěli si obydlí, tzv. puebla. Ve 20. letech 19. století tuto oblast objevili Španělé a vybudovali zde pevnost pro ochranu tzv. Španělské stezky. V roce 1829 tudy projížděl mexický průzkumník Raphael Rivera a nazval tuto oblast Las Vegas (ve španělštině „louky“). V roce 1848 prohrálo Mexiko válku s USA a oblast Las Vegas se stala součástí teritoria Nové Mexiko. V té době se v celé oblasti začali usazovat mormoni a vznikaly tu malé osady, které se rychle rozvíjely díky těžebnímu průmyslu. V roce 1906 je otevřen první hotel pod názvem Hotel Nevada. Impulsem pro rozvoj města byla plánovaná výstavba nedaleké Hooverovy přehrady, zvláště pak jako místo odpočinku pro její stavitele. V roce 1931 došlo v Nevadě k legalizaci hazardních her a tím započala stavba kasín a hotelů.*

NEW ORLEANS začíná porovnáním map.

10.úkol: Žáci mají popsat polohu tohoto města a výhody či nevýhody spjaté s tímto umístěním. Na to navazuje problematika hurikánů a záplav v tomto městě. Žáci mají vyhledat na internetu fotografie, které zobrazují tyto pohromy. Návrhy odpovědí: *Stát Louisiana, řeka Mississippi se zde vlévá do Mexického zálivu. Jsou zde také jezera Maurepas, Pontchartrain a Borgne. Výhody pro obchod, přístav, dopravu, rybolov. Nevýhody záplav a hurikánů, vysoká hladina podzemní vody, nemožnost klasického pohřbívání, nezpevněné podloží pro stavby. Město využívá složitý systémem vodních pump, odvodňovací kanály a hráze. Co se týče polohy a klima zima je zde mírná, léto teplé.*

11.úkol: Následuje několik zajímavostí a dalším úkolem je otevření odkazu s demografickými ukazateli, které mají žáci okomentovat a odpovědět na některé otázky. Jaký je vývoj počtu obyvatel? *Od roku 1804 kdy byla ukončena revoluce na Haiti se do New Orleans dostalo velké množství lidí. Toto místo bylo známé největším obchodem*

s černochoy. Do roku 1960 postupně počet narůstal, v tomto roce proběhla velká krize desegregace škol a pokračovala rasová nesnášenlivost. Poté následoval úbytek obyvatel. Krize přišla v roce 2005 po hurikánu Katrina. V dnešní době počet opět narůstá, byli zde investovány velké peníze do obnovy města, ale v realu je zde stále vidět velká chudoba a postižení po hurikánu.

Jaké je rasové složení? Pokus se zdůvodnit proč. Většina obyvatel černé rasy, důsledky obchodu s otroky, kriminalita a vzpoury proti bílým, kolébka jazzu.

Podívej se na graf chudoby. Porovnej to s dalšími ukazateli - vzdělanost, pohlaví, zaměstnanost. Nejchudší jsou právě obyvatelé černé rasy, zároveň dosahují nejnižšího stupně vzdělání, nejvíce nezaměstnaných dle rasy jsou černí a obecně je zde 50% nezaměstnaných žen...

V New Orleans se musí pohrbívat nad zemí kvůli vysoké hladině podzemní vody. Staví se nadzemní hrobky pro celé rodiny. Hřbitovy jsou zde zajímavou atrakcí, architektonickou zajímavostí, ale také místem kriminality.

WASHINGTON D.C. zobrazuje mapa s 6 různými památkami a žáci zde mají pracovat s touto mapou.

NEW YORK porovnává mapu leteckého snímkování s topografickou.

12.úkol: Žáci mají najít zelené plochy v tomto městě. Zejména *Central Park*.

13.úkol: Poté mají dát dohromady formou brainstromingu informace o tomto městě.

Například: *New York je město, které nikdy nespí, byl založen Nizozemci v roce 1625 jako Nový Amsterdam, také se mu říká Velké Jablko. Má celosvětový vliv v oblasti médií, politiky, vzdělání, zábavy, umění, reklamy a módy.*

Ulice vznikají pouze do pravého úhlu, přičemž ulice od západu k jihu jsou nazývány Streets a ulice od severu k jihu Avenues, První mrakodrap byl Flatiron Building v roce 1902, slavná Empire State Building vyrůstá v roce 1931. V roce 2001 New York navždy poznamenaly útoky 11. září a pád věží Světového Obchodního Centra.

14.úkol: Je zde možnost pustit video o tomto městě a na závěr si můžou vyzkoušet kvíz.

V průběhu celé prezentace si měli žáci značit města do svého pracovního listu a zapisovat zajímavosti, které mají využít ve 3.úkolu jako samostatnou práci doma.

UČITEL:

Před začátkem samotné hodiny se musí rozhodnout, zda žáci budou pracovat na vlastních zařízeních nebo budou veškeré úkoly plnit společně na tabuli. Záleží zejména na možnostech školského vybavení a organizaci výuky. Na začátku hodiny učitel spustí samotnou prezentaci a rozdá každému pracovní list. Pokud tedy žáci budou pracovat na svých zařízeních, poskytne jim odkaz.

Storymap začíná příběhem z cest, který si učitel může libovolně upravit, změnit podle sebe, ale neměl by být zcela opomenut vzhledem k myšlence celé prezentace.

V první části se rozebírá termín megalopole a zkratky pro takto vzniklá uskupení. Učitel dá žákům chvíli prostor pro práci a poté je vyzve k diskuzi výsledků.

ŽÁK:

Na začátku hodiny obdrží vlastní pracovní list, kde si má za úkol zaznačit města, o kterých se bude mluvit a zaznamenávat zajímavá fakta.

Pokud dá učitel pokyn, měl by se připojit přes elektronické zařízení k samotné prezentaci.

V prvním úkolu mají žáci vypátrat, která města se skrývají pod zkratkami BOSWASH apod.

V první části města San Franciska si žáci přečtou text, podívají se na krátké video, které zobrazuje následky zemětřesení. Odpovídají na otázky, které se učitel táže a vyhledávají různá místa v mapě města.

<p>San Francisco má několik drobných úkolů, kterými učitel provází a vybízí k diskuzi. K vyhledávání na mapě může přidat další zajímavé místa.</p> <p>Los Angeles, učitel vybere jedno z videí (může i obě, ale z důvodů časové náročnosti je vhodnější přehrát pouze jedno). První video je travel guide - více populárně zpracované na lákadla města, druhé je více zaměřené na fakta o městu.</p> <p>Následuje diskuze a vyhledávání zajímavých míst v mapě LA, což záleží na kreativitě žáků i učitele. Posledním úkolem je přehrání videa o chudinských čtvrtích toho města a společná diskuze na toto téma.</p> <p>San Diego je prezentováno jen ve zkratce s krátkým úkolem k vyhledání ingrediencí na guacamole.</p> <p>Las Vegas, učitel vybídne žáky k brainstormingu, co již o daném městě ví. (hazard, kasina, drogy, party, vystoupení, koncerty, hotely, cestovní ruch, rozlučky se svobodou i sňatky, filmy, které viděli...). U foto kvízu může doplnit informace z originálních lokalit. A na závěr shrne historii města a důležitost vodních zdrojů pro toto město uprostřed pouště.</p> <p>New Orleans je hodně o diskuzi a propojování souvislostí z historie i geografie. Učitel by měl pouze provázet žáky v myšlenkových pochodech. Návrhy odpovědí, které mohou učiteli pomoci jsem uvedla v realizaci výše.</p> <p>Washington D.C. je formou zajímavých míst a památek. Učitel může doplnit o vlastní komentář a zkušenosti.</p> <p>New York je posledním městem zájmu, kde mají opět hovořit spíše žáci. Pokud zbyde čas, je zde možnost shlédnutí videa o tomto městě a také závěrečný kvíz, buďto v angličtině nebo v češtině. Na závěr by měl učitel zkontrolovat, zda žáci používali v průběhu pracovní listy a zadat jim 3.cvičení za domácí úkol.</p>	<p>Po shlédnutí videa o Los Angeles se žáci zapojí do diskuze, pokusí se vyhledat známé a zajímavé místa na mapě. Poté se podívá na video o problémech města a pokusí se objektivně zhodnotit tuto problematiku.</p> <p>Sedmým úkolem je najít ingredience patřící do pokrmu guacamole.</p> <p>V Las Vegas se mají zamyslet nad tím, co již vědí, dále poznat známé památky z originálních míst ve světě a na závěr vyhledat na internetu něco málo k historii toho města a poloze.</p> <p>New Orleans má žáky nabádat k propojování souvislostí z historie a geografie. Procvičují si zde čtení grafů a diagramů.</p> <p>Washington D.C. si mohou prohlédnout na mapě a prozkoumat rozdílný vzhled tohoto města i památek.</p> <p>New York je zaměřený na brainstorming, co již studenti ví. V případě dostatku času je na závěr kvíz v češtině nebo v angličtině.</p>
---	---

PRACOVNÍ LIST – MĚSTA USA

1. Vyznač zmíněná města do mapy:

San Francisco, Los Angeles, San Diego, Las Vegas, New Orleans, Washington D.C., New York

Zdroj obrázku: <https://cs.maps-usa.com/pr%C3%A1zd%C3%A9-usa-mapu-se-st%C3%A1ty>

2. Napiš si poznámky k jednotlivým městům.

3. Vytvoř vlastní příběh, básničku, cestovní deník, návod pro turisty, reklamu, cokoliv tě napadne. Tento příběh musí obsahovat alespoň 10 faktů a musí dávat smysl. Tyto fakta pak na závěr vyznačte (barevně, podtrhnout, puntíkem). Můžete používat své poznámky, knihy, internet.

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Ochrana přírody v USA

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – ochrana přírody	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 45 min
Průřezová témata: Environmentální výchova	Mezipředmětové vztahy: přírodopis, anglický jazyk
Cíl aktivity: vědomosti: žák dokáže vyjmenovat alespoň některá chráněná území dovednosti: žák dovede lokalizovat probíraná chráněná území postoje: žák má povědomí o existenci těchto významných oblastí očekávané výstupy: žák si uvědomuje nutnost ochrany přírody a dokáže ocenit tuto jedinečnost, žák uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů klíčové kompetence: kompetence k učení	
Obsah: Tato prezentace se věnuje ochraně přírody v USA, zmiňuje významné národní parky a zapojuje žáky do aktivního vzdělávání. Tuto látku lze zařadit do fyzicko-geografické části výuky Ameriky. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): národní park, kaňon, vodopád, skalní věž, klimadiagram pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): gejzír, horká skvrna, sekvoje, solná pánev	
Výuková metoda: informačně-receptivní metoda, instruktáž, vysvětlování, brainstorming, předvádění a pozorování, rozhovor, videoprojekce, didaktické hry – kvíz, práce se stránkou Google Earth, práce s obrazem a klimadiagramem, prezentace Pear Deck, reproduktivní úkoly	
Organizační forma výuky: distanční online nebo prezenční frontální výuka, prezentace Pear Deck	
Učební pomůcky, didaktická technika: počítač s kamerou nebo dataprojektor ve třídě, internetové připojení, zařízení pro žáky (počítače, tablety nebo mobilní telefony), odkaz na online prezentaci Pear Deck	
Scénář aktivity	
<i>I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)</i> Připojování k prezentaci Pear Deck (5-10 min) Odkaz zde: https://docs.google.com/presentation/d/1IQN7pLgxlWLMJ2bp89obt3SzuaubvcqC5U-FpMODEU/edit?usp=sharing	
<i>II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)</i> Prezentace s aktivitami:	

Na úvod označ smajlíka jak se cítíš. Nové téma ochrana přírody - Yellowstone, Death Valley, Grand Canyon, Bryce Canyon, Sequoi park a Yosemite.

Aktivizační úkoly v průběhu prezentace, videa, kreslení, kvíz, brainstorming, pojmenování podle obrázku, určování míst na mapě. (30 min)

III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)

Zpětná vazba pomocí prezentace. (5 min)

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Prezentace Pear Deck je vhodná pro online distanční výuku i běžnou prezenční. Dokáže žáky zaujmout svou pestrostí aktivit, a zároveň může učitel kontrolovat jejich činnost. Na začátku je úkolem označení nálady, což slouží učitelovi pro představu o rozpoložení žáků. Většinou jsou tyto počáteční odpovědi pozitivní, protože se žáci těší na nové aktivity a mají možnost používat moderní technologie.

1.úkol: Nakresli nebo napiš 2 věci, které tě napadnou, když se řekne OCHRANA PŘÍRODY V AMERICE. Na žáky automaticky vyskočí paleta barev a textové pole, které mají využít k odpovídání na tento úkol.

Prvním národním parkem, kterému se prezentace věnuje, je ten nejstarší – YELLOWSTONSKÝ PARK. První národní park 1872. Přes 200 gejzírů - ty dosahují výšky až 40 m (zhruba každou hodinu). Žluté zbarvení díky výskytu síry.

2.úkol: Najdi Yellowstone park na Google Earth.

3.úkol: Viděl jsem... na tomto snímku mají odpovědět písemně nebo jen ústně, čeho si všimli při prohlížení mapy.

4.úkol: Pamatujete si někdo z 6. třídy, jak vznikl Yellowstone park? Tady mají 3 možnosti volby: A: Díky horké skvrně. B: Díky zemětřesení. C: Díky dostatečným srážkám. Správnou odpovědí je A: *Díky horké skvrně.*

Video o horkých skvrnách, schéma úkazu a ilustrační obrázky, kde je zakreslený Yellowstone v souvislosti s horkou skvrnou. Na závěr je video se záběry z tohoto parku. DEATH VALLEY. Je to nejsušší, nejteplejší a nejnižší položené místo celé Severní Ameriky. Zdejší solná pánev Badwater Basin leží 86 metrů pod úrovní moře. Roku 1913 zde byla naměřena nejvyšší teplota na světě 56,7 °C (ve stínu). Průměrné roční srážky jsou 50 mm.

5.úkol: Podívej se na klimadiagram a napiš, kolik naměřili nejvíce v Death Valley? Správná odpověď: *DV červenec 46,9°C.* Učitel se dotazuje na další otázky ke čtení klimadiagramu.

GRAND CANYON. Formovaný řekou COLORADO. Červené podloží pískovců a vápenců. Kaňon může dosahovat hloubky až 1800 m. Na dalším snímku je mapa, kde je zaznačená poloha, kterou mají závěrem této sekce sami zaznačit, proto je dobré zdůraznit tento polohopis.

6.úkol: Následuje krátký kvíz, kde žáci odpovídají Pravda/Lež (True/False). Správné odpovědi jsou uvedeny níže.

7.úkol: Přetáhnutí červené ikony na místo, kde se nachází Grand Canyon. Na dalším snímku je správná odpověď.

Závěrem Grand Canyonu je ilustrační video v angličtině, které zmiňuje historii a ukazuje krásné záběry z dronu. V případě časové tísně je možné toto 4 minutové video vynechat. BRYCE CANYON. Vznikl vodní erozí. Není přímo kaňonem, spíše propojené skalní amfiteátry.

8.úkol: Jak se jmenuje skalní útvar zobrazený na obrázku? Správná odpověď je *skalní věž.*

9.úkol: Stretch break je minutová přestávka, při které se mají žáci krátce protáhnout, zvednout z židle, poskočit si, zkrátka se na chvíli odreagovat a odpoutat od monitorů. PARK SEQUOIA. Druhý nejstarší park. Rozdíl mezi nejvýše a nejnižše položeným bodem činí téměř 4 000 m - Nejvyšší Mount Whitney (4 417). Sekvoje vysoké až 80 m a staré až 3 000 let. Strom Generála Shermana je největším na světě.

YOSEMITSKÝ NÁRODNÍ PARK. 1984 přidán na seznam UNESCO. Nejvyšší vodopád v Severní Americe (739 m). Řeka Merced, žulové monolity (nejvyšší El Capitan - Adam Ondra).

Ukázka dalších významných míst pro ochranu přírody na mapě.

10.úkol: Žáci mají na mapě označit místa dle uvedené legendy: Grand Canyon, Galapágy, Yellowstonský park a Tropicový deštný les.

Na závěr mají poskytnout učitelu zpětnou vazbu, jak se jim aktivita líbila přetáhnutím ikonky na zelený palec nahore nebo červený dole.

UČITEL:

Před začátkem samotné hodiny je potřeba se rozhodnout, jakým způsobem se budou žáci připojovat k online prezentaci. Při distanční výuce je to jednodušší, v prezenční hodině je potřeba zajistit, aby měli potřebná zařízení k práci. Dalším důležitým bodem je, vědět zda mají žáci funkční emaily nebo je všechny přihlásíte pod tzv. avatarem, což je jednodušší, ale hůře se dohledává, kdo co odpověděl.

Samotný začátek hodiny je organizační, spustíte prezentaci, promítnete žákům odkaz k připojení nebo kód. Jakmile se všichni připojí, vidíte je na svém zařízení, prezentace začne kroužkováním nálady, poté úvodní slide ochrana přírody. Při úkolu, kde mají kreslit nebo napsat, co je napadne k ochraně přírody v Americe, může učitel sledovat, co žáci odpovídají, kolik z nich ještě pracuje apod.

Prvním výukovým snímkem je národní park Yellowstone, na kterém jsou krátké informace a ilustrační obrázky. V další části dostanou odkaz na Google Earth, se kterým samostatně pracují a poté se učitel dotazuje, co žáci viděli zajímavého a probíhá diskuze. Dále mají odpovídat na anketu. Po tom co jim řekne správnou odpověď – horké skvrny, tak proběhne připomenutí tohoto jevu pomocí videa, které spustí. Pokud je dostatek času, učitel může pustit video, které zobrazuje krásy Yellowstonského parku.

Death Valley, krátký prezentační slide a další úkol, kde mají žáci číst klimadiagram. Pokud to zatím neumí, učitel se snaží vysvětlit. Pokud již tuto činnost ovládají, doptává se na další otázky, např.: Kolik bylo nejvíce naměřeno v Tokiu? Kde je větší podíl srážek? Ve kterém měsíci v Tokiu bylo nejvíce srážek a kolik? Kolik bylo nejméně naměřeno v DV?

...

ŽÁK:

Žakovou zodpovědností je připojení se k prezentaci a pracování dle učitelových pokynů. Do prezentace se připojí pomocí odkazu nebo kódu, který obdrží. Buďto se přihlašuje přes vlastní email nebo mu bude přidělen avatar.

Na začátku kroužkuje svou aktuální náladu. Prvním úkolem je nakreslit nebo napsat, co ho napadne k ochraně přírody v Americe. Mají k dispozici paletu barev i textové pole. Ve druhém úkolu mají vyhledat na Google Earth Yellowstonský park a dále okomentovat, co viděli.

Ve čtvrtém úkolu je anketa, kde vybírají ze 3 možností. Dále jen sledují videa a poslouchají doplňující výklad učitele. Death Valley, snaží se odpovědět na otázku, kolik bylo nejvíce naměřeno stupňů? Mají zde napsat konkrétní číslo, které vyčtou z klimadiagramu.

Dalším úkolem je odpovídání na kvízové otázky týkající se Grand Canyonu a poté zaznačení správné polohy tohoto parku. Osmým úkolem je identifikace skalního útvaru – napsání odpovědi do kolonky.

Následuje stretch break, kde si mají na chvíli odpočinout od

<p>Ke Grand Canyonu je opět krátký informační úvod. Důležité je zdůraznit polohu, jelikož na pozdějším snímku bude testovací otázka, kde mají žáci přetažením červené ikony zaznačit, kde se nachází. Při kvízu učitel jen sleduje odpovědi žáků, čte otázky a může i nemusí doplnit dalším komentářem. Správné odpovědi jsou přiložené níže.</p> <p>Krátká zmínka o Bryce Canyon, který je svým vzhledem rozdílný i když je pojmenován jako canyon. Žáci odpovídají do předložené kolonky, učitel opět kontroluje odpovědi a uvede správnou odpověď – skalní věž.</p> <p>Při Stretch break může učitel dávat pokyny jako: zvedněte se z místa, vytáhněte se do stropu, sehněte se k zemi, udělejte 5 dřepů, 3 výskoky apod.</p> <p>Následují závěrečné informace k parku Sequioa a Yosemite, mapa dalších míst významných pro ochranu přírody. Finální úkol, kde učitel opět sleduje činnost žáků. Na závěr se může podívat, jak jim tato aktivita líbila.</p>	<p>monitorů, zvednout se a protáhnout.</p> <p>Posledním úkolem žáků je přetáhnout barevné ikony podle legendy na určená místa. A zaznačit zpětnou vazbu přetáhnutím modrého puntíku podle toho, jak se jim tato aktivita líbila.</p>
---	--

Obsah aktivity:

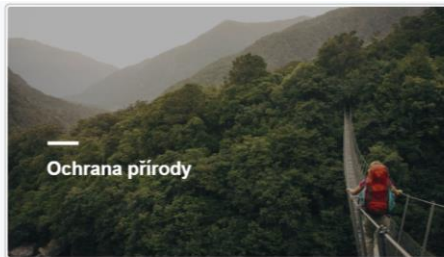
Správné odpovědi ke kvízu GRAND CANYON:

1. Je grand Canyon nejnavštěvovanějším Americkým parkem? Správná odpověď: ANO
2. V Grand Canyonu našli spoustu dinosauřích koster. Správná odpověď: NE
3. Nejnebezpečnějším zvířetem parku je veverka. Správná odpověď: ANO
4. Jakékoliv kameny, rostliny a podobně, které v parku najdete, si můžete vzít domů jako suvenýr. Správná odpověď: NE
5. Hlídané požáry jsou velmi nebezpečné pro Canynonský ekosystém. Správná odpověď: NE
6. Grand Canyon je nejhlubším kaňonem světa. Správná odpověď: NE
7. Grand Canyon si tvoří své vlastní klima. Správná odpověď: ANO

Zakroužkuj, jakou máš zrovna náladu.

Students, draw anywhere on this slide!

Nakresli nebo napiš 2 věci, které tě napadnou, když se řekne OCHRANA PŘÍRODY V AMERICĚ:

1

2

Students, draw anywhere on this slide!

YELLOWSTONSKÝ PARK

První národní park 1872

Ples 200 gejzírů - ty dosahují výšky až 40 m (zhruba každou hodinu)

Žluté zbarvení díky výskytu síry

Najdi YELLOWSTONE PARK na google earth

Prozkoumej vzhled parku.

Students browse: earth.google.com

Viděl jsem....

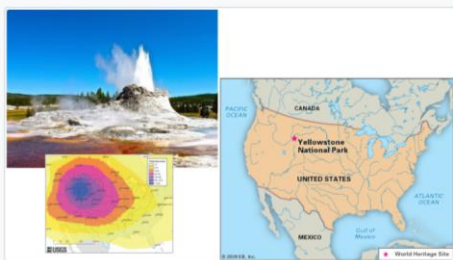
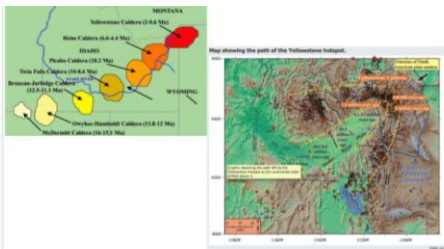
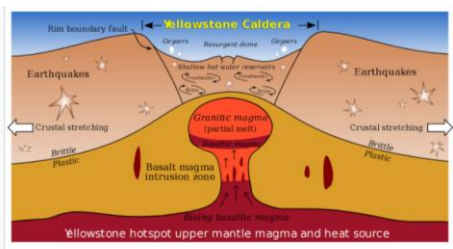
Students, write your response!

Pamatujete si někdo z 6.třídy jak vznikl Yellowstoneský park?

Students choose an option

Video - HORKÉ SKVRNY

DEATH VALLEY

Je to nejužší, nejteplejší a nejnižže položené místo celé Severní Ameriky.

Zdejší solná pánev Badwater Basin leží 86 metrů pod úrovní moře.

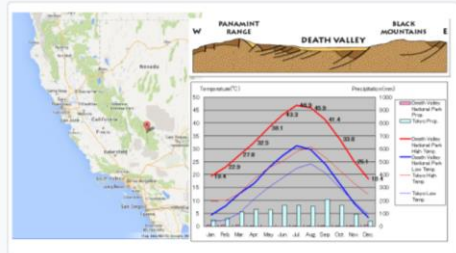
Roku 1913 zde byla naměřena nejvyšší teplota na světě 56,7 °C (ve stínu).

Průměrné roční srážky jsou 50 mm.

13

14

GRAND CANYON

Formovaný řekou COLORADO

Červené podloží pískovců a vápenců

Kaňon může dosahovat hloubky až 1800 m

17

18

Grand Canyon je nejnavštěvovanějším Americkým parkem.

True

False

Students choose an option

V Grand Canyonu našli spoustu dinosaurův kostí.

True

False

Students choose an option

Nejnebezpečnějším zvířetem parku je veverka.

True

False

Students choose an option

Jakékoliv kameny, rostliny a podobně, které v parku najdete, si můžete vzít domů jako suvenýr.

True

False

Students choose an option

Hlídané požáry jsou velmi nebezpečné pro Canyonský ekosystém.

True

False

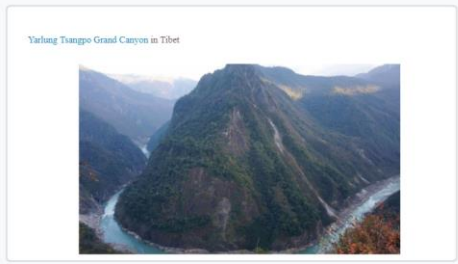
Students choose an option

Grand Canyon je nejhlubším kaňonem světa.

True

False

Students choose an option

25

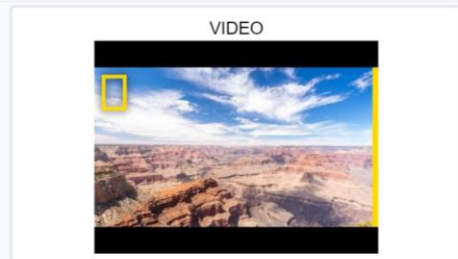
Grand Canyon si tvoří své vlastní klima.

True

False

Students choose an option

26

29

BRYCE CANYON

Vznik vodní erozí.
Není přímo kaňonem, spíše propojené skalní amfiteátry.

30

Jak se nazývá tento skalní útvar?

Students, write your response!

Stretch Break!

Let's take 1 minutes to stretch

Students, follow the instructions on the slide

Park Sequoia

Druhý nejstarší park

Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší položeným bodem činí téměř 4 000 m - Nejvyšší Mount Whitney (4 417)

Sekvoje vysoké až 80 m a staré až 3 000 let

33

Generál Sherman

34

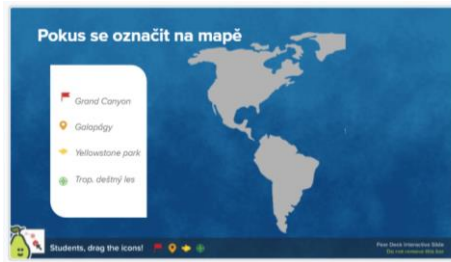
Yosemite National Park

1984 přidán na seznam UNESCO

Nejvyšší vodopád v Severní Americe (739 m)

Reka Merced, žulové monolity (nejvyšší El Capitan - Adam Ondra)

Obrázky: Náhled prezentace. Zdroj: Pear Deck, vlastní tvorba

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Podnebí a přírodní krajina

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – podnebí a přírodní krajina	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 45 min
Průřezová témata: Environmentální výchova	Mezipředmětové vztahy: přírodopis, biologie, anglický jazyk
Cíl aktivity: vědomosti: žák dokáže vysvětlit pojmy hurikán a tornádo dovednosti: žák dovede rozpoznat rozdílné podnebné pásy Ameriky postoje: žák má povědomí o rozdílných charakteristikách určitých vegetačních pásů očekávané výstupy: žák se umí orientovat v mapě podnebí a vegetace a dokáže určit jednotlivé typy, žák porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny klíčové kompetence: kompetence k učení	
Obsah: Učivo lze zařadit do fyzicko-geografické části Ameriky. Tato prezentace propojuje téma podnebí s přírodní krajinou a zahrnuje území celé Severní i Jižní Ameriky. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): podnebná pásma, vegetační kryt pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): pampy, prerie, llanos, tornádo, hurikán	
Výuková metoda: informačně-receptivní metoda, vysvětlování, rozhovor, diskuze, pozorování a předvádění, videoprojekce, práce s obrazem a atlasem	
Organizační forma výuky: distanční online výuka nebo prezenční frontální výuka, prezentace Power Point	
Učební pomůcky, didaktická technika: počítač s kamerou nebo dataprojektor, prezentace, počítač, YouTube, učebnice, atlas	
Scénář AKTIVITY	
<i>I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)</i> Spuštění prezentace. (5 min)	
<i>II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)</i> Prezentace obsahuje jednotlivé podnebné pásy propojené s vegetačním krytem a faunou. Jsou v ní vytvořeny otázky a odpovědi, které se odkrývají pomocí animací, takže mají žáci možnost odpovídat. Některé snímky jsou doplněny komentářem, který vidí pouze vyučující v základním zobrazení, nikoliv při samotné prezentaci. Vysvětlení úkazu tornád, doplněno videem, stejně tak problematika hurikánů. Řazení podnebných pásů je od severu a je zde zahrnutá celá Severní i Jižní Amerika vzhledem k obsahu učebnice.(30 min)	
<i>III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)</i>	

Zpětná vazba pomocí odpovídání do word cloud. (5 min)

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Tato prezentace v Power Pointu propojuje téma podnebí a vegetace Ameriky. Na prvním snímku je dotaz na žáky, krátké opakování, co ovlivňuje podnebí? Správné odpovědi jsou: *Cirkulace atmosféry, reliéf, mořské proudy a zeměpisná šířka a délka.*

V Americe můžeme najít všechny podnebné pásy a všechny druhy vegetačních pásem. Jsou zde zobrazeny mapy z učebnice, kterou mohou mít žáci otevřenou. Prvním je polární a subpolární pás. Polární pás se vyznačuje dlouhou mrazivou zimou, krátkým létem. Živočichové mají zdroj potravy v moři. Ze zástupců živočichů je typický medvěd lední. Grónsko je největším ostrovem a na dalším snímku se mají žáci vyjádřit k obrázkům, co vidí. Zajímavosti ke Grónsku uvedeny v komentáři: *vězňové mají dost svobody, mají dokonce klíče od své cely a mohou chodit do práce a ven. Nemají armádu ani fotbalové hřiště (nemůžou vstoupit do FIFA i když chtěli), nemají ani cesty mezi městy, vše je dopravováno pomocí lodí nebo letadel. V zimě časté sebevraždy.*

Subpolární pás má krátké mírné léto (do 10°C). Nacházejí se zde tundry, které jsou porostlé mechy, lišejníky, zakrslými stromy nebo jsou pokryté permafrostem. Jsou zde komáři, sovice sněžná, liška, vlk polární a sob polární.

Který pás je další v pořadí? Mírný studený pás. Mírný pás je studený, protože zde převládá polární proudění a není zde žádná přírodní překážka, která by tomuto studenému proudu zabránila. (učebnice Hravý zeměpis od Taktiku str. 34)

Tuší někdo, co by se mohlo stát, když se smíchá studený vzduch ze severu a teplejší z jihu? *Vzniknou tornáda.* Je zde schéma vzniku a odkaz na video s vysvětlením.

<https://www.youtube.com/watch?v=-s3UwOq1PIE>

Další otázkou je: Co zobrazuje tato mapa a proč tomu tak je? Odpověď: *Průměrnou roční relativní vlhkost v USA. V oblasti přírodní překážky Kordiller je suchá oblast (červeně), zatímco východní část Spojených států a západní pobřeží jsou srážkově bohatší, vyznačené modrou barvou.*

Následuje krátká poznámka z vlastních cest, kdy bylo potřeba vlastnit výbavu na všechny roční období během 3 týdnů cestování po USA ze západu na východ.

Která poušť je nejsušší na světě? *Atacama.*

V této oblasti se nachází tajga, což jsou jehličnaté lesy (největší stromy sekvoje).

Najdeme zde losy, medvědy, norky a kuny. Ale také jehličnaté a smíšené lesy včetně kanadských javorů. Významné jsou také stepi, travnaté povrchy bez stromů, zejména pro zemědělství. Dříve zde žili bizoni. V Severní Americe jsou nazývány PRÉRIE, zatímco v Jižní Americe PAMPY.

Dalším pásem je subtropický, který se vyznačuje výskytem subtropických lesů a křovin - mangrovníky, aligátor, krokodýl, želva, plameňák. Odpověď na otázku, které zvíře je na obrázku? *Jaguár.*

Tropický pás je buďto suchý – Vých. Brazílie, Peru, Mexiko. Nebo vlhký – Střední Amerika, Severní část Jižní Ameriky. Teploty okolo 25°C, vysoká vlhkost, časté deště -> tropický deštný les. Husté křovinné a bylinné patro, liány. Žijí zde jaguár, opice, různý hmyz (komáři, mravenci), plazi (anakonda), ryby (piraňa), ptáci (papoušci, tukani). Savana jsou rozsáhlé travnaté porosty, v J.Am. se jim říká Ilanos, střídají se období dešťů a sucha. Žijí zde hlodavci, lenochodi, mravenečníci.

Na otázku, co vidíš na obrázku, je odpověď *hurikán neboli tropická cyklona neboli tajfun.* Následuje krátké vysvětlení a video.

https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR0_eGFja3o2v9kMxPDU99YQ_aBlxEgxPT0SfzfsXhxH44svGjVO8FnjCkk&v=xXs0FNw1XXo&feature=youtu.be

V komentáři jsou uvedeny názvy hurikánů. *Od roku 1954 už 78 jmen, z toho 29 od roku 2000.*

Mezi nejvíc nechvalně proslulá jména patří hurikán Audrey (1957), Betsy (1965), Camille (1969), Hugo (1989), Andrew (1992), Ivan (2004), Katrina (2005), Ike (2008), Irene (2011) a Sandy (2012)

Závěrečný snímek obsahuje teplotní rekordy. Žáci se mají pokusit vyhledat tato místa v atlase.

Níže uvádím návrh zápisu z této prezentace.

UČITEL:

Spustí prezentaci na dataprojektoru, doptává se na doprovodné otázky, aby upoutal pozornost žáků. U snímku s Grónskem je možné zmínit zajímavosti navíc, které jsou v popisu výše nebo také v komentářích v prezentaci, které se zobrazují pouze vyučujícím. Tornáda jsou krátce vysvětlena pomocí schéma. Je vhodné žákům pustit také video pro lepší představivost. Toto video je vytvořené pro děti, ale je v anglickém jazyce, takže je důležité jej doplnit o učitelovo vysvětlení a překlad. Stejně tak u videa s ukázkou hurikánu.

Na závěr je vhodné krátké opakování, vytvoření zápisu a krátkou zpětnou vazbu k hodině pomocí word cloudu, který zobrazuje, co si žáci nejvíce z hodiny zapamatovali. Tato zpětná vazba může posloužit pro další opakování a tvorbu testu.

ŽÁK:

Žáci následují pokyny učitele, odpovídají na otázky, snaží se aktivně zapojit při diskuzích. Čtou mapu, hledají v atlase, pracují s učebnicí a snaží se porozumět úkazům na videu, které jsou v cizím jazyce.

PODNEBÍ A VEGETACE AMERIKY

1

ČÍM JE OVLIVNĚNO PODNEBÍ?

- cirkulaci atmosféry
- mořskými proudy
- reliéfem
- zeměpisnou šířkou a délkou

2

V AMERICĚ MŮŽEME NAJÍT VŠECHY PODNEBNÍ PÁSY A VŠECHNY DRUHY VEGETAČNÍCH PÁSŮM

POLÁRNÍ A SUBPOLÁRNÍ PÁS

Polární poušť
Tundra

- **Polární pás** – dlouhé mrazivé zimy, krátké léto. Zvířata mají zdroj potravy v moři. Medvěd lední.
- **GRONKO** – největší ostrov

5

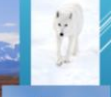

CO TĚ NAPADNE PŘI POHLEDU NA TYTO SNÍMKY Z GRONKØY?

6

- **Subpolární pás** – krátké mírné léto (do 10°C).
- **Tundry** – mechy, lišejníky, zakrslé stromy, permafrost. Komáři, sovčice sněžná, lílka a vlk polární, sob polární.

KTERÝ PÁS JE DALŠÍ V POŘADÍ?

MÍRNÝ STUDENÝ PÁS

- Mírný pás je studený protože zde převládá polární proudění a není zde žádná přírodní překážka, která by tomuto studenému proudu zabránila. (učebnice str. 34)
- Něli někdo, co by se mohl stát, kdy by směr studených vodních se změnil a teploty z jinou?

9

<https://www.youtube.com/watch?v=s3UwOq1PIE>

10

Co zobrazuje tato mapa a proč tomu tak je?

Average Annual Relative Humidity

- Žáp. a Vých. pobřeží – vyšší srážky (mírně vlhké oceánské pobřeží)
- Západní vnitrozemí suché -> vznik pouští, Pouště a polopouště

9

LEDENÚHOR - CESTOVÁNÍ ZE ZÁPADU NA VÝCHOD - VŠECHY ROČNÍ OBDOBÍ

10

Která je nejužší poušť na Zemi?

ATACAMA

13

- Tjuga – jehličnaté lesy (největší stromy sekvoj, las, modřín, norská a kosa)

14

- Savánek a listnaté lesy
- Kanada – javor

Obr. 7 - Mapa vegetačních pásem

13

- Stěpi
- Severní Ameriky = PRERIE
- Jižní Ameriky = PAMAPY
- travnaté plochy bez stromů, žijí zde bizoni, tať vyvolány pro zemědělství.

14

Obr. 1 - Podnebné pásy
Obr. 2 - Mapa vegetačních pásem

Subtropický pás

17

► Subtropické lesy a křoviny - mangroviny, aligátor, krokodýl, běhla, plameňák.

CO JE TOHLE ZA ZVÍŘE?

18

Obr. 1 - Podnebné pásy
Obr. 2 - Mapa vegetačních pásem

Tropický pás

Suchý - Vých. Brazílie, Peru, Mexiko.
Vlhký - Jižní Amerika, Severní část Jižní Ameriky.

19

► Teploty okolo 25°C, vysoká vlhkost, častá dešť -> tropický deštný les.

20

► Husté dřevinné a bylinné patro, lišáky.
► Žijí zde jaguár, opice, různý hmyz (komáři, mravenci), plazi (anakonda), ryby (piranha), ptáci (papoušek, tukani).

21

Obr. 1 - Podnebné pásy
Obr. 2 - Mapa vegetačních pásem

22

► Savana - rozsáhlé travnaté porosty v J.Am. = Rano, stříhá se období deště a sucha.
► Modavci, lenochodi, mravenci.

23

Co vidíš na obrázku?

HURIKÁN = TROPICKÁ CYKLÓNA = TAJFÚN

24

- Okolí Mexického zálivu postihují tropické bouře = HURIKÁNY
- Vznikají nad teplým mořem a cestou narůstají, průměr může mít až stovky kilometrů.
- Když se dostane do chladnější oblasti či k pevnině, začne slábnout

https://www.youtube.com/watch?v=1014144680_e8c1a6a3v7M&list=DL99mD_ah1kzpeT10Zf0T0h1sk4b0V08F0c3M6b--v02F0u0X0u&list=PLm0u0a0e

25

KATRINA
8./20.01./2005

26

- Kordillery – vysokohorské klima

27

TEPLOTNÍ REKORDY SEVERNÍ AMERIKY

- +57°C, Údolí smrti (Death Valley).
- Od 13.9.2012 oficiální světový rekord!
- v nadmořské výšce -54 m.n.m.
- 66,1°C, Northway, Grónsko.
- naměřeno 9.5.1959
- v nadmořské výšce 2.382 m.n.m.

► VYHLEDEJ V APLASE TATO MÍSTA

28

Obrázky: Náhled prezentace. Zdroj: Power Point, tvorba vlastní.

PODNEBÍ A PŘÍRODNÍ KRAJINA – návrh zápisu

- **Polární (arktický) pás** – Grónsko a ostrovy v Kanadě. Dlouhé mrazivé zimy, krátké léto. Ledovce, věčný sníh, **polární poušť**. Neroste tu prakticky nic, živočichové mají zdroj potravy v moři. Medvěd lední.
- **Subpolární (subarktický) pás** – sever Kanady a Aljašky. Krátké mírné léto (do 10°C). **Tundry** – mechy, lišejníky, zakrslé stromy, permafrost. Komáři, sovice sněžná, liška a vlk polární, sob polární.
- **Mírný pás** – USA, jižní část Kanady a Jižní Ameriky. Častá **TORNÁDA** (vznikají střetem studeného vzduchu ze severu a teplého z jihu) -> střed USA označován jako **tornádová alej**. Záp. a Vých. pobřeží – vyšší srážky (mírné vlhké oceánské pobřeží), Západní vnitrozemí suché -> vznik pouští. **Pouště a polopouště** – nejsušší Atacama (J.Am.), kaktusy.
Tajga – jehličnaté lesy, (největší stromy sekvoje), los, medvěd, norek a kuna.
Smíšené a listnaté lesy (Kanada – javor).
Stepi Severní Ameriky = PRÉRIE Jižní Ameriky = PAMPY – travnaté povrchy bez stromů, žili zde bizoni, teď využívány pro zemědělství.
- **Subtropický pás** – Jižní část USA, Sever Mexika a Argentina.
Subtropické lesy a křoviny - mangrovníky, aligátor, krokodýl, želva, plameňák a jaguár.
- **Tropický pás** – dělíme na suchý a vlhký. Suchý – Vých. Brazílie, Peru, Mexiko. Vlhký – Střední Amerika, Severní část Jižní Ameriky. Teploty okolo 25°C, vysoká vlhkost, časté deště -> **tropický deštný les**. Husté křovinné a bylinné patro, liány. Žijí zde jaguár, opice, různý hmyz (komáři, mravenci), plazi (anakonda), ryby (piraňa), ptáci (papoušci, tukani).
Savana – rozsáhlé travnaté porosty, v J.Am. = Ilanos, střídá se období dešťů a sucha, hlodavci, lenochodi, mravenečníci.
Okolí Mexického zálivu postihují tropické bouře = **HURIKÁNY** (vznikají nad teplým mořem a cestou narůstají, průměr může mít až stovky kilometrů. Když se dostane do chladnější oblasti či k pevnině, začne slábnout)
- **Vysokohorské klima** – Kordillery, vliv nadmořské výšky

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Jazyková struktura USA a Kanady

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – Jazyková struktura USA a Kanady	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 45 min
Průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Mezipředmětové vztahy: anglický jazyk
Cíl aktivity: vědomosti: žák dokáže rozlišit americkou a britskou verzi slov dovednosti: žák dovede vyjmenovat několik příkladů rozdílů mezi britskou a americkou angličtinou postoje: žák má povědomí o rozdílném vývoji odnoží anglického jazyka očekávané výstupy: žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků klíčové kompetence: kompetence k učení	
Obsah: Pracovní list se skládá ze dvou stran. První je více zaměřená na geografické dovednosti, práci s grafem i mapou. Druhá strana se věnuje více jazykové stránce a využívá videoprojekce. Na závěr je připojený odkaz na Kahoot, který procvičuje získané znalosti. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): graf, anglický jazyk, kolonizace pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): Aboriginal – první obyvatelé Severní Ameriky (Inuité, Métis, Indiáni), Spanish creole – španělští kreolové (potomci afrických a evropských rodičů)	
Výuková metoda: reproduktivní metoda, problémové řešení, práce s textem, práce s grafem a mapou, práce s pracovním listem, videoprojekce, didaktická hra - online kvíz Kahoot	
Organizační forma výuky: distanční online nebo prezenční frontální výuka, individuální výuka	
Učební pomůcky, didaktická technika: pracovní list, internetové připojení, YouTube, Kahoot + zařízení na kterém budou žáci odpovídat (mobilní telefony, tablety, počítače)	
Scénář AKTIVITY	
<i>I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)</i> Distribuce pracovních listů, vysvětlení jednotlivých úkolů (5 min)	
<i>II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)</i> Částečně samostatná práce žáků. Druhá strana pracovního listu je založená na shlédnutí videí, proto je lepší pracovat alespoň částečně společně a průběžně kontrolovat výsledky žáků. (30 min)	

III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)

Závěrečný kvíz pomocí aplikace Kahoot.it (10 min)

Odkaz zde: <https://play.kahoot.it/v2/?quizId=5c7cd09b-7d28-45a4-952d-f6b4797ea772>

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Tento pracovní list je zaměřený na jazykovou strukturu v USA a Kanadě, a zároveň poukazuje na rozdíly mezi americkou a britskou angličtinou. První strana je více geografická, je možné, aby žáci pracovali samostatně, a poté si zkontrolovali správné odpovědi, anebo je možné úkoly procházet od začátku společně. Na druhé straně je potřeba spuštění dvou výukových videí, proto je snazší pracovat souběžně.

V prvních třech úkolech mají žáci pracovat s grafem. Čtvrtý úkol je založený na práci s mapou. Návrhy odpovědí jsou přiloženy níže. Závěrečný úkol první strany je krátký text v angličtině, který poukazuje na minimální rozdíl mezi kanadskou a americkou angličtinou a zároveň zdůrazňuje rozdíl mezi britskou a americkou. Od toho se odvíjí druhá strana pracovního listu, který se zabývá právě psanou formou nikoliv výslovností.

Druhá strana začíná edukačním videem a po shlédnutí se mají žáci pokusit vyplnit nadcházející cvičení. Stejně tak ve třetím úkolu. Pátý úkol je pouze doplňková tabulka s dalšími slovy, kterou si mají žáci přečíst. Některá slova se objeví v závěrečném kvízu přes aplikaci Kahoot.

Spuštění aplikace je velmi snadné, ale je nutné, aby měli žáci přichystané zařízení na kterých mohou soutěžit, mohou to být mobilní telefony s internetovým připojením nebo školní tablety či počítače. Přes uvedený odkaz se připojí učitel a žáci zadají do vyhledávače kahoot.it, kde opíší kód z tabule. Pokud někomu chybí zařízení, mohou pracovat ve dvojicích či skupinkách. Až se všichni připojí, učitel začne hru. Postupně odpovídají na otázky, na konci je vyhlášení vítězů dle rychlosti a vědomostí.

UČITEL:

Před začátkem výuky by si měl učitel rozhodnout, zda nechá žáky pracovat zcela samostatně a jednotlivé úkoly si zkontroluje až na konci, nebo budou pracovat průběžně společně. Učitel tedy rozdá pracovní listy, vysvětlí zadání a provede kontrolu odpovědí. Na druhé straně pracovního listu je potřeba spuštění výukových videí. Na závěr spustí aplikaci Kahoot, poskytne žákům kód potřebný k přihlášení a ovládá tempo hry.

ŽÁK:

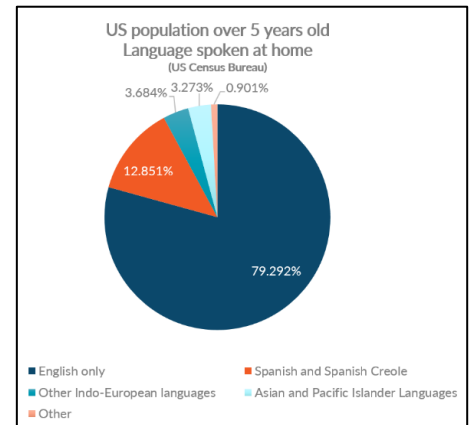
Odpovídá na jednotlivé úkoly, pracuje podle pokynů učitele. Snaží se zapojit své znalosti z cizího jazyka. Na závěr hraje kvíz Kahoot, ke kterému potřebuje internetové připojení a zařízení ke spuštění.

JAZYKOVÁ STRUKTURA USA A KANADY

1. Co zobrazuje následující graf?

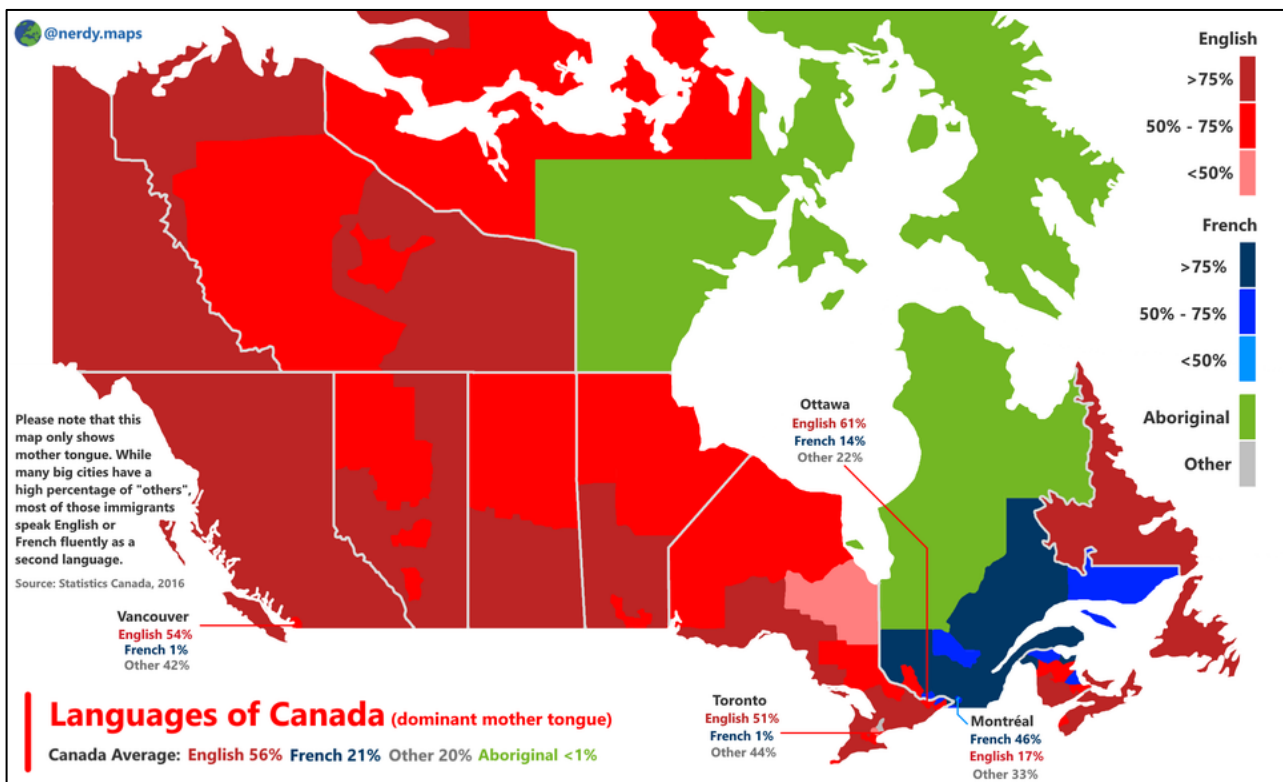
2. Které jazyky převládají?

3. Pokus se zdůvodnit výskyt těchto jazyků v USA.

4. Prozkoumej jazykovou strukturu v Kanadě, zamysli se nad důvodem tohoto rozmístění a napiš 2 pravdivé a 1 nepravdivý výrok.

- ❖ _____
- ❖ _____
- ❖ _____

5. Přečti si následující text a odpověz na otázku: Jaký je rozdíl mezi Americkou a Kanadskou angličtinou?

Canadian English is very specific. Canadians prefer British spelling of words like "colour" or "centre." On the other hand, everyone who has heard Canadian speak will notice that the pronunciation is closer to American English. In fact, most people will have a hard time to recognize Canadian English from American English.

ROZDÍL MEZI SLOVY V BRITSKÉ A AMERICKÉ ANGLIČTINĚ

1. Podívej se na video: <https://www.youtube.com/watch?v=k-of0oQeEKI>
2. Vyplň následující cvičení. **PODTRHNI**, která verze je **AMERICKÁ**?

Biscuit	Cookie
Yard	Garden
Truck	Lorry
Lift	Elevator
Mailbox	Postbox
Rubber	Eraser

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tato pochutina?

BR: _____ AM: _____

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tento pokrm?

BR: _____ AM: _____

Jak se řekne v AMERICKÉ angličtině slovo odpadky? (BR: RUBBISH)

AM: _____

Jak se řekne v AMERICKÉ angličtině odpadkový koš? (BR: RUBBISH BIN)

AM: _____

3. Podívej se na video: <https://www.youtube.com/watch?v=gHviuIGQ8uo>
4. Vyplň následující cvičení. **PODTRHNI**, která verze je **AMERICKÁ**?

License	Licence	Meter	Metre
Travelled	Traveled	Centre	Center
Flavor	Flavour	Catalog	Catalogue
Humour	Humor	Yogurt	Yoghurt
Apologize	Apologise	Doughnut	Donut

Jak se napíše v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině slovo BARVA?

BR: _____ AM: _____

5. Nastuduj si další slova. **BRITSKÁ X AMERICKÁ**

BR.	AM.	BR.	AM.
flat	apartment	Maths	Math
pavement	sidewalk	sweets	candy
film	movie	candy floss	cotton candy
headmaster	principle	police car	patrol car
torch	flahlight	trainers	sneakers
tin	can	nappy	diaper
shop	store	label	tag

6. Udělej si závěrečný kvíz v aplikaci kahoot:

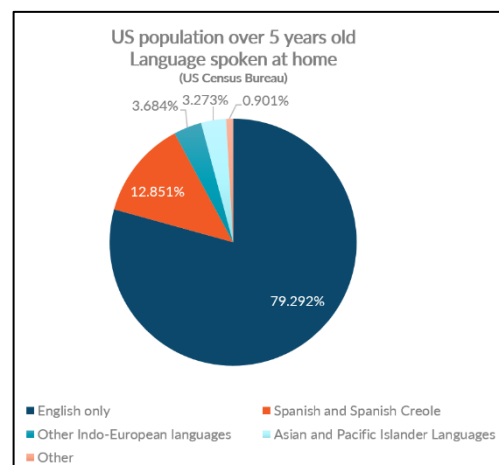
<https://play.kahoot.it/v2/?quizId=5c7cd09b-7d28-45a4-952d-f6b4797ea772>

JAZYKOVÁ STRUKTURA USA A KANADY

ŘEŠENÍ

6. Co zobrazuje následující graf?

Zobrazuje jazyk, kterým se mluví nejčastěji doma pro populaci USA starší 5-ti let.

7. Které jazyky převládají?

Necelých 80% používá pouze angličtinu. Zhruba 13% mluví španělsky a nebo španělskou kreolštinou. Podobné zastoupení mají jazyky Indo-Evropské a Asijsko-Pacifické. Procento připadá ostatním jazykům.

8. Pokus se zdůvodnit výskyt těchto jazyků v USA.

Osídlování Ameriky, kolonizace, otroctví, zlatá horečka, přistěhovalectví, nevhodné podmínky k životu v jiných zemích, válka, nucená migrace, hledání práce,...

9. Prozkoumej jazykovou strukturu v Kanadě, zamysli se nad důvodem tohoto rozmístění a napiš 2 pravdivé a 1 nepravdivý výrok.

PRAVDA: Jazykové složení Kanady je velmi ovlivněno koloniální érou. Část byla pod nadvládou Francie, proto je zde velké obsazení francouzštiny, která měla vliv i na zařazení některých slov do angličtiny. Hlavou státu je britský monarcha, jde o poslední vazbu s bývalým kolonizačním centrem. Oba jazyky – angličtina i francouzština jsou v Kanadě úředními. V některých provinciích je navíc ještě Inuitština, která pochází od domorodých obyvatel Inuitů. Francouzština má nejsilnější pozici v Québecu, kde je zároveň jediným oficiálním jazykem. Québec je také jedinou provincií Kanady, v níž nemá angličtina žádný oficiální status a v níž se většina obyvatel anglicky nedomluví.

LEŽ: V Kanadě převažuje španělština. Východní pobřeží bylo osídleno Britskými obyvateli, proto zde převažuje angličtina....

10. Přečti si následující text a odpověz na otázku: Jaký je rozdíl mezi americkou a kanadskou angličtinou?

Mezi běžně používanou angličtinou není příliš velký rozdíl, americká a kanadská angličtina jsou si velmi podobné výslovností, ale liší se v některých slovech psanou formou, která je více podobná britské angličtině.

ROZDÍL MEZI SLOVY V BRITSKÉ A AMERICKÉ ANGLIČTINĚ

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ

2. Vyplň následující cvičení. PODTRHNI, která verze je AMERICKÁ?

Biscuit	<u>Cookie</u>
<u>Yard</u>	Garden
<u>Truck</u>	Lorry
Lift	<u>Elevator</u>
<u>Mailbox</u>	Postbox
Rubber	<u>Eraser</u>

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tato pochutina?

BR: _____ crisps _____ AM: _____ chips _____

Jak se nazývá v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině tento pokrm?

BR: _____ chips _____ AM: _____ fries _____

Jak se řekne v AMERICKÉ angličtině slovo odpadky? (BR: RUBBISH)

AM: _____ trash _____

Jak se řekne v AMERICKÉ angličtině odpadkový koš? (BR: RUBBISH BIN)

AM: _____ trash can _____

4. Vyplň následující cvičení. PODTRHNI, která verze je AMERICKÁ?

<u>License</u>	Licence	<u>Meter</u>	Metre
Travelled	<u>Traveled</u>	Centre	<u>Center</u>
<u>Flavor</u>	Flavour	<u>Catalog</u>	Catalogue
Humour	<u>Humor</u>	<u>Yogurt</u>	Yoghurt
Apologise	<u>Apologize</u>	Doughnut	<u>Donut</u>

Jak se napíše v BRITSKÉ a jak v AMERICKÉ angličtině slovo BARVA?

BR: _____ colour _____ AM: _____ color _____

METODICKÉ POKYNY K AKTIVITĚ

Název aktivity: Kanada

Tematický okruh-téma: Regionální geografie Ameriky – Kanada	Ročník: 7. Délka realizace aktivity: 90 min
Průřezová témata: -	Mezipředmětové vztahy: -
Cíl aktivity: vědomosti: žák dokáže vysvětlit základní informace o Kanadě dovednosti: žák dovede prezentovat vlastní poznatky postoje: žák má povědomí o informacích předaných dalšími skupinami očekávané výstupy: porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problému, kompetence sociální a personální	
Obsah: Tato aktivita se věnuje samostatnému státu Kanada, přičemž učivo si žáci sami vypracují ve skupině a vytvoří si výukové materiály pro ostatní spolužáky. Na tuto aktivitu je možné navázat výukou jednotlivých regionů, kdy si každá skupina vypracuje detailněji jeden z regionů. Mapu rozdělení regionů přikládám níže. pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): zemědělství, doprava, průmysl, klima, turismus pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): Inuité, Métisové	
Výuková metoda: instruktáž, metoda SOLE, diskuze, práce s učebnicí, atlasem a internetem, prezentace výsledků	
Organizační forma výuky: kooperativní forma výuky	
Učební pomůcky, didaktická technika: počítače, učebnice, atlas, tabule, papíry a psací potřeby, obrysová mapa pro žáky	
Scénář AKTIVITY	
<i>I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)</i> Krátké představení Kanady. Vysvětlení aktivity, rozdělení do skupin, rozdání otázek a obrysové mapy, volba šerifa. (10 min)*	
<i>II. Hlavní část (expoze, fixace, aplikace)</i> Individuální práce skupin – odpovídání na otázky navržené učitelem, hledání vhodných materiálů na internetu, spolupráce žáků a tvorba závěrečné prezentace. (20 min)*	
<i>III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)</i> Prezentace žáků a poskytnutí zpětné vazby. Závěrečné opakování a tvorba zápisu. (15 min)*	

*ideální je dvouhodinová časová dotace neboli 90 min (schéma by tedy bylo: 10 min úvod, 45 min samostatná práce, 35 min prezentace a zpětná vazba)

Podrobný popis aktivity a její realizace (rozlišení aktivity učitele a žáka)

Na začátku proběhne úvodní seznámení se zemí.

Kanada je největším státem amerického kontinentu, druhým největším státem světa.

Pobřeží je velmi členité, ale povrch je spíše rovinatý s velkým množstvím jezer.

Proč tomu tak je? - Působení ledovce v minulosti.

Na západě se tyčí horské pásmo Kordiller, ale jinak zde není žádná další horská překážka, která by bránila průniku studeného arktického vzduchu hluboko do vnitrozemí.

Výběr šerifa, vytvoření skupin a rozdání otázek (skupiny mají stejné otázky). Kdyby skupina skončila dřív, může zpracovat některé VIP otázky.

OTÁZKY:

1. Popište polohu Kanady a přírodní podmínky (do obrysové mapy zakreslete pohoří, nížiny, vodstvo).
2. Které podnebné pásy najdeme v Kanadě? Má podnebí vliv na rozložení obyvatelstva? Zakresli do obrysové mapy hlavní město.
3. Kdo je oficiální hlavou Kanady, má nějaké zástupce? O jaké státní zřízení se jedná?
4. Proč má Kanada dva úřední jazyky? Které to jsou?
5. Ve kterých částech Kanady se setkáme se zemědělskou produkcí, co se pěstuje? Proč tomu tak je?
6. V čem je Kanada průmyslově významná, jaké jsou zde naleziště nerostných surovin a kde?" Případně zakreslit do mapy.
7. Ovlivňují přírodní podmínky dopravu v Kanadě? Který typ dopravy převažuje a proč?
8. Čím Kanada láká turisty? Napiš, čím jsou tato místa zajímavá a zakresli je do mapy.

VIP otázky:

1. Jak se nazývá původní Kanadské obyvatelstvo a co o nich víte?
2. Které sporty jsou pro Kanadu významné?
3. Ve kterých městech se konaly olympijské hry a kdy?

Dále žáci pracují samostatně bez asistence učitele, jeho pozici zastupuje vybraný žák – „šerif“. Po uplynutí vymezeného času se postupně prezentují výsledky žáků. Na závěr by měla proběhnout zpětná vazba k jejich činnosti, společné opakování, vhodné je také vytvořit z hodiny zápis pro žáky.

UČITEL:

Učitel by při této aktivitě neměl nijak zvlášť zasahovat. Jeho rolí je vytvoření zvědavých otázek a další činnost je vyhrazena žákům. Na začátku je potřeba žáky seznámit s touto metodou, ujasnit jim jejich úkol. Poté už jen pozoruje dění a při prezentacích poskytuje zpětnou vazbu

ŽÁK:

Je aktivním tvůrcem při této výukové metodě. Vytvoří si skupinu po 4 žácích (záleží na celkovém počtu žáků), sednou si k počítači a pracují na otázkách. Ke splnění úkolu jim napomáhá obrysová mapa Kanady. Vytváří také libovolným způsobem prezentaci, kterou v závěru

včetně komentáře z monitorování jejich činnosti.

hodiny společně představí. Šerif funguje jako učitel, radí ostatním, usměřňuje hluk, hlídá časové rozvržení práce atd. Pokud si neví rady, může kdykoliv přijít za učitelem pro pomoc.

Obr. 1: Obrysová mapa Kanady na zaznačení míst. Zdroj: internet

Obr. 2: Kanadské regiony. Zdroj: internet + vlastní úprava